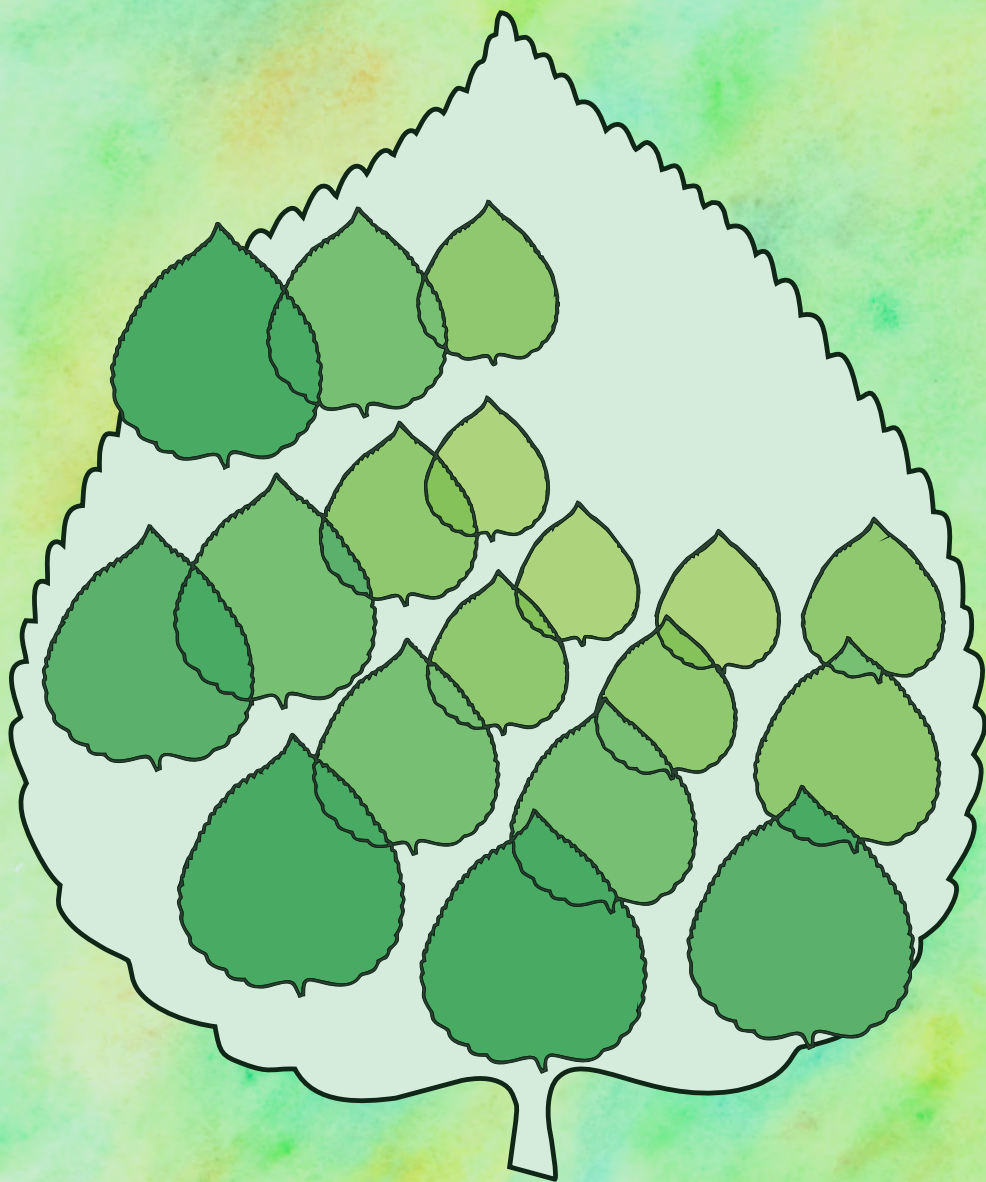

Modrost v jeseni

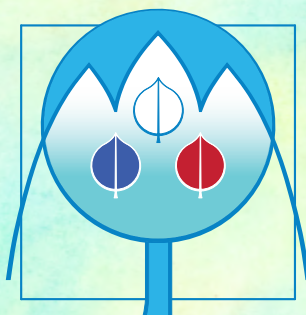
2012

2022

Modrost v jeseni

2012–2022

*Zbornik ob 10. obletnici ustanovitve
Medgeneracijskega prostovoljskega društva
za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev
Ministrstva za obrambo*

MEDGENERACIJSKO PROSTOVOLJSKO
DRUŠTVO MINISTRSTVA ZA
OBRAMBO

Ljubljana 2022

*Ne more biti prijateljstva brez zaupanja
in ne zaupanja brez integritete.*

Samuel Johnson

Razlaga simbolike logotipa MEDGENERACIJSKEGA PROSTOVOLJSKEGA DRUŠTVA MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

Logotip je avtorsko delo akademskega slikarja Lojzeta Čemažarja.

V ozadju logotipa je predstavljen Triglav, gora s tremi vrhovi, slovenski državni simbol pokončnosti, klenosti in domoljubja.

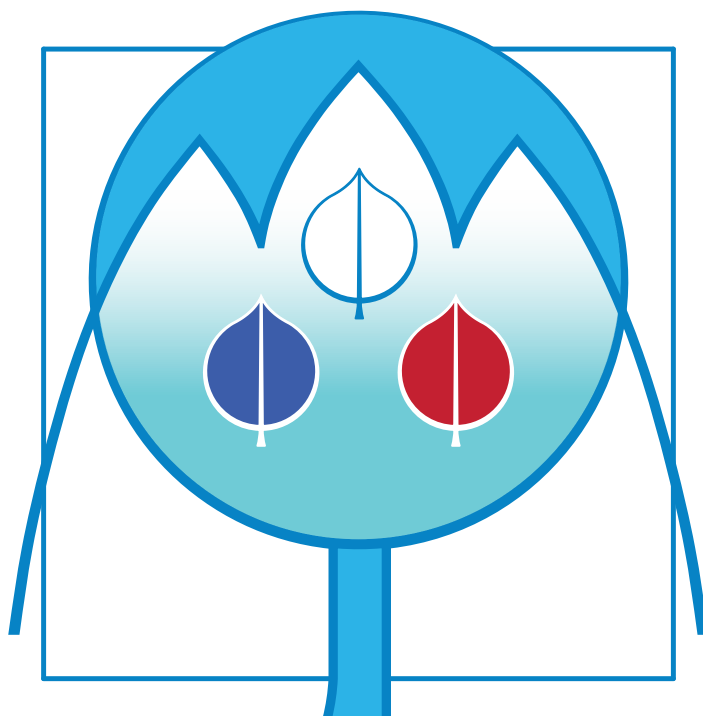
V osrednjem delu je podoba drevesa, in sicer slovenske lipe, ki je v zgodovini našega naroda pomenila medgeneracijsko družinsko povezanost ob mizi pod lipo. Drevo je v vseh starodavnih kulturah simbol življenja, popotnemu človeku pa daje senco za počitek in varnost.

Krošnja drevesa je upodobljena v obliki kroga. Ta pomeni večnost, se pravi, da ni ne začetka ne konca, vse teče v ciklu letnih časov in predstavlja tok človekovega življenja od rojstva do smrti, iz roda v rod.

Srce Triglava in drevesne krošnje ponazarjajo trije lipovi listi v barvah slovenske trobojnice. To smo vsi mi, posamezne osebe, ki oblikujemo medgeneracijske skupine in dajemo Medgeneracijskemu prostovoljskemu društvu Ministrstva za obrambo življenje, čar, moč in smisel.

Trojnost vrhov gore in trije lipovi listi predstavljajo povezanost članstva Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo, aktivnih in upokojenih pripadnikov Slovenske vojske, osebja Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter drugih upravnih delavcev Ministrstva za obrambo.

Razlago simbolike pripravil Franc Kokalj

Kazalo

Deset let skupnega učenja	5
Zborniku na pot	6
Časovni trak Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO)	7
Pogovor z Robertom Zadkom	12
Pogovor s Petrom Košakom	16
Pogovor z Evgenom Primožičem	20
Pogovor z Marijo Mravljo Kodrič	25
Pogovor z Bogomirjem Povšetom	27
Pogovor z Dragom Koradetom	30
Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina – druženje v mestu ob hladni reki	35
<i>Medgeneracijska skupina Nanos</i>	42
Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica	50
<i>Medgeneracijska skupina Pohorski bataljon</i>	54
<i>Medgeneracijska skupina Most</i>	58
Medgeneracijsko informativno družabno središče Novo mesto	65
<i>Medgeneracijska skupina Dolenjski bršljan</i>	67
<i>Medgeneracijska skupina Gorjanci</i>	75
Ustanovitev in predstavitev Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana	81
<i>Medgeneracijska skupina Žarek</i>	86
<i>Medgeneracijska skupina Rekreativci</i>	92
<i>Medgeneracijska skupina Veronika</i>	99
<i>Medgeneracijska skupina Sektorja za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo</i>	106
Medgeneracijska skupina Korotan in Medgeneracijsko informativno družabno središče Dravograd	111
<i>Medgeneracijska skupina Aljaž</i>	115
<i>Medgeneracijska skupina Lubnik</i>	120
Usposabljanja voditeljev medgeneracijskih skupin	127
1 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev medgeneracijskih programov in vzpostavitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo	127
2 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev po programu preprečevanja padcev v starosti in širitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo ..	131
3 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev po programu domoljubja in pomladitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo	135
4 Sklepni del	137
Nekdanji voditelji medgeneracijskih skupin	139
Dejavnosti, ki so nakazovale potrebo po ustanovitvi društva	144

Deset let skupnega učenja

Deset let je minilo, odkar se je društvom in sekcijam za kakovostno staranje pri Inštitutu Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje pridružila odločna skupina prostovoljcev Slovenske vojske. Vodstvo in strokovna uprava sta tudi tako želela poskrbeti za svoje pripadnike po upokojitvi. Že pred tem ste bili pionirji v vsakoletni izvedbi enotedenskega tečaja priprave na življenje po upokojitvi za svoje zaposlene in njihove partnerje. Vzporedno z uvajanjem skupin za kakovostno staranje in z usposabljanjem prostovoljskih voditeljev teh skupin razvijate izvirno mrežo medgeneracijskih informativnih središč po krajih Slovenije.

Če pogledamo z vidika celote vseh društev in sekcij v naši zvezi, je prostovoljsko društvo v Slovenski vojski za druge spodbuda zlasti s tremi svojimi značilnostmi.

Le pri vas, v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu Ministrstva za obrambo, je med voditelji in člani skupin številčno ravnotežje med ženskami in moškimi, pri vseh drugih zelo prevladujejo ženske, v marsikateri skupini pa ni nobenega moškega. Staranje moških ni lažje ali manj zahtevna življenjska naloga kakor staranje žensk.

Druga značilnost je vaše sistematično in dosledno delo v društvu ter po skupinah z rednimi mesečnimi intervizijskimi srečanji prostovoljskih voditeljev, letnimi taborjenji na Pokljuki, z udeležbo na skupnih dogodkih in organizacijo prevozov nanje, z usposabljanjem novih prostovoljcev na nekaj let in drugim. Red, vztrajnost in disciplina so pomembni.

Tretja stvar je, da smo se ob vas v zvezi zavedli, da je eden izmed pogojev za kakovostno staranje domoljubje. To omogoča, da v drugi polovici življenja dozori naše življenjske izkušnje in zmoremo svoje zrele izkušnje prenesti potomcem, ki so jih pripravljene od nas sprejeti. Zdravo domoljubje je edina možnost za ohranitev in razvoj vsake kulture, tudi slovenske. Ob vas, kolegi in kolegice prostovoljci v Slovenski vojski, smo razvili nov širiteljski program Domoljubje, to je zavestno razvijanje zakoreninjene svobode za razvoj ob dobrem medčloveškem sodelovanju.

V slovenski zvezi društev in sekcij za kakovostno staranje smo vsi učitelji in vsi učenci, razlike pa nas bogatijo. Od kolegic in kolegov prostovoljcev za kakovostno staranje v slovenskem obrambnem sistemu se učimo zlasti teh treh stvari. Hvaležni smo vam zanje in za vaše tovarštvo! Ob vaši desetletnici vam želimo, da napredujete tudi v prihodnje.

Prof. dr. Jože Ramovš

Zborniku na pot

S pripravo zbornika, ki ga izdajamo ob desetletnici Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo, nam je bila zaupana odgovorna naloga. Govoriti in pisati o društvu pomeni ustvarjati obsežen in barvit mozaik, zapolnjen z različnimi dogodki. Vanj so vključene zgodbe medgeneracijskih prostovoljcev in članov skupin ter medgeneracijskih informativnih družabnih središč, ki že deset let sooblikujejo prostor in čas ter prispevajo svoj delež k medgeneracijskemu sodelovanju in sožitju.

Pri vsebinskem oblikovanju zbornika smo sledili trem ciljem.

Najprej je bilo treba zapisati vse, kar se lahko nekoč pozabi. Z besednim in slikovnim arhivskim gradivom smo oblikovali časovni trak Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo. Predstavili smo mejnike in pomembne trenutke desetletnega delovanja društva. Tako smo v najkrajši mogoči obliki povzeli zgodovino dogajanja in postavili temelj za nadaljnje zapisovanje kronike. Hkrati smo uredili fotografije, ob katerih bodo lahko člani podoživeli številne lepe in koristne trenutke. Spomnili smo se vseh voditeljic in voditeljev, s katerimi smo preživeli veliko skupnih trenutkov. Nekateri so se na vabilo k sodelovanju odzvali, drugi se niso. Kljub temu jih spoštujemo in cenimo njihov prispevek k razvoju društva.

Vsi smo usmerjeni k istemu cilju, smo različni, razlike pa nas bogatijo. Predstavitve delovanja posameznih medgeneracijskih informativnih središč in medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje smo poskušali časovno in prostorsko opredeliti. Sledijo si po času nastanka, ustanovitve, z vsebinami pa želijo avtorji prikazati, kako zelo smo si različni. Predstavitvam smo dodali življenjepise voditeljic in voditeljev prostovoljcev, ki ustvarjajo skupinsko dinamiko. Z obsežnim zapisom o vseh treh usposabljanjih medgeneracijskih prostovoljcev želijo avtorji vsej zainteresirani tako laični kot strokovni javnosti prikazati dosežke strokovnega in načrtnega dela vodstva Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo ter podporo ministrstva.

K pisanju zbornika smo želeli pritegniti čim več svojih članov. Zavedali smo se, da nam tako obsežne publikacije ne bi uspelo izdati brez njihove nesebične pomoči. Hvala vsem, ki ste sodelovali s poučnimi nasveti, zbiranjem podatkov in slikovnega gradiva. Posebej se zahvaljujemo avtorjem besedil in intervjuvancem, ki ste s svojimi prispevki nazorno prikazali, kako se v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo uspešno sodeluje, kako se v njem dela in kako si njegovo delovanje predstavljate v prihodnosti, ko bomo še naprej z odgovornim delom in spoštovanjem različnosti ustvarjali prijazno tretje življenjsko obdobje.

Časovni trak Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO)

DOGODEK	DATUM/OBDOBJE	OPOMBA
Projekti skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske	22. 5. 2008	Sklep ministra, št. 024-17/2008-2
Začetek usposabljanja za voditelje medgeneracijskih skupin	28. 11. 2008–junij 2009	Izvajalec dr. Jože Ramovš
Ustanovitev skupine Žarek v Ljubljani	18. 12. 2008	Safet Zjakić in Milena Pirnovar
Ustanovitev skupine Stara trta v Mariboru	13. 1. 2009	Drago Korade, Srečko Vaupotič, Branko Kobale, Milko Ledinek
Ustanovitev skupine Nanos v Vipavi	10. 2. 2009	Marija Mravlja Kodrič, Dunja Močnik
Ustanovitev skupine Dolenjski bršljan v Novem mestu	12. 3. 2009	Silva Lužar, Peter Košak
Ustanovitev skupine Aljaž v Kranju	18. 3. 2009	Marinka Friškovec, Tatjana Kožuh
Ustanovitev skupine Lubnik v Škofji Loki	19. 3. 2009	Bogdan Čufar, Erna Hafner
Ustanovitev skupine Rekreativci v Ljubljani	13. 5. 2009	Mojca Vučko, Franc Hameršak
Ogled prostorov in pogovori o tem, kako začeti z delovanji medgeneracijskih informativnih družabnih središč	3. 12. 2009	Ajdovščina, Vipava
Srečanje s predstavniki Sektorja za vojaške zadeve, celostne skrbi za pripadnike SV, Društva upokojencev Ministrstva za obrambo, Društva upokojencev Severnoprimske, Zveze veteranov vojne za Slovenijo, Zveze častnikov	6. 1. 2010	Ajdovščina
Ustanovni sestanek Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina	18. 11. 2010	Ajdovščina
Slovo od Tatjane Kožuh	31. 3. 2011	Pohod okoli Brda
Prvi poskusni tabor Pokljuka 2011, organiziran po svojem programu	maj–avgust 2011	Pokljuka, 15 udeležencev
Ustanovitev skupine Veronika v Kamniku	6. 2. 2012	Na vrtu pri Kokalju
Ustanovitev skupine Most na Ptuj	10. 2. 2012	Franci Hliš – pri izvedbi tečaja sta pomagala Korade in Vaupotič.

DOGODEK	DATUM/OBDOBJE	OPOMBA
Izvedba tečaja preprečevanje padcev v starosti	13. 2.–17. 4. 2012	Medgeneracijska skupina Veronika
Ustanovitev skupine Vrtnica v Ajševici	16. 2. 2012	Stanka Zorn in Vojka Čoha
Ustanovitev skupine Korotan v Dravogradu	23. 2. 2012	Benedikt Kopmajer in Mojca Vanzo
Ustanovitev skupine Bela breza v Črnomlju	6. 3. 2012	Ana Drkušič in Peter Košak
Odprtje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica	28. 3. 2012	Razstava slik Aljane Volk, prispevek Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina ob odprtju razstave
Letno srečanje članov medgeneracijskih skupin in medgeneracijskih informativnih središč	19. 6. 2012	Pokljuka
Tabor Pokljuka 2012, lasten program	3.–6. 9. 2012	Pokljuka, 22 udeležencev, tečaj preprečevanja padcev
Ustanovitev Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	27. 9. 2012	Pomembni dokumenti: zapisnik, dovoljenje ministrstva za uporabo imena, odločba upravne enote
12. festival za tretje življenjsko obdobje	september 2012	Predstavitev prostovoljcev in delo z invalidnim pripadnikom
Izšla je prva številka Iskrice, glasila Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	februar 2013	Arhiv Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	4. 6. 2013	Strunjan–Portorož–Debeli rtič
Tabor Pokljuka, po svojem programu, obisk Inštituta Antona Trstenjaka	29. 7.–1. 8. 2013	Pokljuka
Sodelovanje na 13. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2013	

DOGODEK	DATUM/OBDOBJE	OPOMBA
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	1. 6. 2014	Novo mesto
Tabor Maribor 2014, podpora Medgeneracijskih informativnih družabnih središč Slovenska Bistrica in Most Ptuj	4.–7. 8. 2014	Maribor
Sodelovanje na 14. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2014	
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	26. 5. 2015	Dravograd
Odprtje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto	19. 8. 2015	Sklep o ustanovitvi, št. 909-3/2015-9
Ruda Kuzma kot sovoditeljica pomaga voditi skupino Veronika	2015 do 2019	Zaradi odsotnosti Franca Kokalja, ki je bil na misiji
Medgeneracijski tabor	7.–10. 9. 2015	Novo mesto
Sodelovanje na 15. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2015	
Dodeljen status društva, ki deluje v javnem interesu na področju obrambe	8. 10. 2015	Odločba MO, št. 093-102/2015-4
Občni zbor v Ajševici	22. 3. 2016	Ogled gradu Kromberk
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	7. 6. 2016	Ig, Iški vintgar, poslovil se je ppk. Bogomir Povše.
Tabor Pokljuka	31. 8. 2016	Pokljuka
Ustanovitev skupine Gorjanci	13. 9. 2016	Voditeljici Dušanka Polimac in Fani Avbar
Sodelovanje na 16. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2016	
Neuspeli poskus ustanovitve Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana	24. 11. 2016	Predstavitev v avditoriju, sodelovali so predstavniki že delujočih medgeneracijskih središč.
Kultura in vrednote v srcih ustvarjalcev	1. 2. 2017	Prireditve ob kulturnem prazniku v gimnaziji Ministrstva za obrambo
Občni zbor Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	16. 3. 2017	Inštitut Antona Trstenjaka, ogled Trstenjakovega stanovanja

DOGODEK	DATUM/OBDOBJE	OPOMBA
Odprtje razstave v Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Novo mesto	23. 3. 2017	Fotografska razstava Franca Anderliča
Ekskurzija v Polzelo in pohod	20. 4. 2017	Pohod na goro Oljko
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	22. 6. 2017	Pivka, Park vojaške zgodovine
Tabor Pokljuka	6. 9. 2017	Planica, grad Kamen, Avsenikov muzej
Sodelovanje na 17. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2017	Tema Soča, plakati M. Vešnarja
Sodelovanje na osvežitvenem tečaju na Inštitutu Antona Trstenjaka	18. 11. 2017	Skupina Most, predstavitev ministrici Andreji Katič
Usposabljanje novih voditeljev po programu Domoljubje	23. 1. 2018–19. 9. 2019	Inštitut Antona Trstenjaka
Občni zbor Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	21. 3. 2018	Ljubljana – avditorij
Ekskurzija Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica v medgeneracijsko središče v Novem mestu	12. 4. 2018	Program Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	16. 10. 2018	Slovenska Bistrica, Brinje 2018
Tabor Ajševica	28. 8.–1. 9. 2018	Ajševica, Sveta gora, Rožna Dolina
Sodelovanje na 18. festivalu za tretje življenjsko obdobje	september 2018	
Ustanovitev Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana, poslovnik	6. 2. 2019	št. 909-3/2019-1, št. 909-3/2019-22
Občni zbor Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	5. 3. 2019	Ljubljana – avditorij, posodobljeni statut
Podeljen status nevladne organizacije v javnem interesu na področju obrambe	24. 5. 2019	Odločba Ministrstva za obrambo, št. 093-19/2019-2 (posledica nove zakonodaje na področju nevladnih organizacij)
Dnevi medgeneracijskega sožitja	14. 5. 2019	Gospodarsko razstavišče

DOGODEK	DATUM/OBDOBJE	OPOMBA
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	19. 9. 2019	Bistra, Ig: podelitev diplom, domoljubni program Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina
Odprtje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Dravograd	24. 9. 2019	Odprtje fotografske razstave Roka Eržena
Sodelovanje na 19. festivalu za tretje življenjsko obdobje	1. 10. 2019	
Delovanje leta 2020 je bilo okrnjeno zaradi ukrepov za preprečevanje epidemije covida-19.	2020	
Občni zbor malo pred »zaprtjem države«	10. 3. 2020	
Vključitev v projekt Inštituta Antona Trstenjaka Povezani na daljavo	oktober 2020	
Občni zbor – volitve novih organov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	16. 3. 2021	Prvič »na daljavo«, uspešna videokonferenca
Tabor Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Pokljuka	6.–9. 9. 2021	Poključna soteska, Radovljica
Sodelovanje na 20. festivalu za tretje življenjsko obdobje	29. 9.–1. 10. 2021	
Letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo	26. 10. 2021	Novo mesto, Mirna Peč

Pogovor z Robertom Zadkom

S projektom skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske se ukvarjate vseh deset let. Kako se je projekt razvijal?

Na začetku bi povedal, da je Zakon o službi v Slovenski vojski leta 2007 na Ministrstvo za obrambo uvedel organizirano vodenje odhodov iz vojaške službe in skrbi za nekdanje pripadnike. Glavni namen je bil, da se urejen odhod iz vojaške službe in skrb za nekdanje pripadnike prek dobrih praks uporabljata kot eden izmed promocijskih elementov za pridobivanje kadra za Slovensko vojsko kot zaupanja vrednega delodajalca. Tako je bil decembra 2007 ustanovljen Sektor za odhode iz vojaške službe Urada za vojaške zadeve, znotraj katerega sem vodil oddelek za odhode iz vojaške službe. V našem sektorju je deloval tudi oddelek za skrb za nekdanje pripadnike, ki ga je vodil podpolkovnik Bogomir Povše.

Leta 2008 je za implementacijo nekaterih pravic nekdanjih pripadnikov iz 92. člena Zakona o službi v Slovenski vojski minister s sklepom imenoval člane v šest projektnih delovnih skupin. Bili smo majhen sektor, zato je bila odločitev načelnika podpolkovnika Božidarja Horačka, da v delovnih skupinah sodeluje večina zaposlenih sektorja. Tako sem se tudi jaz vključil v projektno skupino varovano stanovanje.

Sodelujoči v delovnih skupinah smo na svojih področjih analizirali stanje na Ministrstvu za obrambo, preučili dostopno literaturo, si ogledali takratne prakse in se pogovorili z vodilnimi slovenskimi strokovnjaki s teh področij. Na podlagi navedenega so bili pripravljene projektne rezultati in sklepi za njihovo implementacijo. Delovne skupine so maja 2009 končale delo in dostavile elaborate projektne rezultate v sprejetje ministrici za obrambo. Julija 2009 je bila na Ministrstvu za obrambo tudi predstavitev projektne rezultate ministrici, kadrovskim in drugim strokovnim delavcem, ki delajo na področju skrbi za pripadnike in nekdanje pripadnike, ter drugi zainteresirani javnosti.

Po mojem vedenju projekta krožek beremo skupaj in univerza za tretje življenjsko obdobje nista bila uresničena predvsem zaradi pomanjkanja zanimanja uporabnikov. Če se prav spomnim, projekt skupina mentorjev pri Knjižnično informativnem centru ni bil uresničen zaradi pomanjkanja pravnih podlag glede statusa in nagrajevanja mentorjev, projekt varovano stanovanje pa predvsem zaradi finančne krize, ki se je začela že leta 2008.

Zaživila sta le projektne rezultate skupine za samopomoč in klubski prostori za upokojence SV, ki sta se pripravljala tako, da se je spremljalo delovanje skupin v praksi. V okviru projekta je Inštitut Antona Trstenjaka usposabljal prostovoljce, ki so bili še zaposleni na Ministrstvu za obrambo in člani Društva upokojencev Ministrstva za obrambo za mentorje skupin za samopomoč. Skupine so potrebovale prostore za izvajanje programov, zato sta se ta projekta prepletala. Klubski prostori za upokojence Slovenske vojske so se preimenovali v medgeneracijska informativna družabna središča.

Kot rezultat vseh projektov je po pripravi projektnih rezultatov leta 2010 delovalo omenjenih šest skupin za samopomoč, ki so se preimenovala v medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo oziroma MSKS MO, poskusno pa se je ustanovilo Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina. Medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo so uspešno delovale in kazale so se želje po ustanovitvi novih, zato je nastala potreba po strokovnem usposabljanju njihovih voditeljev in pripravi programov za kakovostno staranje, ki jih bodo skupine predelale oziroma izvajale na svojih srečanjih. Inštitut Antona Trstenjaka razvija in ima pripravljenih več medgeneracijskih programov za kakovostno staranje, ki jih zagotavljajo za člane Zveze medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije. Tako je bila logična posledica, da člani medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo ob podpori ministrstva ustanovijo Medgeneracijsko prostovoljsko društvo za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo, ki se včlani v Zvezo medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije, tako pa se zagotovita brezplačno strokovno vodenje in brezplačen dostop do medgeneracijskih programov za kakovostno staranje za medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo.

Medgeneracijsko prostovoljsko društvo Ministrstva za obrambo smo ustanovili leta 2012 v Slovenski Bistrici in od takrat uspešno opravlja svoje poslanstvo.

Čeprav v začetku nisem bil med strokovno pristojnimi za skrb za nekdanje pripadnike, sem od ustanovitve Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo s svojim članstvom, nasveti in moralno podporo podpiral njegovo delovanje. Strokovno pristojnost nad skrbjo za nekdanje pripadnike sem dobil z ustanovitvijo oddelka za veteranske organizacije in odhode iz vojaške službe oziroma z imenovanjem na delovno mesto vodje oddelka leta 2016, ko so medgeneracijske skupine za kakovostno staranje in Medgeneracijsko prostovoljsko društvo Ministrstva za obrambo že nekaj let uspešno delovali.

Od leta 2016 se je na Inštitutu Antona Trstenjaka usposobila še ena generacija voditeljev medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo. V tem času oziroma leta 2018 smo pridobili tudi natančnejše formalne podlage za delo na področju skrbi za nekdanje pripadnike, saj je minister za obrambo izdal Navodilo o organizaciji in postopkih izvajanja skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske.

Ali ima delodajalec koristi od teh projektov?

Gotovo. Kot sem povedal že v uvodu, če gledamo le s stališča pridobivanja novega kadra za Slovensko vojsko, je za Ministrstvo za obrambo največja korist našega dela pri pripravi na odhod in skrbi za nekdanje pripadnike zadovoljen nekdanji pripadnik, ki tudi po odhodu iz vojaške službe širi dober glas.

Če se v nadaljevanju navežem na rezultate projekta skupine za samopomoč oziroma medgeneracijske skupine za kakovostno staranje, so te enkraten primer socialnega dela, ki člane po eni strani povezuje po stanovski pripadnosti in tako predstavlja dodano vrednost

medgeneracijskim odnosom na ministrstvu in med njegovimi nekdanjimi zaposlenimi, po drugi strani pa jih tudi vključuje v civilno družbo tam, kjer živijo. Skupine sestavljajo zaposleni, nekdanji pripadniki, njihovi domači in prijatelji, ki podpirajo Slovensko vojsko. Z vključevanjem domačih in prijateljev v medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo poskušamo doseči večjo vključenost nekdanjih pripadnikov, ki so bili med službovanjem v Slovenski vojski pogosto odsotni dalj časa, v domače okolje.

Rezultat in dodana vrednost omenjenega projekta za ministrstvo je tudi sodelovanje z Medgeneracijskim prostovoljskim društvom Ministrstva za obrambo, ki mu je z včlanjenostjo v Zvezo medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije zagotovljena brezplačna strokovna podpora. Nameni društva so tudi reševanje in lajšanje socialnih stisk zlasti zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo ter njihovih družinskih članov in njihovo zagovornišтво. Medgeneracijsko prostovoljsko društvo Ministrstva za obrambo lahko deloma podpira tudi celostno skrb na področjih, za katera Slovenska vojska nima uveljavljenih programov ali zakonskih pristojnosti, na primer organiziranje dobrodelne akcije. Njegov način delovanja temelji na samoorganiziranju in prostovoljskem delu.

Kaj ste delali prav in kaj bi zdaj naredili drugače?

To, kar je bilo vzpostavljeno in uspešno deluje na Ministrstvu za obrambo, da delodajalec zagotavlja ter podpira kakovostnejše staranje zaposlenih in nekdanjih zaposlenih ter medgeneracijsko sodelovanje, je izjema v državni upravi in tudi širše, kar nam že nekaj let priznava strokovna javnost. S tega stališča in stališča, da je bilo narejeno nekaj dobrega, je bilo vse, kar je bilo narejeno, narejeno prav. Po mojem mnenju je bil ključ do uspeha, da so se na pravem kraju našli pravi ljudje s socialnim čutom in pripravljenostjo nekaj spremeniti. Začetniki teh projektov so upokojeni, zato moram priznati, da smo na ministrstvu imeli veliko srečo, da kader, ki jih je nadomestil, dela in razvija to področje z enako vnemo še naprej.

Nisem človek, ki bi presojal, kaj je bilo v preteklosti narejeno narobe. Raje gledam v prihodnost. Veliko dela je še pri vzdrževanju obstoječih skupin, širitvi mreže skupin, usposabljanju novih voditeljev in uvajanju novih programov, ki jih bodo skupine obdelale.

Kako je na vas vplival ta projekt?

Mogoče sem v začetku malo skeptično spremljal uvajanje teh projektov, da medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Ministrstva za obrambo med nekdanjimi pripadniki Slovenske vojske ne bodo zaživele. Očitno sem imel premalo informacij in izkušenj s tega področja. Že po kakšnem letu sem mnenje zelo spremenil, ko sem opazoval, koliko starejšim oziroma upokojencem, ki nimajo več vsakodnevnega delovnega tempa, pomenijo ta občasna srečanja v skupinah navadno na 14 dni, saj do njih čutijo pripadnost, se lahko odkrito pogovarjajo in jih nekdo posluša. Zadovoljni obrazi, ki jih opazujem, so me prepričali, da je prav, kar delamo.

Katere nedokončane zgodbe, želje, ambicije in vizije boste začeli uresničevati v drugem desetletju delovanja?

Zdaj je najbolj pomembno, da se uredijo prostori za delovanje medgeneracijskih skupin oziroma medgeneracijskih informativnih družabnih središč. Treba je urediti status prostorov v Ljubljani in Novem mestu ter kupiti računalniško opremo. Na nekaterih lokacijah je bila ta oprema že nameščena, urediti pa je treba tudi internetni dostop.

Vizije za naslednje desetletje bom prepustil svojemu nasledniku, ker predvidoma v drugi polovici leta 2022 odhajam na drugo dolžnost na Upravo za obrambo Celje. To ne pomeni, da ne bom po svojih močeh še naprej podpiral delovanja Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo in medgeneracijskih skupin.

Zakaj so pomembni medgeneracijski dialog, kakovostno staranje, vključevanje in skrb?

Če gledamo na splošno oziroma statistično, Slovenija spada k državam, v katerih se družba izrazito stara. Generacije, v katerih se je rodilo več otrok, se upokojujejo, prihajajo pa generacije, v katerih se rodi na leto več kot pol manj otrok kot prej. To pomeni, da nas demografske spremembe silijo v vedno večje medgeneracijsko sodelovanje in razumevanje, ker bo breme mlajših generacij sorazmerno postajalo vse večje. Tako je bilo na primer v preteklosti razmerje dva zaposlena na enega upokojenca, zdaj pa se počasi že približujemo temu, da bo en zaposleni na enega upokojenca. To se bo najbolj poznalo v pokojninski in zdravstveni blagajni. Pokojninska blagajna se bo lahko ustrezno polnila le s podaljševanjem potrebne delovne dobe za upokojitev ali z višanjem prispevka v pokojninsko blagajno. Za rešitev tega bosta potrebna medgeneracijski dialog in dogovor. Na zmanjšanje obremenitve na zdravstveno blagajno lahko vplivamo tudi tako, da spodbujamo programe, ki prispevajo k čim daljši ohranitvi zdravja starejših. Programi za kakovostno staranje so namenjeni prav temu, saj prek zagotavljanja večje socialne vključenosti starejših, zmanjševanja njihove osamljenosti in vzdrževanja psihofizične kondicije neposredno vplivajo na zdravstveno stanje udeležencev. S temi programi se med generacijami podpirajo tudi izmenjava in prenos izkušenj ter znanja, medsebojna pomoč, druženje, učenje in širjenje socialne mreže. To bo v prihodnosti vplivalo na dobrobit vse družbe.

Pogovor s Petrom Košakom

Kako bi opisali svojo vlogo v medgeneracijskem informativnem družabnem središču, medgeneracijski skupini oziroma društvu?

Kot član uredniškega odbora sem imel med pripravami na izdajo zbornika priložnost prebrati marsikateri intervju, predstavitev medgeneracijske skupine ali medgeneracijskega informativnega družabnega središča. Ugotovil sem, da večina v uvodu predstavi prve korake k ustanovitvi Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo in svoje začetke, zato se bom nekaterim predstavljenim dejstvom izognil in svoje vloge v vašem vprašanju malo premešal.

Kot član projektne skupine za samopomoč sem podpiral zamisel mentorja prof. dr. Jožeta Ramovša, da ne izhajamo iz teorije za prakso, temveč iz prakse za prakso. Mentor ni želel pomagati le pri pisanju projekta, temveč usposobiti generacijo medgeneracijskih prostovoljcev in na podlagi tega usposabljanja pripraviti projekt, prilagojen razmeram in potrebam Ministrstva za obrambo, da bo zaživel v praksi. Tako sem se poleg študija menedžmenta v socialnem delu usposabljal tudi kot medgeneracijski prostovoljec. Rezultat tega usposabljanja je tudi moje specialistično delo, tako da so projektni dosežki dodatno preverjeni na Fakulteti za socialno delo. Zgodba se torej začneja z medgeneracijskimi skupinami, ki jih je bilo treba povezati v mrežo, poleg tega je bilo treba skrbeti za prostovoljce na intervizijskih in supervizijskih srečanjih.

Po vzoru organiziranih mrež v civilnem okolju, v katerem prevladujejo institucionalne medgeneracijske skupine in so organizatorji mrež navadno socialni delavci domov za starejše, je v takratnem Sektorju za vojaške zadeve oziroma SVZ prevladalo mnenje, da ta funkcija ostane v Ljubljani, čeprav je bilo kar nekaj zainteresiranih usposobljenih voditeljev. V praksi se je pozneje pokazalo, da se te naloge vnesejo tudi v sistematizacijo ter opis del in nalog, v nadaljevanju pa še v navodilo za izvajanje skrbi za nekdanje pripadnike. Tu nekje se začneja zgodba o Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo in medgeneracijskih informativnih družabnih središčih.

Tudi tukaj ne bom govoril o njihovi potrebi in poslanstvu, temveč o potrebi po ustanovitvi Medgeneracijskega prostovoljskega društva zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo. Zaradi zmanjševanja finančnih sredstev in podpore ter vse več prostovoljcev, ki so okoli sebe v medgeneracijskih skupinah in dveh do takrat ustanovljenih medgeneracijskih informativnih družabnih središčih v Ajdovščini ter Slovenski Bistrici zbrali številne člane, se je povečala potreba po izobraževanjih in novih medgeneracijskih programih, ki bi bili dovolj zanimivi, da se članstvo ohranja ter širi. V Zvezi medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije pri Inštitutu Antona Trstenjaka smo našli predvsem strokovno podporo, z ustanovitvijo društva pa tudi simbolično finančno pomoč. S tem sofinanciranjem, sofinanciranjem občin, v katerih delujejo medgeneracijska informativna družabna središča,

na javnih razpisih in z deležem dohodnine, ki nam jo namenijo naši člani ter podporniki, se je društvo danes sposobno bolj financirati samo, od Ministrstva za obrambo pa pričakuje le materialno pomoč v obliki zagotavljanja prostora za delovanje, prevozov in podobnega. V društvu sem ob ustanovitvi prevzel vlogo tajnika društva, saj smo menili, da je vloga predsednika bolj reprezentativna, vloga tajnika pa je bolj strokovna, poleg tega sem pridobil pristojnosti na Fakulteti za socialno delo.

Medgeneracijske skupine in medgeneracijska informativna družabna središča so zaživeli le zaradi dejstva, da temeljijo na prostovoljstvu. Mnogi menijo, da je polkovnik v pokoju Bogomir Povše dal pobudo za slednje, zato se nisva vtikala drug v drugega. Polkovnik je za medgeneracijska informativna družabna središča skrbel organizacijsko, jaz pa sem si prizadeval vanje vključiti čim več prostovoljskih medgeneracijskih programov in skrbel za vodje ter prostovoljce.

Kaj je bilo najtežje, kar ste morali preseči oziroma narediti, da je to zaživel?

Težje kot pridobiti nove prostovoljce in člane skupin ter medgeneracijskih informativnih družabnih središč je bilo pridobiti zaupanje načelnikov Sektorja za vojaške zadeve, generalnih direktorjev Direktorata za obrambne zadeve in ministrov. Višje, kot smo ciljali, težje je bilo, saj so informacije o našem delovanju, potrebah in željah izginjale. Pri tem naj spomnim, da se je od leta 2008 do danes izmenjalo šest načelnikov Sektorja za vojaške zadeve, osem generalnih direktorjev Direktorata za obrambne zadeve in pet ministrov. Nikogar ne bom posebej izpostavljaj, toda doživljali smo dve skrajnosti, in sicer razmah v obliki nastajanja novih skupin in medgeneracijskih informativnih družabnih središč ter brezbriznost. Enim je bila pomembna javna podoba Ministrstva za obrambo s čim več skupinami in medgeneracijskimi informativnimi družabnimi središči, druge so skrbele pravne podlage, tretji pa so nam pomagali področje vsaj delno normativno urediti. Tako kot povsod ne ena ne druga skrajnost nista v redu, tistih tretjih pa bi si v prihodnosti želeli več.

Druga, zelo boleča izkušnja pri vodenju mreže medgeneracijskih skupin in upravnega odbora društva je zmanjšanje števila usposobljenih voditeljev prostovoljcev in medgeneracijskih skupin, ki so delovale kratek čas. Te so nastale v času usposabljanja po določenem medgeneracijskem programu, vendar so po končanem programu delovale kakšen mesec in nato razpadle. Za razumevanje tega je treba imeti znanje o medgeneracijskem prostovoljstvu in skupinski dinamiki. Prostovoljci na usposabljanje prinesejo nekaj socialnega kapitala, ki ga inštruktor poskuša izboljšati med usposabljanjem, na intervizijskih srečanjih pa se vzdržuje na primerni ravni. Običajno je, da se ta socialni kapital sčasoma zmanjšuje do kritične meje. O sposobnostih dr. Jožeta Ramovša ne dvomim. Sprašujem se, ali so prostovoljci prinesli dovolj socialnega kapitala ali sem zatajil jaz kot organizator mreže. Nekateri so o tem govorili na intervizijskih srečanjih, manjšina pa je bila brezbrizna. To boli, vsaj mene.

Kaj bi opisali kot svoj največji uspeh, dediščino oziroma zapuščino v tem projektu?

Predvsem je bila to vključitev medgeneracijskega prostovoljstva na Ministrstvo za obrambo, ki je zaprt družbeni podsistem in ima druge naloge ter poslanstvo. Zakon o službi v Slovenski vojski mu nalaga skrb za nekdanje pripadnike, vendar njegova določila predstavljajo kurativo. Izkušnje kažejo, da je bolje preprečevati kot zdraviti. Pri tem mislim predvsem na socialno patologijo.

V dvanajstih letih nam je poleg prvega usposabljanja uspelo organizirati še dve usposabljanji za medgeneracijske prostovoljce. Rezultat drugega je širitev mreže, rezultat tretjega usposabljanja pa je pomlajevanje prostovoljskega kadra.

Med pomembnimi dosežki je tudi strokovna in finančna neodvisnost, ki smo jo dosegli s pridružitvijo Zvezi medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije, s pridobivanjem sredstev na razpisih občin, v katerih delujejo medgeneracijska informativna družabna središča, in z deležem dohodnine naših članov ter podpornikov.

Najbolj sem ponosen, da sem bil dober zgled sovoditeljem in članom medgeneracijskih skupin ter društev. Nič od naštetega ni bilo samoumevno in ničesar ne bi dosegel sam, če mi člani ne bi zaupali, me podpirali in mi sledili, večkrat tudi brez premisleka, saj niso imeli dovolj znanja ali informacij.

Zaradi katere dejavnosti v središču ali društvu se nenehno razvijate?

Vsa znanost medgeneracijskih programov in tudi medgeneracijskega sožitja temelji na Trstenjakovi metodi, da smo vsi učitelji, vsi smo učenci. Do nedavnega sem predstavljal mlajši člen medgeneracijske verige in se poskušal vesti kot učenec. Člani moje skupine so nekdanji sodelavci, generacija mojih staršev. Bili so mi mentorji in zgled v času službovanja, zato ne vidim razloga, da mi ne bi bili zgled v tretjem življenjskem obdobju, v katerega prihajam. Z njihovo pomočjo lažje razumem svojo mamo in taščo ter spoznavam, kakšen želim in ne želim biti, ko bom v njihovih letih.

Kaj je bilo v posameznem desetletju za vas pomembno? Kaj o tem menite danes in kaj ste se naučili oziroma kaj je res pomembno?

Svojo življenjsko in karierno pot sem že predstavil v življenjepisu, tako da bom povedal na kratko. V mladosti prava količina zabave in skrbi za izobrazbo, poklic ter službo, v srednjih letih pa dom in družina. Starši skrbijo za odraščajoče otroke, da ne skrenejo s poti, da doštudirajo oziroma se zaposlijo. Moji otroci so sledili mojim stopinjam in so zapisani poklicem, v katerih lahko pomagajo. Tako so postali profesorica razrednega pouka, poklicni vojak in socialna delavka. V poznih štiridesetih letih sem na teh področjih dosegel cilje. S prihodom na delovno mesto višjega svetovalca za izvajanje skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske in s študijem na menedžmentu za socialno delo so se začele priprave na mojo starost. Dobro desetletje prostovoljskega dela v medgeneracijskih skupinah in društvu, desetletne priprave in izvedbe predupokojitvenih seminarjev ter sodelovanje na festivalih

za tretje življenjsko obdobje. Marsikdo bi rekel, da sem srečnež, ki sem imel dovolj priprav. Drži, bolj sem bil pripravljen na svojo upokojitev in starost kot kdo drug, vendar življenje nenehno preseneča. Tako se tudi iz dneva v dan sprašujem, kako bi vse zmogel, če ne bi imel teh priprav.

Kako se zgodba konča?

Teorija in praksa govorita, da medgeneracijska skupina umre z izgubo socialnega kapitala voditeljskega para, torej prostovoljcev, ali po naravni poti, ko umre zadnji član skupine. O socialnem kapitalu voditeljskih parov, ki so povezani v intervizijsko skupino, po dvanajstih letih ne dvomim. Po naravni poti gremo iz dneva v dan, iz leta v leto. Medgeneracijske skupine se na Ministrstvu za obrambo dvanajst let in v civilnem okolju štiri desetletja rojevajo ter umirajo. Kako dolgo bo zgodba trajala, je odvisno predvsem od organizatorja mreže medgeneracijskih skupin, vodstva Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo in volje vodstva Ministrstva za obrambo. Predvsem zadnje lahko na vseh ravneh potrebo po medgeneracijskem sodelovanju ponotranji in sprejme izzive kot priložnost za učinkovite preventivne programe skrbi za nekdanje pripadnike tako Slovenske vojske kot uslužbencev upravnega dela.

Pri delovanju medgeneracijskih programov pogosto govorimo o pasteh, v katere se lahko ujamejo voditelji, skupine ali organizator mreže. Kadar dr. Ramovš primerja Medgeneracijsko prostovoljsko društvo Ministrstva za obrambo in druga društva, povezana v zvezo, v šali pove, da naše društvo dela sistematično, ker se čuti vojaško vodstvo. Res smo veliko bolj strukturirani kot druga društva, toda pri tem je treba opozoriti na past, ki se skriva v tem. Prostovoljstvo se ne izvaja z ukazom. Izhajati mora iz notranjih vzgibov posameznikov, empatije in lastne želje po takem delu. Podpora okolja je pomemben element pri izobraževanju novih prostovoljcev, prostovoljci pa ne potrebujejo trepljanja po rami, temveč spoštovanje in preprosto besedo hvala, brez sprenevedanja.

Pogovor z Evgenom Primožičem

PROSTOVOLJSTVO IN SOLIDARNOST MED PRIPADNIKI OBRAMBNIH STRUKTUR

Zakaj so medgeneracijska informativna družabna središča, medgeneracijske skupine, društvo in Evgen tako povezani?

V zadnjih dvajsetih letih smo priča vedno hitrejšemu načinu življenja, ki ga poganja razvoj tehnike in tehnologije v tehnizirano in individualizirano družbo. Zaradi tega se lahko delovno aktivna generacija zmeraj manj posveča starejšim, hkrati pa se tudi starejši vedno težje vključujejo v vsakodnevne dejavnosti mlajše generacije. Problem nastaja v napredku tehnike in tehnologije na vseh področjih življenja. Razkorak se kaže predvsem v dojemanju sprememb in znanja uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije (shranjevanje in posredovanje informacij ter razvoj tehnologije za obdelavo in prenos podatkov). S staranjem prebivalstva se razkorak znanja uporabe nove tehnologije iz dneva v dan veča. Upokojenci in tudi mlajši, ki niso vključeni ali se izključujejo iz družbenega življenja, se zato srečujejo s težavami pri uporabi nove tehnologije. Poleg tega smo bili in smo še vedno priča vojnim grozotam v svetu, nalezljivim boleznim, gospodarski in tudi krizi vrednot. Vse to vpliva na segmente družbe kot tudi na vsakega posameznika, posebno starejšega, na njegovo vpetost v družbo, status, socialno in zdravstveno varnost. Vse to nas spodbudi, da se zamislimo, kaj bi lahko naredili, da bi tem ljudem lahko pomagali, ko jih doleti kriza ob upokojitvi. Tako se ne bi zaprli med štiri stene in se izključili iz družbenega življenja.

Vse to je bil razlog, da smo somišljeniki pred desetimi leti na Ministrstvu za obrambo ustanovili Medgeneracijsko prostovoljsko društvo zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO). Poleg navedenega je potrebo po ustanovitvi zahteval razvoj mreže medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje (v teh letih je delovalo največ 15 skupin, trenutno deluje 13 takih skupin po vsej Sloveniji) ter delovanje medgeneracijskih informativnih družabnih središč (MIDS) v Ajdovščini in Slovenski Bistrici, pozneje še v Novem mestu, Ljubljani in Dravogradu. Njihovo delovanje temelji predvsem na prostovoljnem delu posameznikov. Medgeneracijsko prostovoljsko društvo deluje v javnem interesu in opravlja humanitarno dejavnost na področju socialnega in zdravstvenega varstva, deloma pa tudi v podporo celostni skrbi na področjih, za katere je pristojna Slovenska vojska, a za to nima uveljavljenih programov ali zakonskih pristojnosti. S svojim delovanjem prispeva k bogatenju življenja v ožjem in širšem okolju, zlasti med nekdanjimi delavci ministrstva, njihovimi svojci in somišljeniki.

Na ustanovitvenem občnem zboru so me izvolili za prvega predsednika društva in čez štiri leta ponovno. Tako sem bil dva mandata predsednik, zdaj pa sem podpredsednik. Že od začetka sem povezan s tem društvom, se pravi že od prve zamisli o njegovi ustanovitvi do idejne zasnove, ustanovitve in vse do danes.

Vaše življenje združuje zanimivo nasprotje: vojska proti umetnosti. Podobno kot general Maister ste vojak in pisec oziroma avtor. Kako ste ta del sebe prenesli v društveno medgeneracijsko prostovoljsko delovanje?

Pri vodenju vojske se opiramo na spoznanja različnih znanstvenih ved, od umetnosti, humanistike do družboslovja. Ko sta vojna in družba postajali zapletenejši, se je moralo tudi vodenje vojske prilagoditi novim okoliščinam in vedno bolj upoštevati vlogo ekonomskih, psiholoških, moralnih, političnih, tehnoloških in drugih nevojaških dejavnikov in že prej omenjenih ved. Najprej sem želel izpostaviti umetnost kot izraz v povezavi s strategijo in vodenjem vojne, kar se na trenutke skoraj prekriva. Ta izraz je uporabljal že renesančni politični in vojaški pisec Machiavelli, pred njim pa kitajski general Sun Cu pred več kot dvema tisočletjema. V svojem priročniku je predstavil najcelovitejšo študijo teorije in prakse spora, ki temelji na prepričanju, da je prava umetnost vojne v resnici umetnost ohranjanja miru. Celovitost in modrost tega priročnika koristita tudi miroljubnim organizacijam in ustanovam, saj njegov nauk o strategiji pripomore k skladnejšemu sožitju brez sporov. To je en vidik umetnosti, drugi pa je, da se vojska kot organizacija pojavlja kot nosilka umetnosti in uresničevalka kulture svojih pripadnikov v civilnih galerijah, na primer v Hiši kulture v Pivki z razstavo Vojska v mestu kot tudi drugje. V svojih galerijah oziroma avlah in v Knjižnično-informacijskem in založniškem centru Ministrstva za obrambo oziroma knjižnici razstavljajo slikarji samouki, fotografi s svojimi izjemnimi slikami in pisci poezije in proze s prebiranjem na odprtih razstav ali tudi samostojno.

Del sebe sem kar z lahkoto prenesel v društveno medgeneracijsko prostovoljsko delovanje. Prostovoljstva se dobro zavedam, zavedajo pa se ga tudi zaposleni v obrambnih strukturah, posebno tisti, ki skrbijo za nekdanje pripadnike Slovenske vojske. Da je veliko prostovoljcev prav iz obrambnih struktur, ni naključje, saj vojaška služba ni samo služba, temveč je tudi poseben način življenja, pri katerem je v nekem trenutku treba zastaviti svoje življenje. V vojaškem okolju je zaupanje v svoje tovariše temelj oblikovanja skupine oziroma enote, posledično je tudi dojemanje vrednot v tem okolju čustveno močnejše in jasnejše kot drugje. Vojaška služba skrbi za varnost drugih, za solidarnost, tovarištvo ter mir v državi in svetu, je organizacija, ki neguje in varuje moralne in etične vrednote, zato so vrednote, kot so domoljubje, tovarištvo, iskrenost, solidarnost, poštenje, hrabrost in požrtvovalnost, nekaj samoumevnega.

Bili ste vodilni pri oblikovanju programa za preprečevanje padcev v starosti. Ali to spada med vaše najbolj izpostavljene dosežke znotraj društva? Kaj še pripravljate?

Zelo sem se trudil, da bi ta program preprečevanja padcev v starosti izvedlo čim več upokojenih pripadnikov. Seznanitev s tem programom se mi je zdela zelo dobra, saj je ozaveščala o vedenju človeka pred oviro, ob oviri, ki je ne pričakuješ, in o tem, kako si opremiti stanovanje, hišo, da bi preprečili padce že zdaj ali v starosti. Ob tem sem še seznanjal člane o pomenu prostovoljstva. Prostovoljstvo krepi solidarnost med ljudmi, spodbuja razvoj človeških zmožnosti, spoštovanja in vseživljenjskega učenja. Solidarnost je temeljno vezivo

vsake družbene skupnosti, je stvar naše samostojne odločitve, razvija pa se lahko samo z našimi dejanji. Prostovoljstvo tako zagotavlja medčloveško sožitje, družbeno povezanost in sodelovanje pri reševanju problemov posameznikov in družbe. Prostovoljstvo ne predstavlja razdajanja dobrote, ustrežljivosti ali ponižnosti posameznika, temveč močno celotno osebnost prostovoljca, ki zna pomagati pomoči potrebnim, ko jo ti najbolj potrebujejo, ne da bi se za to zahtevalo kakršno koli povračilo. Prostovoljec spoštuje moralne in etične principe, je samostojen in svoboden človek, se svobodno odloča ter zna upravljati s svojo svobodo. Pri tem ne gre za neke vzvišene ideale, temveč za vezivo družbene skupnosti.

Izvedli so se tudi drugi programi, kot so Pogovori o starosti, Hipertenzija pri starejših osebah, Program usposabljanja o domoljubju in drugi.

Domoljubje je ves čas del nas. Najmočneje je izraženo v kriznih razmerah in ko je ogrožen obstoj naroda, kar se je pokazalo skozi zgodovino. Domoljubje je zavest pripadnosti domovini, hkrati pa pomeni za državljane, posebno pa za nas vojake, nesebično izpolnjevanje dolžnosti pri njeni obrambi, v mirnem času pa uresničevanje skupnih ciljev države. Za Ministrstvo za obrambo, še toliko bolj pa za Slovensko vojsko, velja, da v kriznih razmerah in vojni delujeta avtoritarno po načelu hierarhije, saj morajo vsi pripadniki izpolniti ukaze, kam morajo iti in kaj morajo storiti, pri čemer je ugovarjanje nesprejemljivo. Hierarhija in brezpogojna poslušnost vseh posameznikov sta edini način za obrambo države.

Vsi programi so se obdelali po medgeneracijskih skupinah. Načrtujemo nove programe skupaj z Inštitutom Antona Trstenjaka, ki jih bomo izvajali v naslednjem jesensko-zimskem obdobju.

Katera vaša osebna lastnost, menite, je najpomembnejša za vodenje tovrstnih projektov in zakaj? Vam je že prirojena ali ste jo morali »izpiliti«? Kako?

Najvažnejša lastnost za vodenje teh projektov nedvomno vključuje znanje projektnega vodenja in timsko delovanje vseh članov skupine s promoviranjem strokovnosti, odgovornosti, spoštovanja, zaupanja ter upoštevanja zmožnosti vseh članov projektnega tima. Če to prenesemo na vojake – vzgojeni so v napadalnost do svojih nasprotnikov in izklopijo vsa čustva do njih, hkrati pa so zelo požrtvovalni in solidarni do svojih tovarišev. V organizaciji, v kateri drug drugemu zaupamo svoja življenja, brez tovarištva ne gre. Tovarištvo je sad iskrenega sodelovanja med ljudmi, ki so se pripravljani v skupno dobro odreči nekaterim svojim privilegijem, željam ali potrebam. Tovarištvo je zavest o povezanosti s tovariši in pripravljenost pomagati jim, deliti dobro in slabo. Med vojaki vlada tovariški duh, ki se izraža z medsebojnim poznavanjem, spoštovanjem, pomočjo in prijateljstvom. Tovarištvo je jedro notranje povezanosti in trdnosti skupine oziroma enote. Povezuje pripadnike enote v negotovem in nevarnem okolju in prispeva k ohranjanju bojne morale. Pravi tovariš ne zapusti svojega soborca v nesreči, temveč mu pomaga.

Z načinom življenja, s katerim se naučijo živeti pripadniki obrambnih struktur, posebno pa vojaki, podčastniki in častniki ter vojaški uslužbenci pri opravljanju dolžnosti v vojaški službi, ne smemo gledati samo nase, temveč poznati tudi zaveze do drugih ter spoštovati

pravice svojih soborcev in vseh drugih oseb, čeprav te niso zapisane s pravnimi pravili, gojijo tovarišstvo na temelju poštenosti, korektnosti in iskrenosti. Način življenja in dela pripadnic in pripadnikov v obrambnih strukturah v delovno aktivnem času gotovo ustvarja ljudi, ki se v upokojitvenem času številčneje odločajo za prostovoljsko delo, organizirano v društvih ali osebno, laično, samoiniciativno, za pomoč sodelavcem, nekdanjim sodelavcem ali drugim, ki pomoč potrebujejo. Ti ljudje zunaj svoje strukture znajo pridobiti somišljenike, ker imajo znanje iz organizacijskega področja in so večji vodenja organizacij, društev, zvez ter komuniciranja z ljudmi. Pripadniki obrambnih struktur in drugi, z njimi povezani, so pripravljene pri medgeneracijskem druženju brezplačno s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevati k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe. Številčnost članstva v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo nedvomno to potrjuje.

S to osebnostno lastnostjo se nekako rodiš in tudi izpiliš v enoti, ki ji pripadaš, pozneje pa kot zrela osebnost z izkušnjami še dopolnjuješ oziroma razvijaš. Iz navedenega se vidi, da pripadniku Slovenske vojske ni težko biti prostovoljec ali vodja projekta, posebno tisti, ki je bil na poveljniških oziroma vodstvenih dolžnostih v svoji delovni karieri.

Meni je bila ta lastnost prirojena, saj sem že kot otrok pomagal starejšim osebam, prinašal sem iz trgovine hrano, pomagal pri spravljanju drv v drvarnico, pozimi sem prinašal drva v stanovanja, da so bili na toplem, pomagal sošolcem, ki so imeli slab uspeh v šoli ipd.

Kaj je najtežje ob prehodu v tretje življenjsko obdobje?

Pri tem lahko rečem, da ne poznam pravega recepta. Vsak doživlja ta prehod po svoje. Marsikdo nestrpno pričakuje upokojitev in morda že leta načrtuje, kaj bo počel, ko bo imel več časa zase. Mogoče pa je, da se ob tem pomembnem prehodu pojavi določena psihološka kriza. Kriza ob upokojitvi lahko doleti vsakogar, ne glede na starost, spol in poklic. Ena večjih težav je izguba identitete, posebno pri tistih, ki so imeli radi svoj poklic in je ta zavzemal velik del njihovega življenja. Potem lahko nastopijo dolgčas, občutek nekoristnosti, tesnoba in depresija. Zaradi tega lahko pride do nezdravih navad, kot je denimo beg v alkohol ali hrano. Da se to ne zgodi, si mora upokojenec vzeti čas za uživanje ob kavi, redno športno aktivnost, prostovoljske dejavnosti, srečanja s prijatelji, nove hobije ipd.

Nasvet za vse tiste, ki so pred pomembnim prehodom upokojitve?

Zelo pomembno si je ustvariti dnevno rutino, nekaj sem nakazal že zgoraj. Postaviti si je treba cilje, kot so potovanja, prebrati knjige, se učiti tujega jezika, se učiti kuhati, slikati, paziti na vnuke ipd. Zelo pomembno je vzpostaviti nova prijateljstva ali pa vključiti se v prostovoljske dejavnosti. Za vse to je potrebnega nekaj prilagajanja in eksperimentiranja, da znova najdemo ravnovesje. Pomembno je, da si vzamemo potreben čas in nato oblikujemo slog življenja, ki ga želimo živeti.

Vabljeni ste, da se našemu društvu pridružite, na spletni strani MO pa lahko najdete statut, poslanstvo, cilje in naloge. Vse, ki bi radi opravljali humano nalogo, pomagati sebi in ljudem, ko pomoč najbolj potrebujejo, vabim, da se nam pridružijo. Nazadnje bi rad še spomnil, da ne pozabimo na 1. oktober – mednarodni dan starejših, namenjen promociji spoštovanja in skrbi za starejše, kar v društvu ves čas upoštevamo.

Pogovor z Marijo Mravljo Kodrič

Kako doživljate tretje življenjsko obdobje na podeželju? Kot priložnost ali izziv?

Da bodo stara leta lepa, moramo misliti že veliko prej, kajti pregovor pravi, kakor si boš postlal, tako boš spal. Mislim, da tudi pregovor nima vedno prav. Vse je odvisno od usode in sreče, ki z zavezanimi očmi delita dobro ter zlo. Danes podeželje v ničemer ne zaostaja za središči, saj vlada osamljenost tako na podeželju kot v mestih. Le narava, ki nam na podeželju ponuja roko, v sončnih dneh razsvetli stara leta, ki so breme v mestu in na podeželju. Nikjer nimamo več časa za soseda, še prijazen pozdrav je redkost. Čas, ki smo ga preživljali zadnja leta, je stike med ljudmi še bolj skrajšal. Včasih vlada občutek odvečnosti, nebodigatreba, zlasti v odnosih med mladimi in starejšimi. Menim, da se bomo morali ustaviti, se ozreti v človeka in z odra poriniti denar, vladarja sveta.

Kako se bo to spremenilo? Vprašanje, na katerega ne znam odgovoriti.

Ste ena izmed pobudnic in gonilna sila društva, skupine ter medgeneracijskega informativnega družabnega središča. Kaj vas motivira?

Ko sem se upokojila, sem čutila, da imam še dovolj moči, da se dejavno vključim v ustanavljanje novega, česar v Slovenski vojski še ni bilo. Že ob prestopu v Slovensko vojsko sem občutila novo vzdušje med sodelavci in vojaki. Zaposlili so psihologe, socialne delavce in vojaške kaplane, torej ljudi, na katere se delavec obrne, ko je v stiski. Ljudje so prihajali v ambulanto, v kateri sem delala, včasih le na pogovor. Pred 12 leti, ko sem odšla iz sistema, so bili ugodni pogoji za nove izzive. Na eni strani so bili zamisli in pogoji Sektorja za vojaške zadeve, po drugi strani pa je bilo veliko razumevanja ter pomoči zaposlenih in mladih upokojencev. To je bil dober temelj za izvedbo projektov, ki so ljudi navduševali. Ko narediš nekaj dobrega za sočloveka, se tvoja energija obogati, da pomagaš tudi drugič in tretjič ... Imela sem podporo družine, tako da so bili moje delo in odločitve hitrejši ter bolj kakovostni.

Preden smo začeli s skupinami v okviru ministrstva, sem že skoraj 20 let sodelovala v skupinah najprej kot članica, nato kot voditeljica. Način dela mi ni bil tuj, z ustanovitvijo medgeneracijskega informativnega družabnega središča pa smo delo še razširili. Imeli smo srečo, da so bili tedanji nadrejeni naklonjeni novim izzivom in so nas podpirali. Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina, pilotni projekt v Slovenski vojski, ki je uspešno zaživel, je bil vzorčni model za ustanavljanje in delovanje drugih medgeneracijskih informativnih družabnih središč.

Katere osebnostne lastnosti bi opredelili kot najpomembnejše?

Od otroštva me vznemirjajo novo, nenavadno in tisto, kar vznemirja oči in dušo, zato sem se lotila tudi skoraj nemogočega. V jedru vsega so mi vedno bili človek, edinstveno, neponovljivo, zato so bila moja prizadevanja usmerjena v dobro človeka ter pomoč bolnim

in ne bogljenim, kar dokazuje tudi moj poklic. Česar sem se lotila, sem delala s srcem. Nič ni tako težko, da se ne bi rešilo za dobro življenje, lepo prihodnost in srečo skupnosti ter vsakega posameznika. Vztrajnost in ljubezen sta me vodili skozi življenje, bili sta mi kažipot tudi takrat, ko je bilo skoraj nemogoče.

Kaj je najpomembnejša izkušnja pri vašem delovanju?

Najpomembnejši so ljudje, skupina, ki odkritosrčno zaupa in je pripravljena ponuditi toplo besedo vsakemu članu, ki je člen te skupnosti. Menim, da mora človek včasih postaviti ob stran svoje interese za dobro prijatelju in tudi vodji. Sreča mi je mila, da imam ob sebi izjemne ljudi. Vedno so pripravljene sodelovati, iz oči jim sijeta poštenost in odkritosrčnost. Tudi zaradi njih moje delo ni težko. Oni so gonilna sila delovanja in življenja našega medgeneracijskega informativnega družabnega središča.

Ali ostaja kakšno poglavje nenapisano pri vašem delovanju v društvu?

Še veliko nalog nas čaka, saj življenje prinaša vedno nove, tako menim, da ne bo nikoli vse rešeno. Kot trn v peti me spominja misel na varovana stanovanja, napisana v programu skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske. Zelo lepo bi bilo, če bi se gradila v Ajdovščini. V naši dolini je primerno podnebje in se naseljujejo mlade družine, torej se bo razvijalo življenje. Taka stanovanja bi spadala v življenje in ne v odmaknjenost, kamor naj bi se po mnenju nekaterih umaknili starejši ljudje.

Kaj opredeljujete kot svoj največji uspeh?

Uspelo nam je povezati ljudi iz vse Slovenije, ustvariti nova prijateljstva in poznanstva, da živimo lepše ter bolj kakovostno. Prav zaradi medgeneracijskih skupin in medgeneracijskih informativnih družabnih središč imajo upokojenci Slovenske vojske prednost pred drugimi. Zahvala gre Ministrstvu za obrambo za skrb, ki nam jo namenja.

Zakaj je lepo živeti tudi v tretjem življenjskem obdobju?

Življenje je neponovljiva vrednota. Ko mine, je prepozno, zato bi morali namenjati več skrbi, da bi bilo polno, lepo, človeka vredno. Menim, da bi ga morali negovati kot cvet, dokler cveti in diši. Tudi listi in steblo so bogastvo, saj dajejo moč za novo življenje, ki bo pognalo iz korenin.

Pogovor z Bogomirjem Povštom

Kdo je Bogomir Povše?

Sem upokojeni polkovnik Slovenske vojske, mama prihaja iz Prlekije, oče iz Sevnice, torej imam štajerske korenine. Po izobrazbi sem diplomirani obramboslovec in specialist menedžmenta v socialnem delu. Dolgo sem delal tudi v šolstvu, saj sem učil obrambo in zaščito ter druge predmete. Slovenski vojski sem se pridružil leta 1992, pred tem pa sem bil pripadnik Teritorialne obrambe in veteran vojne za Slovenijo. V Slovenski vojski sem začel v učnem centru in nadaljeval v izobraževalnem centru ministrstva. Učil sem splošne vojaške in strokovne teoretične predmete. Zasebno sem še več, in sicer pesnik, romantik ...

Kdaj ste začeli resno razmišljati o projektih skrbi za nekdanje pripadnike?

Leta 2008 sem prišel v takratni Direktoriat za obrambne zadeve na povabilo državnega sekretarja in takratnega direktorja polkovnika Ogrinca, prevzel pa sem oddelek za skrb za nekdanje pripadnike, ki je takrat šele začel delovati. Prej je bil sprejet Zakon o vojaški dolžnosti, ki je v dveh členih opredelil določene ugodnosti in s tem obveznosti Ministrstva za obrambo do nekdanjih pripadnikov. V ta namen smo začeli razvijati pet raziskovalnih projektov. Bil sem nosilec enega izmed njih, ki se je ukvarjal predvsem s skrbjo za nekdanje pripadnike, sodeloval sem pa pri vseh.

Leto dni smo intenzivno raziskovali in se ozirali po drugih sistemih ter državah s podobnimi projekti, saj nam je primanjkovalo izkušenj.

Projekt smo prilagodili Sloveniji, ga razvili in za njegovo uresničevanje nam je uspelo pridobiti tudi nekaj finančnih sredstev. Sledila je analiza o tem, kaj je uresničljivo. Začeli smo z zamisljivo, da povabimo nekdanje pripadnike in jim ob skromni podpori Ministrstva za obrambo ter Slovenske vojske ponudimo nekaj več. Hodili smo po vsej Sloveniji in ocenjevali morebitne prostore. Kmalu nam je postalo jasno, da bomo morali zaradi več oteževalnih okoliščin prostore iskati zunaj vojašnic.

Nekje smo morali začeti in našli smo okolje, v katerem so razdalje med deležniki razmeroma majhne, kar je pomembno za druženje, sodelovanje in uresničevanje projektov. Dogovorili smo se s Severnimi Primorci, predvsem Ajdovci in Vipavci, da ustanovimo poskusno središče.

Govorite o koristih za nekdanje pripadnike, vprašanje pa je, zakaj bi delodajalca to zanimalo?

To vprašanje je neposredno povezano s pozitivnimi vplivi na pridobivanje kadra. Nekdanji pripadnik je tako v tesnem neposrednem stiku s civilnim okoljem, ki skoraj nima več vojaške izkušnje. Tako lahko prenaša svoj vojaški spomin in širi vojaške vrednote v svoje okolje. To takoj pomeni večjo možnost za širjenje informacij o možnostih sodelovanja s Slovensko vojsko z neposrednim stikom s tistimi, ki imajo koristne osebne izkušnje. Cilj je torej oblikovati

širšo vojaško, obrambno oziroma domoljubno skupnost zdajšnjih in nekdanjih pripadnikov, ki svoje znanje ter dobre izkušnje vključuje v civilno okolje. Na neki način odpiramo novo možnost medgeneracijskega povezovanja in spodbujamo dialog ter izmenjavo izkušenj.

Opazili smo zanimiv pojav, da se nekdanji vojaki neradi vključujejo v taka središča. Iz pogovorov z vojaki sem lahko razbral, da so na to vplivali odnosi. Tako izkušnjo sem imel tudi sam in logična posledica je, da nisem ohranjal stikov s svojim nekdanjim okoljem. To je bil eden izmed razlogov, da sem projekt razširil na nekdanje zaposlene na Ministrstvu za obrambo, ki so zdaj večina v središčih. Tudi zato menim, da projekt sociološko in psihološko ni bil povsem uspešen. Verjetno so razlogi za to v pomanjkljivem mreženju sektorjev s podobnimi cilji, na primer celostne skrbi za pripadnike, ki deluje skoraj ločeno od nas.

Kako je potekalo ustanavljanje vipavskega središča?

Testno medgeneracijsko informativno družabno središče smo ustanovili proti koncu leta 2009, kar je najprej vključevalo pripravo programov dela in poslovnikov ter podobno. Za njihovo uresničitev nam je uspelo pridobiti tudi nekaj finančnih sredstev. To je bilo dobro leto trdega in uspešnega dela, zato so se tudi naše želje povečale in načrtovali smo še sedem podobnih centrov. Sledila je Slovenska Bistrica, ki jo zaznamuje zelo posebno okolje, saj so tamkajšnji ljudje vključeni v več organizacij, in sicer ribiško, lovsko ter gasilsko, zato so zelo povezani kljub razdaljam. Veliko podporo sta takrat ponudila občina in Center za socialno delo. Tega nam prav zaradi razdalj ni uspelo v Murski Soboti, kjer bi lahko dobili dobre prostore v nekdanji upravi za obrambo. Prav tako poteka projekt središča v Celju. Tudi novomeški projekt je zahteval veliko iznajdljivosti, svoje mesto pa je našel v novomeški vojašnici. Sledil je kranjski poskus, ki pa zaradi različnih teženj ni zaživel kljub dobri podlagi, ki je veliko obetala. Nadaljevali smo v Ljubljani in ustanovili središče, ki ima veliko podpore ter tako precej možnosti za razvoj oziroma širitev. Prav tam nam je uspelo vključiti največ nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske. Zadnji uspešni zagon je bil v Dravogradu.

Verjetno je projekt uspešen tudi zato, ker je imel eno vizijo in en motor (smeh). Dokaz za to, da ima projekt veliko možnosti, je tudi ustanovitev medgeneracijskega društva, katerega jedro so sestavljali skupine za samopomoč in ustanovljeni centri. Ta je projekt dvignil na višjo raven, saj je društvo kot pravni objekt lahko samostojno pridobivalo finančna sredstva od članarine, donacij in prijav na občinske razpise, tako pa je projekt pridobil neprecenljivo samostojnost.

Če povzamem, sem imel zamisli in pedagoško znanje in hotel sem ustvariti nekaj novega ter dobrega. Moj način dela se je razvil skozi vojaško izkušnjo, zato sem se tudi pri vzpostavitvi skrbi za nekdanje pripadnike vedel častniško. Projektom sem poveljeval. Poiskal sem enako prizadevne sodelavce in zaveznike v Slovenski vojski ter na Ministrstvu za obrambo, zato sem ponosen, da sem naredil vse, kar sem si zamislil oziroma kar je bilo v praksi uresničljivo.

Kaj je še treba narediti?

Menim, da je nujno treba vzpostaviti tesnejše povezave s Slovensko vojsko, mrežiti in vključevati tiste, ki lahko pripomorejo k ohranitvi oziroma razvoju teh projektov. S tem mislim predvsem celostno skrb za pripadnike in Vojaški vikariat s svetovalno vlogo, saj lahko neposredno moralno oziroma etično vplivata na vodstveni vojaški kader. Pomembno je biti povsod, o tem govoriti, razpravljati, promovirati, vključevati vplivneže in vodstveno strukturo ter prepletati projekte na podobna področja. Skrb za dejavne in nekdanje pripadnike namreč ustvarja glasen komunikacijski promocijski kanal, kar se bo neposredno pozitivno kazalo pri pridobivanju kadra. Tudi sam sem kljub zdravstvenim omejitvam še vedno pripravljen prispevati, kolikor lahko.

Pogovor z Dragom Koradetom

Ali nam lahko opišite vlogo, ki ste jo imeli pri razvoju projekta medgeneracijskega informativnega družabnega središča?

Ministrstvo za obrambo namenja skrb tudi nekdanjim pripadnikom Slovenske vojske in zaposlenim na ministrstvu. V okviru te dejavnosti je bilo spomladi leta 2012 v prostorih nekdanje Izpostave za obrambo Slovenska Bistrica ustanovljeno drugo medgeneracijsko informativno družabno središče v okviru Ministrstva za obrambo. Pobuda o njegovi ustanovitvi je bila na Upravi za obrambo Maribor leta 2011, ko sem takrat kot tam zaposleni s pomočjo podpolkovnika Bogomirja Povšeta iz Sektorja za vojaške zadeve oblikoval pisno pobudo z obrazložitvijo, podprla pa sta jo takratna direktor Uprave za obrambo Maribor Dušan Grof in načelnik Sektorja za vojaške zadeve polkovnik Ernest Anželj. Tako so se začeli kadrovske in administrativne priprave ter slovesen začetek delovanja spomladi leta 2012.

Glavni namen medgeneracijskega informativnega družabnega središča je druženje treh generacij oziroma tistih, ki se želijo udeleževati delavnic, predavanj in tečajev. Eden pomembnejših prvih korakov na tem področju je bil leta 2013 tečaj preprečevanja padcev v starosti, ki sta ga skupno izvedla Sektor za vojaške zadeve in Uprava za obrambo Maribor. Od marca do decembra se je devet članov Društva upokojencev Ministrstva za obrambo iz Slovenske Bistrice udeleževalo tečaja, ki ga je vsebinsko pripravil Inštitut Antona Trstenjaka, vodila pa sva ga upokojeni delavec Uprave za obrambo Maribor Srečko Vaupotič in jaz, takrat zaposlen na Upravi za obrambo Maribor.

Slovesnega konca tečaja 12. decembra 2013, ko je potekalo intervizijsko srečanje voditeljev medgeneracijskih skupin Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica, so se udeležili tudi načelnik Sektorja za vojaške zadeve polkovnik Vasilije Maraš, usklajevalec medgeneracijskega informativnega družabnega središča podpolkovnik Bogomir Povše, vodja mreže medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje na Ministrstvu za obrambo Peter Košak, direktor Uprave za obrambo Maribor Dušan Grof, predstavnik vojašnice v Slovenski Bistrici Slavko Likeb, vodja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica Anton Kolar, predstavnik Inštituta Antona Trstenjaka Blaž Švab in drugi.

Ob tej priložnosti je Blaž Švab udeležencem tečaja podelil spominske zahvale. Hkrati so ti tečajniki ustanovili novo, tretjo medgeneracijsko skupino za kakovostno staranje, imenovano Pohorski bataljon. Medgeneracijska skupina Stara trta v Mariboru je nastala leta 2009, Medgeneracijska skupina Most na Ptuj pa leta 2012.

Ko po desetih letih od ustanovitve Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica pregledam njegov program, sem zadovoljen, da Anton Kolar z ekipo skrbno izvaja načrtovane dejavnosti. To omogoča prijetna druženja, saj vsak najde nekaj zase, med drugim izobraževanja, pohode, ekskurzije, praznovanja, sestanke in sodelovanje

z vojašnico. Živahna in prijetna srečevanja v Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Slovenska Bistrica so mi v veselje ter potrditev mojih prizadevanj leta 2011, da se tudi tukaj ustanovi središče. Hvala vsem, ki vztrajajo pri tem delu in se med letom spomnijo z obiskom na domu na tiste starejše in oslabele, ki jih je zdravje prikrajšalo za mnoge prisrčne oblike druženja s prijatelji.

Kakšne možnosti ste videli oziroma želeli razviti na mariborskem območju?

Videl sem veliko možnosti, ki pa jih ob mojih drugih delovnih nalogah ni bilo mogoče povsem razviti. Uprava za obrambo Maribor, na kateri sem bil zaposlen do upokojitve leta 2014, pokriva veliko upravno območje, in sicer mariborsko, slovenskobistriško, ptujsko, ruško ter murskosoboško. Tam so tri vojašnice, Kadetnica in sekciji Društva upokojencev Ministrstva za obrambo v Mariboru ter Murski Soboti. Po opravljenem tečaju za voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno starost in tečaju za preprečevanje padcev v starosti smo na Upravi za obrambo Maribor 13. januarja 2009 ustanovili prvo medgeneracijsko skupino, imenovano Stara trta. Takrat sem videl velik kadrovski potencial v upokojenih delavcih Ministrstva za obrambo. Želel sem čim bolj upravičiti zaupanje, ki sem ga imel pri nadrejenih, saj sem bil z Uprave za obrambo Maribor leta 2008 predlagan za vpis na podiplomski specialistični študij na Fakulteto za socialno delo Univerze v Ljubljani, leta 2011 pa sem ga uspešno končal.

Prizadeval sem si pridobljeno znanje z omenjenih tečajev in študija prenesti v prakso na terenu, vendar ni potekalo vse po mojih načrtih. Želel sem, da izvedemo tečaj preprečevanja padcev v starosti na Ptujju, v Mariboru, Slovenski Bistrici in Murski Soboti, saj je tak tečaj pogoj za prehod v medgeneracijsko skupino za kakovostno staranje in njeno nadaljevanje na prijateljskih srečanjih. V letih 2012 in 2013 sem s takratnim sodelavcem Srečkom Vaupotičem izvedel večmesečni tečaj preprečevanja padcev v starosti le na Ptujju in v Slovenski Bistrici. Tako sta bili po tem tečaju ustanovljeni novi medgeneracijski skupini Most na Ptujju in Pohorski bataljon v Slovenski Bistrici.

V Mariboru in Murski Soboti ni bilo primerne odziva. Iz Murske Sobote sem dobil odgovor, da imajo v njihovem okolju bližje Delavsko univerzo, če kdo želi na tečaj ali srečanja. Moje razprave z vabilom na občnih zborih Društva upokojencev Ministrstva za obrambo sekcije Maribor niso dosegle namena, da se nam pridružijo v Medgeneracijski skupini Stara trta. Tudi nekateri pogovori so mi vzeli malo zagnanosti. Nekdo mi je dal celo zanimiv nasvet, ob katerem sem bil žalosten, ko mi je brezbrizno dejal, da imam TIMO. Šele pozneje sem ugotovil, da je mislil telefonski imenik Ministrstva za obrambo in da naj tako pridobivam člane.

Katere izzive ste morali premagati kot eden izmed prvih voditeljev medgeneracijskih skupin?

Leta 2008 sem se srečal z dopolnilno delovno nalogo, za katero sem bil določen. To je bil eden izmed projektov Sektorja za vojaške zadeve, in sicer skrb za nekdanje pripadnike Slovenske vojske, ko nehajo poklicno opravljati vojaški poklic oziroma se upokojijo, in za upokojene delavce Ministrstva za obrambo. To je bilo novo delovno področje, zato sem se želel čim prej z njim spoprijeti in se usposobiti. Člane v prvo medgeneracijsko skupino na Upravi za obrambo Maribor mi je uspelo pridobiti s pomočjo sovoditeljev Srečka Vaupotiča, Branka Kobaleta in Milka Ledineka. Praktičnih izkušenj pri samostojnem vodenju še nismo imeli, čeprav smo z velikim zanimanjem prisluhnili prof. dr. Jožetu Ramovšu, ki nas je popeljal v nam manj poznan svet. Od leta 2009 smo se z veseljem vsak teden srečevali v posebni pisarni Uprave za obrambo Maribor, v kateri sem se usposabljal v vodenju medgeneracijske skupine. To je potekalo do moje upokojitve leta 2014. Od takrat smo se člani Medgeneracijske skupine Stara trta srečevali v prijetnem kotičku trgovskega centra Europark. Po moji upokojitvi smo bili vsi udeleženci srečanj že upokojeni in to ni več medgeneracijska, temveč enogeneracijska skupina, saj ni zaposlenih in študentov Ministrstva za obrambo, kot je zamišljeno.

Zakaj smo menjali kraj srečevanja? Ob prihajanju na naša srečevanja na Upravi za obrambo Maribor so me posamezniki v šali in zares spraševali, ali upokojenci nimajo drugega dela. Mislil sem si, da ko se bom upokojil, se bomo srečevali tam, kjer se bomo prijetneje počutili in ne bom več poslušal neprijetnih vprašanj. Tako so naša srečevanja potekala sproščeno od leta 2014 do 2020, ko nam je to preprečila pandemija koronavirusa.

Bil sem pred novim izzivom, kako ohranjati prijetne stike s člani Medgeneracijske skupine Stara trta kljub številnim omejitvenim ukrepom zaradi pandemije. Odločil sem se in po telefonu ter prek elektronskih sporočil ohranjam prijateljske stike z vsemi člani. Spomnim se njihovih osebnih jubilejev, prednovoletnih voščil in pomembnih dogodkov. Člani so ostareli in bolni, zato jim v telefonskem pogovoru namenim spodbudne besede, o tem obveščam druge člane ter rad prisluhnem njihovim izkušnjam na zdravstvenem in drugih področjih.

Katere odlike so značilne za dobrega voditelja medgeneracijskih skupin?

Zagotovo mora imeti taka oseba pozitiven odnos do sočloveka in veliko empatije do ljudi v težavah. Ko se lahko vživiš v nesrečo drugega in ga razumeš, takrat si ga sposoben podpirati ter mu pomagati. Za voditelja je pomembno, da zna poslušati druge, deliti z njimi vseživljenjske izkušnje in jih prenašati naprej. Poleg tega mora biti do vseh spoštljiv in razumevajoč ter skrbeti za prijetno in dobro druženje, pri čemer se vsakemu članu skupine nameni enaka pozornost. Voditelja odlikuje njegova osebnost z vsemi dobrimi vrednotami in je vzor v skupini. Vedno sem si prizadeval približati tem vrednotam, zato sem med člani pridobil zaupanje. Pogosto mi rečejo: »Drago, to boš ti povedal, ti to napiši v našem imenu, ti pripravi program ali skeč, to gre tebi dobro ...« Tako smo vesela družba v Medgeneracijski skupini Stara trta v Mariboru že 14. leto. Kaj bo rekla biološka ura, ne vemo, vendar jo postopoma že čutimo.

Kako je Slovenska Bistrica boljša zaradi vas?

Na Upravi za obrambo Maribor sem kot višji svetovalec za vojaške zadeve pokrival tudi skrb za nekdanje pripadnike Slovenske vojske in upokojene delavce Ministrstva za obrambo. Kot sem že omenil, sem prispeval k izvedbi tečaja preprečevanja padcev v starosti, kar je omogočilo prehod tečajnikov v medgeneracijsko skupino. Upam, da so takratni tečajniki in širitelji tega programa s srečevanj prenesli med svoje domače in prijatelje nova spoznanja, napisana v priročniku Inštituta Antona Trstenjaka. Na 14 srečevanjih so bili udeleženci opozorjeni na nevarnosti, ki so pri starejših povezane s padci. Že en padelec lahko staremu človeku v trenutku usodno spremeni življenje, vsak človek pa želi ostati čim dalj samostojen pri vseh opravilih. Mislim, da smo po končanem tečaju bili vsi bogatejši za nova in koristna spoznanja za varnejše življenje, saj so tečaj bogatili tečajniki z delitvijo svojih primerov ter rešitvami težav.

V Slovenski Bistrici so od leta 2012 bogatejši za uspešno delovanje drugega medgeneracijskega informativnega družabnega središča v okviru Ministrstva za obrambo. Upravičeno lahko rečem, da je bil delček zaslug pri njegovi ustanovitvi tudi moj. Pomembno je, da je bila pobuda o ustanovitvi Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica sprejeta z razumevanjem in podporo takratnega direktorja Uprave za obrambo Maribor in takratnega načelnika Sektorja za vojaške zadeve. Hvala vsem, ki so sodelovali pri tem projektu. Takratni trud pred desetimi leti je zdaj poplačan z bogatimi in pestrimi dejavnostmi, ki privabljajo na prijetna srečevanja.

V svojem domačem kraju sem že veliko let v vlogi dobrih decembrskih mož, zato sem bil povabljen kot Božiček tudi v vojašnico v Slovenski Bistrici in s programom ter darili razveselil otroke in njihove starše. Tudi vojni veterani so me povabili in tako sem kot Božiček obdaril še »starejše otroke«.

Glavni akter mreže medgeneracijskih skupin na Ministrstvu za obrambo Peter Košak me je povabil k obogatitvi nekaterih programov na drugih lokacijah, kjer sem odigral skeč, predstavil svojo knjigo Klopotec in ob drugi priložnosti še knjigo Preša, poleg tega sem kaj napisal v glasilu Iskrica Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo.

Kako se kakovostno starati v Mariboru oziroma na Štajerskem?

To je zame pretežno vprašanje v aktualnem času predvsem na zdravstvenem področju, saj ni preventive. Razlike med generacijami se povečujejo, saj so mladi brez zaposlitev ali odhajajo na delo v tujino in so starejši še bolj osamljeni, zato so odnosi doma in v delovnem okolju manj prijazni.

Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje predstavlja sistem programov, s katerimi se starejši ljudje ozaveščajo o kakovostnem, zdravem in dejavnem staranju ter sožitju med generacijami v krajevnih skupnostih in drugih okoljih. Glavna namena mreže sta preprečevanje socialne izključenosti starejših in krepitev medgeneracijske solidarnosti.

V Mariboru je tako imenovani tudi dnevni center aktivnosti, v katerem sem pred nekaj leti tudi sam izvajal program preprečevanja padcev v starosti. V Zgornjem Podravju je povezanih več 60 društev upokojencev s sekcijami, v katerih člani najdejo svoj konjiček in se družijo. Po občinah so ustanovljeni tudi medgeneracijski centri. V moji Občini Kungota imamo Hišo vseh generacij, kjer sem pred nekaj leti izvedel tečaj preprečevanja padcev v starosti. Na podlagi priročnika za člane skupin Preprečevanje padcev v starosti sem si v računalniškem programu PowerPoint pripravil predavanje, opremljeno z besedilom in slikovnim gradivom, ter ga predstavil pri članih društev upokojencev Spodnja Kungota in Zgornja Kungota. Dogovor je bil za predstavitev v Rušah in Slivnici, vendar do zdaj ni bilo vabila.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina – druženje v mestu ob hladni reki

*Napisal rad bi tako pesem,
da veljala bi za vse ljudi.
Zbral v njej vse ideale,
vso dobroto, vse skrbi.*

Mirko Koritnik

Čas osame, strahu in boleznim, povezan z virusom, je člane našega medgeneracijskega informativnega družabnega središča zaprl za domača okna in omejil razgled le na domače dvorišče. Čeprav smo se v tem oglatem času iskali, nismo pozabili, da je vez med člani najpomembnejša. Iskali smo pot in jo našli. Mirku smo že dalj časa obljubljali, da bomo pomagali izdati njegove pesmi. S skupnimi močmi smo načrt uresničili, torej dokazali smo, da je v slogi moč. To potrjujemo v družabnem središču v Ajdovščini že 12 let. Ustanovni sestanek družabnega središča je bil 18. novembra 2010, prostore pa smo prevzeli 27. junija 2011. Na prvem sestanku smo sklenili, da se bomo združevali in povezovali, saj nam bo tako lažje.

Na začetku smo bili samo člani skupine Nanos. Nekateri člani so ob tej priložnosti odgovorili na anketno vprašanje: »Kaj mi pomeni medgeneracijsko informativno družabno središče?«

Vsak začetek je težak, tudi beseda o medgeneracijskem informativnem družabnem središču je bila negotova, ko se je leta 2009 pojavila, povezana s prostori, v katerih je bila Izpostava Uprave za obrambo Postojna. Polkovnik Bogomir Povše, ki velja za očeta medgeneracijskih informativnih družabnih središč, je tedaj rekel, da imajo sicer elaborate in študije, pokazati pa ne morejo nič konkretnega. Medgeneracijsko informativno družabno središče v Ajdovščini naj bi bil pilotski projekt v Slovenski vojski in v Sloveniji.

V program dela so bili vključeni dogodki, ki so nas povezovali. Naš osrednji cilj je bila skrb za človeka in domoljubje, pri čemer pa smo pogrešali kažipot, ki smo ga sčasoma dobili od drugih članov.

Jedro medgeneracijskega informativnega družabnega središča je predstavljala skupina Nanos. Pridružili so se še novi člani, ki jih je pritegnil naš program. Nekateri člane je pritegnil tečaj računalništva, druge tečaj italijanščine, tretji so si v središču lahko izmerili pritisk in holesterol. Organizirali smo pohode, delavnice, zdravstvena izobraževanja; kuhali smo, pekli, vodeno telovadili, čistili okolje, risali, obiskali spomenike, potovali z vlakom, pripravili likovne in fotografske razstave in razstave izdelkov ročnih del, sodelovali smo na dneh odprtih vrat v vojašnici, obiskali smo druga družabna središča in jih gostili pri nas, sodelovali na Predupokojitvenem seminarju itn.

Pripravili smo tudi tabor, ki naj bi bil osrednji dogodek v letu. Pri vseh dogodkih pa sta bila zmeraj na prvem mestu domoljubje in skrb za človeka.

Kultura je duša naroda

Da je kultura duša naroda, se zavedajo v našem medgeneracijskem informativnem družabnem središču že od ustanovitve, torej ni bilo srečanja, ki ne bi bilo kulturno obarvano, pa naj bo to ob naravnih znamenitostih, ob razstavi fotografij ali ob likovnih upodobitvah, ob glasbi ali pesmi. Kultura je oplemenitila vsako srečanje.

Ob večjih državnih praznikih smo organizirali bogate kulturne prireditve. Lepa prireditev, namenjena domovini, je bila organizirana v centru na Ajševici. V njej je sodelovalo več naših članov. Prepletali sta se recitacija in pesem, ki ju je dopolnjevala filmska produkcija o naravnih lepotah gora. Župančičevi verzi:

*Naskrivaj jo poberem,
jo s solzami operem,
skrbno jo zvijem,
si v nedra jo skrijem,*

so napolnjevali praznično okrašen prostor in se zgubljali med krošnjami dreves v parku.

Glasba zmeraj ogreje srce in dušo, del slovenskega značaja je, zato ji naše uho prisluhne, kadar zazveni. Tudi tistega mrzlega popoldne je ogrela srce in pete na Ajševici. Naši fantje, instrumentalni trio, s svojimi zvoki zaokrožijo vsako našo prireditev. Njihov repertoar obsega ljudske pesmi, ki jih tudi sami priredijo za svoja glasbila.

Irena Šinkovec

Eda in Zdenko sta naša člana, Igo in Ivan pa se med nami tudi dobro počutita. (Vir: Franc Anderlič)

Računalniški svet nas je navdušil

Za pregon dolgočasje pride prav tudi računalništvo. Ker smo nekateri tega nevešči, smo v sodelovanju z Ljudsko univerzo Ajdovščina organizirali računalniški tečaj. Za izpolnitev kvote udeležbe smo pridobili nekaj novih članov.

*Vsi, ki dolgčas vas daje,
ker ne veste, ne kod, ne kaj,
kar pri nas se oglasite,
računalniški prirejamo tečaj.
Vsi smo dobili diplome.
O pridobljenem znanju pa kdaj drugič.*

Mirko Koritnik

Doberdob slovenskih fantov grob

V časih, ko še nismo slutili, kako nas bodo zdravstvene razmere onemogočale pri običajnem življenju, natančneje v začetku novembra 2018, smo se člani Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina odpravili na izlet k sosedom. Obiskali smo Doberdob, izvir rečice Timave, slikovito ribiško vas Štivan, nadstandardno stanovanjsko naselje v opuščnem kamnolomu v bližini Trsta in grad Miramare. Dan so izpopolnili zanimivi ogledi, vsak kraj, ki smo si ga ogledali, je pomenil nekaj novega in lepega. Vsak izmed udeležencev izleta je našel kaj zase, kar mu je bilo še posebej všeč, in sicer od svojstvenega izvira rečice, kipa Marije z detetom v obliki jadra, prilegajočega se ribiški vasi, razkošne stanovanjske soleske, gradu mehiškega cesarja Maksimiljana do slikovite okolice, nam tako blizu, pa vseeno premalo poznane, čeprav pravzaprav tudi naše – slovenske. Glavni poudarek naše poti je bil namenjen prav našim slovenskim fantom. Na pokopališču v Doberdobu smo se njim in možem, sinovom, bratom ter fantom iz drugih delov Evrope poklonili in jim prižgali svečo. Med spoštljivo tišino smo premišljevali o trpljenju pokopanih, smislu oziroma nesmislu oboroženih spopadov. Slovenski vojaki so se na obsoških bojiščih na neki način borili tudi za slovensko zemljo, pa čeprav v uniformah druge države. Prav ta del slovenske zemlje, na katerem je bilo prelite toliko krvi, je bil po krvavi moriji Slovincem začasno in trajno iztrgan. Ponosni smo lahko, da smo se jim na neki način oddolžili s svojim odločnim uporom leta 1991, ki nas je nagradil s samostojno državo Slovenijo. Imejmo jo radi, ne pustimo uresničenja misli, ki jo je zapisal Ivan Volarič - Feo: «Slovinci smo sneli tuji jarem in si naredili svojega.» Z medsebojnim spoštovanjem in spoštovanjem domovine veliko zmoremo. Vse videno in doživeto je izpolnilo in obogatilo dan. Najlepša hvala organizatorjem izleta.

Branko Kenda

*Pri spomeniku v Doberdobi 4. novembra 1918
(Vir: arhiv Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina)*

Zakaj sem se pridružil medgeneracijskemu informativnemu družabnemu središču

Franc in Evgenija

Prav gotovo ima vsak član medgeneracijskega informativnega družabnega središča svoje mišljenje o tem, zakaj se je vanj včlanil. Člani središča smo večinoma upokojeni pripadniki Slovenske vojske oziroma Ministrstva za obrambo.

Nenavadno bi bilo, da bi se po končanem večletnem delu v okolju, ki je bilo večinoma prijazno, včasih tudi kruto, kar nenadoma razšli. Z večletnim delom v isti organizaciji se je namreč stkalo veliko prijateljskih vezi in poznanstev. Lahko smo zadovoljni, da ni to samo stanovska organizacija, temveč združenje vseh dobrih ljudi, ki želijo sodelovati z nami in so še, recimo, zaposleni na ministrstvu, njihovih sorodnikov in mlajših.

Irena

Življenje ima dva obraza, tistega, ki se nam smeje, in tistega, ki, obrnjen od nas, toči solze. V nekem trenutku sem se tudi jaz spogledala s temno stranjo življenja. Člani medgeneracijskega središča so mi ponudili prijazno besedo in dan se je zvedril.

Marija

»Ni dobro človeku samemu biti,« je zapisano že v Svetem pismu. Po upokojitvi pride do praznine, ki jo je treba nujno zapolniti. Druženje med sodelavci in prijatelji v medgeneracijskem središču mi veliko pomeni. Počutim se, kot da sem še vedno del sistema, ki sem mu nekoč pripadala.

Evgen

Preskok z delovnega razmerja v upokojeni stan se je zgodil nenadoma. Misel, da bi se še zmeraj družil s sodelavci, da bi bil družbeno aktiven, je oblikovala mojo odločitev. Tehnično znanje, ki ga imam, pomaga pri delu v medgeneracijskem središču. Druženje s prijatelji je prijetno, saj človeku vlije novih moči.

Alenka

V Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina sem se vključila že v začetku. Pridružil se je lahko še mož, pa čeprav ni bil zaposlen v Slovenski vojski. Družimo se v lepih prostorih. V vseh teh letih smo doživeli veliko različnih zgodb, delavnic, predavanj in prijetnih druženj. Pri nas zares poteka medgeneracijsko sodelovanje.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina na poti z vlakom

Člani Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina smo 7. junija 2019 pripravili, organizirali in izvedli turistični izlet z vlakom po zahodnem delu naše prelepe domovine Republike Slovenije. Turističnega izleta se je udeležilo 25 članov.

V jutranjih urah smo se z osebnimi vozili odpravili proti izhodiščni točki izleta – na železniško postajo v Novo Gorico. Ob prihodu se nam je odprl prelep pogled na Škabrijel, Sveto goro in Sabotin.

Okrog 8.30 smo se odpeljali z motornim vlakom Gomoljko z železniške postaje v Novi Gorici proti Sežani, to je po delu tako imenovane Bohinjske proge Jesenice–Sežana. Na tem odseku je železniška proga najstrmejša v Sloveniji, saj znaša nagib med Prvačino in Štanjelom 26,7 promila.

Po prihodu na železniško postajo v Sežani smo izstopili in počakali vlak, ki je pripeljal iz Trsta. Pripeljal je za naše čase zelo lep in sodoben vlak. Med vožnjo smo občudovali kraško planoto pri Pivki in Postojni ter Ljubljansko barje. V Pivki se nam je pridružil predsednik Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo mag. Evgen Primožič, ki je opisal potek gradnje železniške proge od Ljubljane do Trsta.

Na železniški postaji v Ljubljani nas je sprejel vodja organizacijske mreže skupin za kakovostno staranje Peter Košak s sodelavcem. Postavili smo se v dve skupini, in sicer na skupino, ki je do objektov Ministrstva za obrambo šla peš, in na skupino, ki se je tja peljala s kombijem.

V objektu Knjižnično-informacijskega in založniškega centra smo se udeležili odprtja razstave akademske slikarke Mojce Senegačnik.

Slavnostni govornik na prireditvi mag. Miloš Bizjak, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo, je izrazil veselje ob gostovanju razstave in izpostavil pomen civilno-vojaškega sodelovanja na področju kulture, ki ga na različnih področjih podpira Ministrstvo za obrambo. Poudaril je poseben pomen Knjižnično-informacijskega in založniškega centra, ki z različnimi oblikami delovanja skrbi za krepitev stikov s civilnim okoljem.

Po kosilu smo se po skupinah odpravili na železniško postajo v Ljubljani in se z vlakom odpeljali mimo Kranja do Jesenic. Tu smo izstopili in počakali na odhod vlakovne kompozicije po eni najlepših železniških prog v Sloveniji, Jesenice–Nova Gorica. Proga Jesenice–Nova Gorica se ponaša s kar nekaj posebnostmi. Teče skozi najdaljši predor, ki je v celoti na slovenskem ozemlju, to je tako imenovani Bohinjski predor, dolžine 6327 metrov, čez Solkanski kamniti most, ki se ponaša z največjim kamnitim lokom na svetu, most čez reko Idrijco, pri Mostu na Soči pa je s 30 metri najvišji slovenski železniški most. Najdaljši del proge poteka po najslikovitejši dolini reke Soče, reke, ob kateri se je odvijal v prvi svetovni vojni, od 23. maja 1915 do 28. oktobra 1917, krvav obračun.

Med Jesenicami in Sežano prečka proga kar 37 predorov, 27 viaduktov, 39 mostov in pet galerij.

V poznem popoldanskem času smo prispeli na železniško postajo v Novi Gorici. Polni lepih spominov na zares dobro organiziran in izveden izlet smo si zaželeli srečno pot domov.

Ivan Marc

Ob odprtju razstave (Vir: Ivan Marc)

Spomin ne laže

V lepe prostore Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina sta nas zvalila pomladni večer in vrvež, povezan z izdajo zbornika.

Še preden smo začeli delo, so bile mize polepšane z dobrotami, saj Evgenija Anderlič vedno poskrbi za sladek priokus. Njena preudarnost kaže, da je prestala veliko življenjskih preizkušenj. Približala sem se ji in pogovor je stekel. Čez nekaj trenutkov se nama je pridružil še njen mož Franc.

Kam segajo vajine korenine?

Oba sva Primorca z dušo in srcem, življenje pa naju je usmerjalo v različne kraje. Srečna leta upokojitve preživljava na Ravnah nad Črničami. Tu sva si ustvarila dom, kamor se z veseljem vrača hči z družino. Dva vnuka poskrbita za najlepše trenutke.

Kje sta si služila kruh?

Najprej v Sežani in v tovarni Iskra. Ko je Iskro doletel stečaj, sem bila invalidsko upokojena, pove Evgenija; Francu so bile dodeljene različne naloge v Teritorialni obrambi, zaupana so mu bila tudi zelo odgovorna dela. Franc pripomni, da je upokojitev dočakal na Ajševici, kjer je skrbel za logistiko.

Oba sta člana medgeneracijskega informativnega družabnega središča od ustanovnega sestanka. Kje sta najprej sodelovala?

Zares sva bila na ustanovnem sestanku, vendar sva najprej sodelovala v Vrtnici. Potem sva postala člana medgeneracijskega informativnega družabnega središča.

Zakaj vztrajata v medgeneracijskem informativnem družabnem središču?

Všeč so nama sproščenost, pogovor, razumevanje med člani in veselje.

Kaj bi pohvalila v medgeneracijskem središču?

Najbolj nama je všeč program, ki zavzema domoljubje.

Simbol domoljubja nama predstavlja zdravnik med drugo svetovno vojno, dr. Antonio Ciccarelli. V aleji zdravnikov pri šempetrski bolnici smo mu postavili doprski kip.

Kaj bi spremenila v našem medgeneracijskem informativnem družabnem središču?

Želiva si, da bi se priključilo več mladih. Različna mnenja bi obogatila delo. Prav na tem področju moramo še veliko postoriti.

Kako preživljata prosti čas?

Skrbiva za zdravje, zato hodiva vsak dan, nordijska hoja je najin vsakodnevni užitek.

Spominov je bilo še veliko in gotovo bodo še priložnosti za njihov priklic.

Irena Šinkovec

Vir: osebni arhiv Franca Anderliča

Marjeta Kogej, simbol prijateljstva in prostovoljstva

Marjeta izhaja iz petčlanske družine, iz Spodnje Idrije. Tam si je ustvarila družino in okrog sebe krog ljudi, s katerimi si deli dobro in slabo.

Po končanem študiju na Višji upravni šoli je naprej poskusila srečo v upravi na občini. Kmalu je zgrabila prav moško delo na Oddelku za ljudsko obrambo, kjer je vztrajala do upokojitve.

Prav tako moško je usmerjala svoje življenje, ki se je včasih smejalo, še pogosteje pa je točilo solze.

Sklep

V našem medgeneracijskem središču smo si torej postavili dvanajstletno ogledalo. Na njem so še motne lise, ki jih bomo poskušali v prihodnosti očistiti. Na sredini svetila ljubezen do sočloveka in domovine. To sta tudi kažipotna našega delovanja. Čeprav se včasih ogledalo zarosi, zmaga ljubezen.

Medgeneracijska skupina Nanos

Danes skupino Nanos sestavljamo tri voditeljice, trije člani in osem članic.

Priprave na ustanovitev skupine segajo v leto 2008. Takratni poveljnik v vojašnici v Vipavi Marjan Rožanc je zelo podpiral ustanovitev skupine. Uvodno srečanje je bilo 10. februarja 2009, udeležili so se ga dva člana in voditeljici Marija ter Dunja. Potekalo je v prijetnem pogovoru in dogovorili so se za pridobitev novih članov. Ime skupine je predlagal Evgen, ker je skupina združevala Ajdovce, Postojnčane, Bistričane, Vipavce in Idrijčane.

Srečanja so bila predvidena vsak teden v ambulanti vojašnice v Vipavi, zaradi oddaljenosti pa smo se srečevali na 14 dni popoldne.

Skoraj od začetka sva bili v skupini Alma in Alenka. Leta 2010 sem se upokojila. Ministrstvo za obrambo je na Inštitutu Antona Trstenjaka leta 2011 za nove voditelje organiziralo seminar, na katerega sva se z Almo prijavi in ga uspešno končali.

V Ajdovščini je bilo leta 2010 ustanovljeno prvo medgeneracijsko informativno družabno središče in vodja je bila Marija Mravljja Kodrič, medve z Almo pa sva postali voditeljici skupine Nanos.

15. februarja 2012 sva začeli prvo srečanje o preprečevanju padcev v starosti in nadaljevali z vsebinami iz priročnika 10 tednov. Po končanih desetih srečanjih smo se odločili, da se bomo srečevali enkrat na mesec.

Žal nas je leta 2014 po dolgi in neozdravljivi bolezni zapustil naš član Janko.

Srečanje v času covida-19 (Vir: Franc Anderlič)

Večina članov je v skupini od začetka, med seboj smo prijatelji in veselimo se vsakega srečanja. Z ukinitvijo skupine Vrtnica smo pridobili še dva člana, ki nas bogatita in sta nam za zgled. Vedno sta dobre volje in prijetna v družbi, če se le moreta, se udeležita vsakega srečanja in Evgenija nas razvaja s svojimi dobrotami.

Z Novomeščani na Nanosu (Vir: arhiv MIDS Ajdovščina)

Leta 2019 smo pridobili še eno voditeljico in še eno Alenko, ki je končala usposabljanje na temo domoljubja. Tudi ona je popestritev za našo skupino, saj nam pripravlja miselne igre, povezujeta pa nas toplina in pozitivna energija. V tem času sta bili odsotni sovoditeljica Alma, ker je bila na službeni dolžnosti na misiji, in članica Marija, ki je bila na zdravljenju.

V teh letih smo doživeli veliko lepega, poglobili smo se v najrazličnejše teme, obiskali prireditve, pokopališča in predavanja, spomnili se vseh kulturnih in državnih praznikov, obiskali tečaje na ljudski univerzi v Ajdovščini, bili v zamejstvu, sodelovali na vseh taborih, izdelovali darila in voščilnice, kuhali golaž v vojašnici, postavljali stojnice, recitirali pesmi ter izdelovali venčke.

Oblikovanje šopkov (Vir: Franc Anderlič)

Naš član Franc je pripravil potujočo razstavo svojih čudovitih fotografij Cerkniškega jezera. Z vlakom smo se peljali iz Nove Gorice čez Sežano na Jesenice in nazaj, spotoma pa smo se ustavili na odprtju razstave na Ministrstvu za obrambo v Ljubljani. Naša članica Aljana nas je vodila na delavnice in naslikala marsikatero sliko za darilo, Evgen poskrbi za vso elektroniko, Vlasta je kvačkala marjetke za voščilnice, Sonja nas je gostila v počitniški hišici in Marija v sadovnjaku, Milena poskrbi za članarino, Franc nam vedno prebere kaj zanimivega in nas fotografira, Mirko napiše pesmi o dogodkih, Tatjana nam svetuje in Marjeta kleklja za darila.

*Pusti delo zdaj pri miru,
saj prav nič se ne mudi,
zdravje si ohrani,
pa bomo zadovoljni vsi.*

Alenka Koritnik

Marija Mravlja Kodrič

Vir: Marija Mravlja Kodrič

Sem levinja v vseh pogledih, rojena leta 1953. Vodim Medgeneracijsko informativno družabno središče Ajdovščina. Otroštvo sem preživela v Brjah na Vipavskem.

Otroci smo že majhni pomagali na kmetiji. Kot prvorojenki so mi starši nalagali obveznosti, s čimer so pokazali svoje zaupanje. Privzgojili so mi delovne navade in odgovornost, za kar sem jim hvaležna.

Nižje razrede osnovne šole sem obiskovala v domači vasi. Po končani osnovni šoli sem šolanje nadaljevala na Srednji zobotehnični šoli v Ljubljani. Domotožje je skelelo, vendar sem vztrajala v učenju. Ko so se moji sošolci še trudili z maturo, sem bila že zaposlena, kajti odličen uspeh me je rešil mature. Usoda je določila, da sem se morala takoj zaposliti, kajti očetova smrt mi je prekrizala nadaljnjo pot.

Moja prva služba je bila v vojaški ambulanti v Vipavi. Tam me je čakala prazna soba, v kateri naj bi bil zobotehnični laboratorij. Začela sem ga opremljati in si ustvarila prijetno delovno okolje.

Leta 1991 sem prestopila v Slovensko vojsko in do upokojitve opravljala različno delo v vojaški ambulanti. Ko so naborniške vojake zamenjali s stalno sestavo, se je delo spremenilo in zmanjšala se je njegova količina. Marsikdaj so zaposleni prišli v ambulanto le na pogovor, ker sem bila verjetno dobra poslušalka. Tam sem spoznala, da ljudje potrebujejo pogovor, ko so v stiskah ali se česa veselijo.

Družina mi v življenju pomeni največ. Z možem imava tri otroke in sva ponosna stara starša šestim vnukom. Veliko smo skupaj. Ko jih gledava v njihovi razposajenosti, veva, da večje sreče od življenja ne bi mogla pričakovati.

S prostovoljstvom sem se srečala pred tridesetimi leti, ko so začele nastajati skupine za samopomoč. Najprej sem se vključila v skupino za dobre medsebojne odnose, v njej pa sem veliko pridobila in začutila, da moram to posredovati naprej. Leta 1994 sem pri dr. Ramovšu končala usposabljanje za voditeljico skupin in istega leta sva s sovoditeljico Magdo v domači župniji ustanovili skupino za samopomoč Jesen. Srečujemo se vsakih 14 dni že osemindvajseto leto, torej ima skupina častljivo starost. Veliko članov smo v tem času izgubili, nekaj pa smo jih tudi pridobili.

Ko so se na Ministrstvu za obrambo pripravljali na ustanovitev skupin za kakovostno staranje, sem se takoj pridružila. V vojašnici v Vipavi sva z Dunjo ustanovili skupino Nanos. Nekaj članov je bilo takrat še delovno aktivnih, nekaj pa tik pred upokojitvijo. Takoj se je pokazalo, da imamo toliko energije, da si lahko sami polepšamo srečanja. Takratni poveljnik vojašnice v Vipavi nas je zelo podpiral pri naših dejavnostih. Člani skupine Nanos so pozneje tudi najbolj pomagali pri delu v Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Ajdovščina, ki je bilo takrat uspešen pilotski projekt v Slovenski vojski.

V Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Ajdovščina se srečujemo že dvanajsto leto in si z dejavnostmi bogatimo življenje.

Alenka Koritnik

Vir: Alenka Koritnik

Rodila sem se 2. aprila 1955 v kmečki družini kot najstarejša od petih otrok, živim pa v Podragi v Vipavski dolini.

Otroštvo je bilo težko, saj starši niso bili zaposleni. Živeli smo od tega, kar smo pridelali na kmetiji. Na otroštvo nimam veliko prijetnih spominov, eden izmed njih pa je na sosede, pri katerih sem imela prijateljico. Nekega dne je njena mama iz shrambe prinesla piškote

in mi jih dala. Še vedno vem, kako so dišali.

Po osnovni šoli sem odšla za vajenko v gostišče v Vipavo, šolanje pa sem nadaljevala na gostinski šoli v Izoli. Zaposlila sem se v vojaški ustanovi Partizan Ljubljana, v kateri sem bila šest let natakara. Ob delu sem končala še dvoletno administrativno šolo.

Potem sem bila zaposlena kot trgovka v kantini v Vipavi. Delala sem z veseljem, kar so opazili tudi drugi in me večkrat pohvalili.

Leta 1991 sem prestopila v TO in imam status vojnega veterana. Po odprtju Vojašnice Janka Premrla Vojka v Vipavi me je Ministrstvo za obrambo postavilo na delovno mesto skladiščnice prehrane v kuhinji.

Do upokojitve, to je bilo leta 2010, sem delala v odličnem kolektivu. Zelo sem ponosna na zahvalno listino, ki sem jo dobila od Ministrstva za obrambo za dolgoletno delo in osebni prispevek pri krepitvi obrambe naše domovine.

Imam družino, odrasla otroka in pet čudovitih vnukov.

V skupino Nanos me je kmalu po njeni ustanovitvi povabila Marija Mravlja Kodrič. Leta 2011 so na Ministrstvu za obrambo organizirali tečaj za prostovoljce, ki ga je vodil Inštitut Antona Trstenjaka. Tudi jaz sem se prijavila. Po končanem usposabljanju sva z Almo Štrancar postali voditeljici skupine Nanos.

Ko je bilo v Ajdovščini ustanovljeno prvo medgeneracijsko informativno družabno središče, smo se vsi člani skupine Nanos vključili v njegovo delovanje.

Danes smo v skupini Nanos tri voditeljice s prekrasnimi člani, ki so vsak na svojem področju ustvarjalni. Zelo dobro se razumemo in se veselimo vsakega druženja ali srečanja s prijatelji.

Alenka Nussdorfer Bizjak

Vir: Alenka Nussdorfer Bizjak

Rodila sem se sredi Vipavske doline. Oče, navdušen planinec, je bil s prijatelji na Triglavu in zvečer tako živahno mami opisoval pot, da me je radovednost potisnila v svet, čeprav mesec dni prezgodaj. Ta mesec me je zaznamoval za vse življenje. Drobna, toda zvedava in predvsem zdrava sem otroštvo preživljala v Ajdovščini in tu sem ostala do danes. Na otroška leta imam lepe spomine, saj smo se vrstniki zbirali pod košato lipo sredi trga in na travnikih v enajsti šoli.

Osnovno šolo in gimnazijo sem obiskovala v Ajdovščini. Učenje mi ni delalo težav, toda kot učenka nisem uživala. Le misel, da bom nekoč učiteljica, mi je vsak dan olajšala pot v hram učenosti.

Gimnazijska leta so bila lepa. Tekmovali smo v oddaji Spoznavajmo svet in domovino, potovali po Sloveniji ter Jugoslaviji do Boke Kotorske, hodili v gledališče in si ogledali odlične filme v ajdovski kinodvorani. Res je bilo veliko učenja in nalog, toda tudi prostega časa, simpatij ter zaljubljenosti je bilo precej.

Na Pedagoški akademiji sem postala učiteljica razrednega pouka. V tistih časih smo si zaposlitev izbirali pred diplomo. Sama sem se odločila za podružnično šolo vipavske šole.

Poročila sem se in z možem imava tri otroke ter šest vnukov.

Ob delu sem doštudirala še pedagogiko in delala več let kot svetovalna delavka. Vedoželjnost je v meni kar brbotala in tako sem se navdušila nad računalniki, da sem končala tudi dopolnilno izobraževanje računalništva na Fakulteti za matematiko. Bila sem pedagoginja, pomočnica ravnateljice, računalničarka in ravnateljica vipavske osnovne šole. Štirideset let moje delovne dobe je bilo pestrih z radoživimi učenci, razumevajočimi starši in odličnimi sodelavci. V službo sem hodila z veseljem in v pravem času sem se upokojila, da so ostali le lepi spomini.

Z vipavskimi učenci smo dobro sodelovali z Vojašnico Janka Premrla Vojka v Vipavi. Spomladanski nogometni turnirji med zaposlenimi in sodelovanje na prireditvah so nas povezovali, predvsem pa smo bili veseli pomoči vojakov pri selitvi knjig iz poplavljenе šolske knjižnice ter pri obnavljanju šolskih igral. Obiskovali smo vojašnico ob dnevih odprtih vrat in sodelovali na prireditvah pred državnimi prazniki. Prireditev in slovesnih zapriseg v vojašnici sem se udeleževala ter med ljudmi iskala znane obraze. Tako sva se povezali z Marijo Mravlja Kodrič in hvaležna sem ji, da me je povabila v medgeneracijsko informativno družabno središče. Lepo urejeni prostori in predvsem prijeten občutek sproščenosti ter sprejetosti so mi omogočili veliko prijetnih doživetij. Z veseljem sem se vključila v usposabljanje za vodenje skupin, ki ga je skupaj z Ministrstvom za obrambo organiziral Inštitut Antona Trstenjaka.

Zdaj sodelujem v vodstvu Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina. Veselim se druženja in obiskov krajev ter spominskih znamenj v Sloveniji in sodelujem pri pripravi srečanj ter prireditev. Navdušujejo me medgeneracijski tabori na Pokljuki in pohodi. Sem članica skupine Nanos. Povezujejo nas sproščen klepet, razmišljanje o domoljubju in dnevnih dogodkih ter pripovedi o osebnih izkušnjah, ki poglobljajo občutek pripadnosti medgeneracijskemu informativnemu družabnemu središču in skupini. Prijeten občutek, ki premaguje stiske in tesnobo v koronskih časih.

Rada berem, včasih vzamem v roke kakšno ročno delo. Dneve mi krajšajo tudi vnuki.

Alma Štrancar

Vir: Alma Štrancar

Rodila sem se 26. novembra 1965 v Postojni. Izhajam iz delavske družine, starša pa sta bila zaposlena v Slovenski vojski. Zaposlila sem se leta 1988 v Jugoslovanski ljudski armadi. Po prestopu v takratno Teritorialno obrambo leta 1991 sem službovala v Območnem štabu za TO v Ajdovščini do julija 1992, ko je bila v Vipavi ustanovljena bojna enota. To so bili časi, ko so slovenski fantje služili vojaški rok v svoji domovini Sloveniji. Leta 2016 sem poklicno pot nadaljevala v 430. mornariškem divizionu v Ankaranu. Velik izziv sem dosegla, ko sem kot pripadnica Slovenske vojske opravljala mednarodno vojaško dolžnost v SVNKON Kfor na Kosovu.

Spomini iz otroštva mi večkrat zaidejo k moji babici, ki me je imela zelo rada. Komaj sva čakali na najina snidenja. Še vedno čutim njeno ljubezen, ki mi jo je razdajala, ko sva skupaj ustvarjali, se smejali, ko mi je česala lase ... Najlepše je bilo, ko sem se zbujala v njeni postelji in je iz kuhinje zadišal zajtrk.

Obiskovala sem osnovno šolo v Ajdovščini in dijaška leta preživela v Tolminu, kjer sem končala Pedagoško gimnazijo. Študij sem nadaljevala na ljubljanski fakulteti, na kateri sem pridobila naziv diplomirani ekonomist.

Moje dosedanje najlepše in najzahtevnejše poslanstvo je biti mama 35-letni hčeri ter 27-letnemu sinu in žena možu, s katerim sem poročena že 35 let. Sem tudi babica prečudovitima vnučkoma Urši in Tevžu. Zame je družina nekaj najlepšega, kar se ti lahko zgodi v življenju.

V skupino Nanos sem se kot članica vključila že leta 2008, ko je delovala v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi. V skupino me je povabila Marija Mravlja Kodrič, ki je večkrat potrebovala pomoč pri organizaciji srečanj. Velikokrat sem kot voznica pomagala pri prevozih članov na srečanja, sodelovala kot moderatorka pri kulturnih prireditvah in poskrbela, da se je skupina predstavila na dnevih odprtih vrat. Zelo lep spomin, ki je bil moje vodilo za naprej, sega v leto 2008, ko me je Marija povabila, naj se ji na dnevu odprtih vrat v Vipavi pridružim pri kuhanju vojaškega golaža. Potrebovale smo še moškega in to je bil moj takrat 14-letni sin Anže. Trud ni bil zaman, saj smo domov kot skupina Nanos prinesli pokal za prvo mesto. Naj omenim tudi svojega očeta, ki na dogodkih s pečenjem na žaru poskrbi, da nismo lačni, zato bi se mu rada zahvalila za ves njegov trud in dobro voljo. Leta 2010 je Inštitut Antona Trstenjaka začel v okviru Ministrstva za obrambo izobraževati o preprečevanju padcev v starosti. Takrat sva z Alenko, ki je tudi zdajšnja voditeljica skupine, uspešno končali izobraževanje in dobili status novih voditeljic. Znanje o preprečevanju padcev v starosti sva na srečanjih prenesli na člane skupine Nanos.

Oblike druženja v notranjem prostoru, na izletu, pikniku ali kulturni prireditvi nam pomenijo veselje, ljubezen, življenje ter skrb do sočloveka. V času koronavirusa so bila ta druženja malo omejena, vendar si želim, da bo skupina Nanos letos zamujeno nadomestila.

Navdih za delo mi dajejo zadovoljni in srečni ljudje, tisti, ki se na srečanja radi vračajo in se v skupini počutijo kot doma.

Moje službene in družinske dolžnosti mi ne dopuščajo, da bi za skupino mogoče naredila nekaj več, vendar upam, da bom čez nekaj let kot upokojena pripadnica še veliko prispevala.

Rodil sem se 9. julija 1956 v Postojni, mlada leta pa sem preživel v Pivki. Z ženo Vlasto imava hčerki Anjo in Tino.

Po odsluženem vojaškem roku leta 1976 sem se zaposlil v Teritorialni obrambi Republike Slovenije, v kateri sem opravljal delo pomočnika komandanta za operativno učne zadeve do leta 1990, pozneje pa so me imenovali za komandanta TO Postojna. V letih 1990 in 1991 sem bil organizator obrambnih priprav v Občini Postojna in sem veteran vojne za Slovenijo.

Po uspešno končani Višji upravni šoli oziroma Visoki upravni šoli leta 1997 sem nadaljeval študij ob delu na Fakulteti za upravo. Leta 2007 sem pridobil strokovni naziv specialist javne uprave, leta 2011 pa sem uspešno končal magistrski študijski program uprave in pridobil naziv magister znanosti.

Na delovnem mestu v SV sem leta 1998 končal višji štabni tečaj. Tega leta sem poleg svojega rednega dela organiziral izdajo strokovne revije Bilten Slovenske vojske, njeno zunanjo in vsebinsko podobo. Ves čas sem sodeloval v uredniškem odboru, leta 2002 kot namestnik odgovornega urednika, leta 2006 pa kot odgovorni urednik Biltena Slovenske vojske. Po desetih letih je iz vojaškostrokovne prerasla v znanstveno-strokovno publikacijo Slovenske vojske, pozneje pa se je preimenovala v Sodobne vojaške izzive. V tej reviji objavljam strokovne članke, sem pa tudi avtor več strokovnih člankov in priročnikov SV.

V Slovenski vojski in prej Teritorialni obrambi, v katerih sem opravljal več odgovornih dolžnosti in končal kot polkovnik SV, me je pri delu vedno vodil moto Biltena Slovenske vojske Znanje zmaga. Zadnje delovno mesto načelnika oddelka za celostno skrb mi je pred upokojitvijo omogočilo, da natančneje spoznam programe skrbi za nekdanje pripadnike SV. Vključitev v izobraževanje programa za preprečevanje padcev v starosti me je utrdilo v prepričanju, da ostajam zvest organizaciji, ki sem ji posvetil svoje delovno obdobje in me je osebno oblikovala.

Po upokojitvi sem se včlanil v Društvo upokojencev Ministrstva za obrambo, Zvezo slovenskih častnikov, Zvezo veteranov vojne za Slovenijo in Društvo upokojencev Občine Pivka, katerega predsednik sem, včlanjen pa sem tudi v Medgeneracijsko prostovoljsko društvo za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO), katerega predsednik sem. Po vsebini dela imajo ta društva enak cilj, in sicer pomagati svojim članom, torej solidarnost med nami, zato smo se člani združili, da pomagamo predvsem nečlanom. Društvo deluje v javnem interesu in opravlja humanitarno dejavnost v socialnem ter zdravstvenem varstvu, deloma pa tudi v podporo celostni skrbi na področjih, za katera je pristojna SV, vendar za to nima uveljavljenih programov ali zakonskih pristojnosti. Društvo prispeva k bogatenju življenja v svojem ožjem in širšem okolju, posebno med nekdanjimi delavci ministrstva, njihovimi svojci ter somišljeniki. Vsebinska podobnost in prepletenost delovanja društev tudi omogočata, da sem lahko predsednik dveh društev hkrati.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica

Ministrstvo za obrambo skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske in nekdanje zaposlene na ministrstvu. V okviru te dejavnosti je bilo spomladi 2012 ustanovljeno drugo medgeneracijsko informativno družabno središče, ki ima sedež v prostorih nekdanje Izpostave za obrambo Slovenska Bistrica. Pobude po ustanovitvi medgeneracijskega središča v Slovenski Bistrici so potekale na Upravi za obrambo Maribor leta 2011, ko je takratni delavec Uprave za obrambo Maribor, Drago Korade, s pomočjo podpolkovnika Bogomirja Povšeta iz Sektorja za vojaške zadeve oblikoval pisno pobudo z obrazložitvijo za ustanovitev medgeneracijskega središča v Slovenski Bistrici. Pobudo sta podprla takratni direktor Uprave za obrambo Maribor Dušan Grof in načelnik Sektorja za vojaške zadeve polkovnik Ernest Anželj. Tako se je začel postopek kadrovskih in administrativnih priprav leta 2011, svečano odprtje medgeneracijskega središča pa je bilo spomladi 2012, in sicer v prejšnjih prostorih Izpostave za obrambo na Ljubljanski cesti 16 v Slovenski Bistrici. Na srečanje so bili vabljeni vojaški upokoјenci iz Slovenske Bistrice in drugi, ki so delali na področju obrambe. Prijavilo se je 12 članov, ki so bili pripravljene aktivno sodelovati na tem področju. Ustanovljena je bila skupina Pohorski bataljon, pozneje še skupina Most s Ptuja in v Mariboru skupina Stara trta, katere vodja je bil Drago Korade, njegov namestnik pa Srečko Vaupotič. Skupina je štela približno šest članov, ki so se sestajali v Upravi za obrambo Maribor.

Temeljni namen medgeneracijskih informativnih družabnih središč je druženje vseh treh generacij oziroma tistih, ki se želijo udeležiti različnih delavnic, predavanj ali tečajev. Eden izmed pomembnejših korakov pri oranju ledine na tem področju je bil izveden leta 2013. To je tečaj Preprečevanje padcev v starosti, ki sta ga izvedla Sektor za vojaške zadeve in Uprava za obrambo Maribor. Od marca do decembra se je tečaja udeleževalo devet članov Društva upokoјencev Ministrstva za obrambo z območja Slovenske Bistrice. Tečaj, ki ga je vsebinsko pripravil Inštitut Antona Trstenjaka, sta vodila Srečko Vaupotič, upokoјeni delavec Uprave za obrambo Maribor, in Drago Korade, delavec Uprave za obrambo Maribor. Slovesnega zaključka tečaja, ki je bil 12. decembra 2013, ko je potekalo intervizijsko srečanje voditeljev medgeneracijskih skupin v Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Slovenska Bistrica, smo se udeležili tudi načelnik Sektorja za vojaške zadeve polkovnik Vasilije Maraš, koordinator medgeneracijskega središča podpolkovnik Bogomir Povše, vodja mreže medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje na Ministrstvu za obrambo Peter Košak, direktor Uprave za obrambo Maribor Dušan Grof, predstavnik vojašnice v Slovenski Bistrici Slavko Likeb, vodja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica Anton Kolar, predstavnik Inštituta Antona Trstenjaka Blaž Švab in drugi. Ob tej priložnosti je Blaž Švab udeležencem tečaja podelil spominske zahvale. S pomočjo teh tečajnikov je nastala nova, tretja Medgeneracijska skupina Pohorski bataljon v okviru Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica. Sledili sta še skupini Stara trta v Mariboru leta 2009 in Most na Ptuju leta 2013.

Vodja medgeneracijskega informativnega družabnega središča sem postal Anton Kolar, nekdanji upravni delavec na Izpostavi za obrambo Slovenska Bistrica. Hkrati sem bil tudi vodja skupine Pohorski bataljon vse do leta 2015. Vodstvo Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica je nato prevzel pripadnik Slovenske vojske Slavko Likeb iz Vojašnice Slovenska Bistrica, ki je bil pripravljen aktivno sodelovati pri dejavnostih medgeneracijskega središča in skupine v Slovenski Bistrici. Z njegovo pomočjo smo dobro sodelovali z vodstvom Vojašnice Slovenska Bistrica. Organiziral je več strokovnih izletov v Polzelo, Prekmurje in še drugam ter poskrbel, da je skupina Pohorski bataljon zelo organizirano in aktivno delovala. Vodstvo vojašnice nam je vedno omogočilo pomoč pri prevozih na strokovne ekskurzije, pohode in kulturne prireditve na območju naše občine. Člani skupine se srečujemo dvakrat na mesec, običajno ob četrtdkih od 9. do 12. ure v prostorih nekdanje izpostave za obrambo, ki so last Ministrstva za obrambo. Uporabljamo lahko več prostorov: sejne sobe, dva večja prostora in priročno kuhinjo. Večji prostor koristijo ženske za jogo, ki jo dvakrat na teden vodi naša članica Vanja Uršič, pripadnica Slovenske vojske iz Vojašnice Slovenska Bistrica. Prostori so lepo opremljeni z vso pisarniško opremo. Na razpolago imamo nov računalnik, projektor s platnom in glasbeni stolp za popestritev. Imamo tudi stensko oglasno tablo in precej ročnih okrasnih izdelkov, ki so jih naše članice izdelale s pomočjo Štefke Rozman, ki vodi ročnodelski krožek. Prostori so lepi in ogrevani, poleti pa klimatizirani. Skupina trenutno šteje 16 članov, pet žensk in enajst moških, ki smo v pokoju, trije člani pa so še redno zaposleni. Povezani smo v homogeno skupino, ki se rada srečuje in družijo ter se udeležijo pohodov, izletov, družabnih srečanj in kulturnih prireditev. Organiziramo raznovrstne delavnice za cvetno nedeljo, božič in novo leto, pa tudi ob dnevu odprtih vrat Vojašnice Slovenska Bistrica, ko naše članice sodelujejo s svojo razstavo ročnih del. Vsako leto septembra sodelujemo na festivalu za tretje življenjsko obdobje, na katerem naša vodja delavnic Štefka Rozman razstavlja svoje ročno izdelane okraske in rože. Zmeraj konec decembra pa organizira Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica skupno srečanje vseh treh skupin na Tepanjskem Vrhu, kjer pripadniki Slovenske vojske in naši člani pripravijo pester kulturni program. Ob tej priložnosti organiziramo predavanja o sodelovanju pripadnikov Slovenske vojske na misijah v tujini, o zgodovini slovenske osamosvojitve, pridobivanju mladih za vojaški poklic, preventivi starejših v cestnem prometu in o spoznavanju novih prometnih znakov, zlasti o vožnji po krožnem križišču. V začetnem obdobju nas je obiskal in obdaril tudi Božiček, prav tako otroke pripadnikov Slovenske vojske. Odkar se je začela epidemija covid-19, se že drugič nismo mogli udeležiti rednih srečanj, zato našega programa ne moremo v celoti izvesti. Veliko nam pomagajo tudi pripadniki v Vojašnici Slovenska Bistrica, in sicer pri prevozih in malicah na pohodih. Tudi za srečanje na Tepanjskem Vrhu smo dobili prostore v Vojašnici Slovenska Bistrica, prav tako so pripadniki pomagali pri pogostitvi in kulturnem programu. Na to zaključno srečanje povabimo še predstavnike Sektorja za vojaške zadeve, ki se prav tako odzovejo našemu vabilu. Z njimi tesno sodelujemo, saj nam v splošnem omogočajo delovanje skupine Pohorski bataljon s svojim financiranjem, s pisarniškim materialom in z vsem drugim. Tudi člani skupine pomagajo s svojimi prispevki, s članarino in prispevki donatorjev ter s sredstvi iz občinske bistriške blagajne. V času covid-19 se največ družimo

po telefonih in elektronskih medijih, s tistimi, ki imajo te zmožnosti. Vodja skupine je v stalnem stiku s člani po telefonu in osebno v mehurčkih s tistimi, ki izpolnjujejo PCT-pogoje. Tako smo zmeraj povezani, se pogovarjamo in omogočamo redne stike med člani. Upamo, da nam bo virus v letu 2022 omogočil izvajanje svojega programa, ki ga vsako leto potrdi Sektor za vojaške zadeve na Ministrstvu za obrambo v Ljubljani, na podlagi katerega dobimo potrebna finančna sredstva. Na Sektorju za vojaške zadeve vsako leto organizirajo srečanje medgeneracijskih informativnih družabnih središč v Sloveniji, na katerih se srečamo vsi člani tega združenja na strokovnem področju in družabnem srečanju. Organizirajo tudi tabor na Pokljuki, na katerem se člani medgeneracijskih središč strokovno izpopolnjujejo na predavanjih na delavnicah in pohodih v naravi na območju vojaškega centra Pokljuka. Štirikrat na leto še izvedejo intervizijsko srečanje vseh vodij medgeneracijskih središč in skupin, na katerem vsak udeleženec poroča o dejavnostih svoje skupine in se dogovori o nadaljnjem programu. Zaradi covid-19 poteka intervizija tudi po videokonferencah.

Izlet v Pomurje leta 2019 (Vir: Anton Kolar)

Vesetje pri plesu (Vir: Anton Kolar)

Novoletno druženje na Tepanjskem Vrhu leta 2019 (Vir: Anton Kolar)

Intervizijsko srečanje leta 2019 (Vir: Anton Kolar)

Razstava ročnih del (Vir: Anton Kolar)

Skupina Pohorski bataljon v Slovenski Bistrici trenutno šteje 17 članov, od katerih je šest žensk in enajst moških. Vsi so upokojeni nekdanji pripadniki Slovenske vojske iz Vojašnice Slovenska Bistrica, razen dveh članic, od katerih je ena aktivna pripadnica SV in druga zaposlena v UKC Maribor. Smo enotna skupina in se zelo razumemo, radi srečujemo ter hodimo na pohode, izlete in kulturne ter druge prireditve v občini. Organiziramo tudi delavnice za cvetno nedeljo, božič in novo leto. Naše članice izdelujejo adventne venčke, cvetje iz papirja, okrasne razglednice iz različnega materiala in drugo. Ob dnevu odprtih vrat vojašnice sodelujejo z razstavo ročnih izdelkov.

Člani skupine se srečujemo dvakrat na mesec običajno ob četrtnih od 9. do 12. ure v prostorih nekdanje izpostave za obrambo, ki so last Ministrstva za obrambo. Uporabljamo lahko več prostorov, in sicer sejno sobo, večja prostora ter priročno kuhinjo. V večjem prostoru ženske izvajajo jogo, ki jo dvakrat na teden vodi naša članica Vanja Uršič, pripadnica Slovenske vojske iz Vojašnice Slovenska Bistrica. Prostori so ogrevani in poleti klimatizirani ter lepo opremljeni z vso pisarniško opremo. Na voljo imamo nov računalnik, projektor s platnom in glasbeni stolp za popestritev, poleg tega pa tudi stensko razglasno tablo ter precej okrasnih izdelkov, ki so jih naše članice izdelale s pomočjo Štefke Rozman, voditeljice tega krožka. Vsako leto konec decembra Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica organizira skupno srečanje vseh treh skupin na Tepanjskem Vrhu, kjer nam pripadniki Slovenske vojske in naši člani pripravijo pester kulturni program. Ob tej priložnosti tudi naši člani sodelujejo pri organizaciji srečanja. Že drugo leto nam je covid-19 onemogočil redno srečanje, zato našega programa ne moremo v celoti uresničiti. V vojašnici v Slovenski Bistrici nam veliko pomagajo pri prevozih in malicah na pohodih. Prav tako tesno sodelujemo s Sektorjem za vojaške zadeve (SVZ) Ministrstva za obrambo, ki nam omogoča delovanje skupine Pohorski bataljon s financiranjem, pisarniškim materialom in drugim. Tudi člani skupine pomagajo s prispevki in članarino, prispevajo pa še donatorji ter Občina Slovenska Bistrica. V času covida-19 se največ družimo po telefonih in elektronskih medijih s tistimi, ki imajo te možnosti. Vodja skupine je v stiku s člani po telefonu in osebno v mehurčkih s tistimi, ki izpolnjujejo pogoj PCT. Tako se vedno pogovarjamo in omogočamo redne stike med člani. Za 8. marec ob prazniku žena organiziramo srečanje, čestitamo ženskam in jih pogostimo. Na 1. november obiščemo grobove nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske in jim prižgemo sveče. Redno obiskujemo tudi bolne člane na domovih in se udeležujemo pogrebnih obredov ožjih sorodnikov naših članov.

Upamo, da nam bo virus leta 2022 omogočil izvajanje celotnega programa, ki nam ga vsako leto potrdi Sektor za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo in na podlagi katerega dobimo finančna sredstva. Sektor za vojaške zadeve vsako leto organizira letna srečanja vseh medgeneracijskih informativnih družabnih središč v Sloveniji in se jih redno udeležujem, poleg tega pa še tabor na Pokljuki, kjer se člani skupine strokovno izpopolnjujejo na predavanjih, delavnicah ter pohodih v naravi ob vojaškem objektu Rudolfa Badjure. Štirikrat

na leto Sektor za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo organizira intervizijsko srečanje vseh vodij medgeneracijskih informativnih družabnih središč in skupin, na njih pa vsak poroča o dejavnostih svoje skupine in se dogovori o nadaljnjih dejavnostih. V zadnjem času intervizija zaradi covid-19 poteka tudi po videopovezavah.

Nekaj dejavnosti skupine Pohorski bataljon

Vsako leto junija organiziramo letni pohod na štajerski Triglav, torej Boč. Pohod traja dve uri po strmem pobočju do planinskega doma, kjer se ob kavi zberemo in poklepetamo. Nekateri se odločijo še za pohod na stolp in za ogled nekdanjega vojaškega objekta, drugi pa poklepetajo v senci in uživajo pristen gorski zrak. Do prihoda članov s pohoda nekateri pripravijo obilno malico in pijačo. Začne se veseli del srečanja s harmoniko in petjem domačih pesmi. Še posebno veselo je bilo, ko je naš član Ivan Bercko dopolnil 70 let. Druženja trajajo kar nekaj ur, če nam vreme omogoča. Veseli in polni energije se vračamo do vznožja Boča, nekateri peš, drugi s prevozom, potem pa se zberemo in vrnemo domov v Slovensko Bistrico.

Srečanje na Boču leta 2020 (Vir: Anton Kolar)

Vsako leto maja organiziramo tradicionalno ekskurzijo v Pomurje, kjer ima naš član Milan Stražišar svojo rojstno domačijo v Zgornjem Konjišču. Prevoz nam omogoči vojašnica v Slovenski Bistrici ali pa nas s svojim kombijem pelje naš član Ladislav Uršič. Po uri vožnje po prelepih krajih vzhodne Slovenije se zberemo na domačiji, poklepetamo ob kavi in se okrepčamo s pristnim bogračem, ki nam ga pripravi naš član Milan z ženo. Nato se odpeljemo na ogled oljarne na znani domačiji. Pogledamo si postopek predelave bučnega olja in ga kupimo. Prav tako si ogledamo znamenitosti Pomurja, zlasti znani Štajerski most, ki povezuje Slovenijo in Avstrijo. Nekateri gredo na pohod ob reki Muri do nekdanje vojaške stražnice in turističnega centra ribiške družine. Medtem člana z gospodarjem pripravita jedi na žaru s prilogami in ohladita pijačo, da imamo kar obilno kosilo v naravi in da ne manjka domačega vina ali sokov. Po kosilu se začeta veseli del srečanja in klepet, poleg tega zadoni domača pesem naših članov, pozno popoldne pa se vračamo domov presrečni ter polni energije za naslednje srečanje.

Izlet v Pomurje leta 2019 (Vir: Anton Kolar)

Prav tako imamo v svojem programu pohod po Oplotniškem vintgarju. Zberemo se pri naših dveh članih Jožetu in Jožici Zadek na njuni domačiji na Straži pri Oplotnici ter popijemo kavo in kakšen dodatek. Pohod nadaljujemo v Oplotnico in sotesko Oplotniški vintgar z vodnikom, da nas vodi ter seznanji z znamenitostmi na poti proti naselju Cezlak. Pohod traja približno dve uri s počitkom in okrepčili za večji pogum. V kamnolomu v Cezlaku nas vodnica povabi še v stari muzej in nam razkaže staro kamnoseško orodje ter žago, s katero so obdelovali granit. Vrnemo se v Oplotnico, kjer nas vodnica pelje v staro graščino, o kateri smo izvedeli kar nekaj znamenitosti. Ogledali smo si še oplotniški park z velikim spomenikom padlim borcem s tega območja. Vrnemo se na domačijo Zadek, kjer se namestimo za kosilo. Medtem nam pripadniki Slovenske vojske iz vojašnice pripeljejo obilno toplo malico, saj po napornem pohodu zelo prijeta topla hrana in pijača. Pravo druženje se začne s pogovori, dogajanje pa postane živahnije in glasnejše. Na koncu moški zapojejo in na domačo glasbo pohodniki tudi zapešejo, tako da se nikomur ne mudi domov. Bliža se konec popoldneva, zato odidemo proti domu in že načrtujemo naslednje srečanje.

Pohod v Oplotniški vintgar (Vir: Anton Kolar)

Anton Kolar

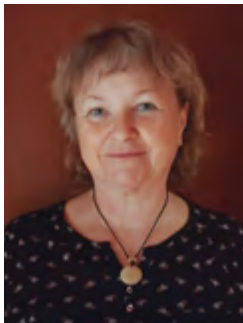
Vir: Anton Kolar

Rojen sem bil leta 1944. Stanujem na Vrtnarski ulici 11 v Slovenski Bistrici. Sem sin številne kmečke družine. Po osnovni šoli sem končal srednjo kmetijsko šolo v Mariboru. Potem sem bil napoten v JLA na služenje vojaškega roka, in sicer v šolo rezervnih vojaških starešin v Bilečo. Po končanem šolanju v JLA sem se zaposlil na Občini Slovenska Bistrica, in sicer na oddelku za obrambo kot samostojni referent za naborne zadeve, to je od marca 1965 do oktobra 2004, ko sem se upokojil. Za zvestobo na istem delovnem mestu na Ministrstvu za obrambo, kjer sem delal 40 let, sem prejel od ministra za obrambo dr. Grizolda posebno priznanje. Na delovnem mestu sem vsa leta organiziral vpis nabornikov v vojaško evidenco, zdravniške preglede, nabor in pozneje napotitve nabornikov. Ves čas službovanja sem se posvečal mladim, jih usmerjal za vojaški poklic in kadroval v različne specialnosti (vojaške šole, gardo, vojno policijo itn.). Ponosen sem, da sem sodeloval z mladimi in jim marsikaj dobrega svetoval. Ves čas svojega življenja sem se aktivno udeleževal na športnem področju, zlasti v smučanju in kolesarjenju. Na področju družbenih dejavnosti sem bil aktiven pri Zvezi rezervnih vojaških starešin. Več let sem vodil krajevno organizacijo rezervnih častnikov. Sodeloval sem tudi na republiškem tekmovanju in postal posameznik prvak Slovenije, in sicer v Kopru. Med službovanjem na Občini Slovenska Bistrica sem bil več let v sindikatu referent za šport in rekreacijo. Pozimi sem organiziral smučarske tečaje za zaposlene v občini in na banki. Kot vodja tečaja sem bil tudi vaditelj skupine. V prostem času sem opravljal službo reševalca na smučišču Trije kralji. Zadnjih deset let sem bil vodja reševalcev. Poleti sem organiziral letovanje občinskih delavcev v prikolicah.

Med vojno za Slovenijo sem opravljal različne dolžnosti, in sicer od dežurstva, sprejema prebeglih vojakov iz JLA do vročanja pozivov vojaškim obveznikom, ki so morali v enote Teritorialne obrambe. Po štiridesetih letih službe na področju naborništva sem se upokojil.

Zdaj živim s svojo družino v hiši, imam štiri vnuke in tri pravnuke. V prostem času hodim v hribe. Še zmeraj sodelujem pri Zvezi slovenskih častnikov, Društvu veteranov za Slovenijo in lovski družini, kjer imam že 40-letni staž. Sem tudi član Društva vojaških upokojencev sekcije Maribor, s katerimi se redno srečujemo na sestankih, izletih in piknikih. Od ustanovitve medgeneracijskega informativnega družabnega središča v Slovenski Bistrici, to je leta 2012, sem bil njegov vodja vse do leta 2015, ko je prevzel vodstvo Slavko Likar. Zdaj sem vodja skupine Pohorski bataljon.

Rodila sem se v drugi polovici prejšnjega stoletja, in sicer v majhni in idilični vasi Šmartno na Pohorju. Pohorci smo znani kot trmasti in dobrosrčni ljudje. Med njimi, predvsem pa z babico, sem preživela zgodnje brezskrbne otroške dni. Ker nismo imeli veliko obdelovalne zemlje, da bi lahko od tega živeli, so starši hodili v službo. Avtobusne povezave s Pohorja so bile slabe, zato smo se morali preseliti nekaj metrov nadmorske višine nižje, in sicer v kraj Slovenska Bistrica. Tu sem obiskovala osnovno šolo, v srednjo in višjo pa sem hodila v Maribor. Na šolske dni imam veliko lepih spominov. Lepo se je bilo udeleževati tudi delovnih brigadah, predvsem pa sem ponosna, da sem pripomogla h gradnji jarkov in polaganju vodovodnih cevi na Pohorju. Danes si ne znamo več predstavljati, da ne bi imeli v hiši vode ali pa elektrike. Spominjam se, kako sem bila pogosto ponosna na svojega očeta, zaposlenega na Elektro Maribor.

Živim v Slovenski Bistrici, kjer sva si z možem ustvarila topel dom s hčerjo in sinom, ki sta zdaj že na svojem. Najino največje veselje je vnukinja Lina.

Po končanem šolanju sem nekaj let delala v zasebnem sektorju, nato pa sem se pred 30 leti zaposlila v Slovenski vojski. Najprej sem delala v vojašnici v Slovenski Bistrici, nato me je delovna pot ponesla v Ljubljano, Maribor in spet nazaj v Slovensko Bistrico. Tu sem spoznala sodelavca Slavka Likeba, ki je takrat že sodeloval v medgeneracijski skupini Pohorski bataljon. Sklenila sem se jim pridružiti. V skupini se dobro počutim, pridružila sta se še mož in hči. Lepo je videti nekdanje sodelavce in tudi druge člane.

Želim si, da bi se lahko v skupini spet zdravi in srečni srečevali ter ustvarili še veliko nepozabnih trenutkov.

Medgeneracijska skupina Most

Leta 2011 se je Franci Hliš udeležil usposabljanja za voditelje skupine, ki ga je uspešno končal z diplomom 14. junija 2012. Potekalo je v organizaciji Sektorja za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo, izvajal pa ga je Inštitut Antona Trstenjaka. Po končanem usposabljanju je Franci Hliš ustanovil skupino nekdanjih sodelavcev iz Slovenske vojske in z Ministrstva za obrambo, njen ustanovitveni dan pa je 10. februar 2012. Začetni člani skupine so bili Franci Hliš kot voditelj, Radoslav Djekič, Tomislav Prša, Vlado Kovačič in Jože Breznik. Prvo srečanje skupine je bilo 11. oktobra 2012 v prelepem okolju vinogradov v Halozah. Na tem srečanju so potekali tudi pogovori, kakšno ime bi dobila skupina, da bi z njim čim bolj ponazorila, da prihaja iz najstarejšega mesta v Sloveniji, in pri tem poudarjala medgeneracijsko povezovanje. Prevladal je predlog, da se skupina imenuje Most. Glede na to, da je most objekt povezovanja, je tudi moto naše skupine povezovanje med generacijami, hkrati pa veduto Ptuja dopolnjuje novi most čez reko Dravo.

Pozneje so se skupini pridružili novi člani, saj sta druženje in delovanje v skupini postali prepoznavni ter zanimivi med drugimi sodelavci Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske. Novi člani so bili Franjo Ščavničar, Fran Kozar, Vlado Žgeč in Darko Skok. Skupina je bila tudi na MO in Inštitutu Antona Trstenjaka znana po tem, da je v svoji sestavi imela le člane. Da smo se bolj približali drugim skupinam, sta se nam pridružili tudi članici Stanka Senica in Majda Zelenik. Žal se je od nas prehitro 24. decembra 2018 poslovil naš ustanovni član Jože Breznik, ki se ga ob obletnici spomnimo z obiskom njegovega zadnjega domovanja. Vodenje skupine je prezahtevno za enega voditelja, zato se je Vlado Žgeč januarja 2018 udeležil usposabljanja za voditelje skupine in ga uspešno opravil z diplomo 19. septembra 2019.

Že ob ustanovitvi so se pokazale želje in potrebe po tem, čemu bi bilo delovanje v skupini namenjeno, in sicer predvsem druženju, vzdrževanju zdravega življenjskega sloga, pomoči članom in nečlanom, usposabljanjem ter izvajanju programov, ki jih je predlagal Inštitut Antona Trstenjaka. Poleg tega smo izvajali še tudi druge dejavnosti.

Skupina se dobiva najmanj enkrat na mesec, vsak začetek srečanja pa namenimo druženju, klepetu in sproščenemu pogovoru o najrazličnejših temah, ki so nam blizu ter nas zanimajo, torej o nekdanji službi, športu, aktualnih družbenih temah, družinah in žal v zadnjem času tudi o epidemioloških razmerah. Zadnja tematika nas je pripeljala tudi do razmišljanja, da je treba vsa navodila upoštevati, vključno s cepljenjem. Za svoja srečanja uporabljamo prostore, ki nam jih daje na voljo Uprava za obrambo Maribor oziroma pisarna na Ptujju, saj nam zagotavlja vse pogoje, za kar smo ji zelo hvaležni. Uprava za obrambo Maribor nam včasih zagotovi službeni prevoz. Občasno se dobimo le na kavi na svoji stalni lokaciji. Ne pozabimo niti na svoje jubileje predvsem takrat, ko naši člani praznujejo okrogle. Tako smo svojega vodjo skupine Francija presenetili z darilom ob praznovanju njegovega abrahama in Vlada Žgeča ob praznovanju 60-letnice.

Pohod po Polenšaku (Vir: Franci Hliš)

Za vzdrževanje zdravega življenjskega sloga svoja srečanja začnemo z izvajanjem vaj za preprečevanje padcev, za vzdrževanje primerne kondicije pa gremo na pohode. Včasih se

odpravimo po gričevnati pokrajini Haloz in končamo v počitniški hišici naših dveh članov Tomislava Prše in Vlada Kovačiča ter si ob koncu pripravimo pogostitev, zapojemo slovenske pesmi ali preberemo pesmi iz Prešernovih Poezij. Včasih organiziramo pohode v Slovenskih goricah, kjer obiščemo kulturne znamenitosti in končamo pri svojih članih, ki živijo na tem območju, pri Stanki Senica v Benediktu ali pri Francu Kozarju na Polenšaku, lahko pa tudi pri Vladu Žgeču v njegovem rojstnem kraju Strejaci. Pohod občasno organiziramo po ravninskem delu in ga končamo na Ptujskem jezeru, kjer nas naš član Darko Skok, ki je tudi upravnik, z barko popelje po največji vodni površini v notranjosti Slovenije. Ob teh aktivnostih se nam večinoma pridružijo tudi naše partnerice.

Moto našega delovanja je tudi pomoč članom ali nekdanjim sodelavcem, ki niso naši člani, pa pomoč kljub temu potrebujejo. Tako smo jeseni leta 2012 upokojenemu pripadniku Slovenske vojske Ljubu Ražnjeviču pomagali pridobiti status veterana vojne za Slovenijo, saj je žal zbolel, s hčerjo pa ni imel stikov. Potreboval je pomoč v bolnišnici, pri nastanitvi v domu starejših občanov, iskanju stika s hčerko in po smrti za postopke prevoza na Hrvaško, kjer je pokopan. Zaradi slabega zdravstvenega stanja ni nikoli mogel postati redni član naše skupine. Prav tako smo pomagali našemu članu Tomislavu Prši, ko se je poškodoval, saj ni mogel opraviti dela v vinogradu, in Vladu Kovačiču pri urejanju parcele ob počitniški hišici, ko je imel težave z zdravjem. Prek dobrodelne organizacije Anina zvezdica smo sodelovali pri zagotavljanju in dostavi paketov pomoči našim nekdanjim sodelavcem ter veteranom vojne za Slovenijo, saj so to pomoč nujno potrebovali. Organizirani smo tudi tako, da pomagamo, če kateri član naše skupine potrebuje prevoz.

V okviru rednih srečanj smo izvajali programe po priročnikih Inštituta Antona Trstenjaka, in sicer program in vaje o preprečevanju padcev, program domoljubje ter pandemija in duševnost, obdelali pa smo tudi priročnik Zveze društev upokojenecv Slovenije (ZDUS) za osebe z demenco in njihove svojce.

V času, ko so bile epidemiološke razmere zahtevne in sta bila srečevanje ter izvedba programov otežena, smo se srečevali v manjših skupinah. Veliko smo se pogovarjali po telefonu, tako da smo se klicali med seboj ali pa sta člane klicala voditelja. Ko je bilo omejeno obiskovanje trgovin, smo bili v pripravljenosti za dostavo osnovnih življenjskih potrebščin članom in njihovim družinam ob izolaciji.

Na Pokljuki (Vir: Robert Zadek)

Udeležujemo se tudi rednih srečanj Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica. Udeležili smo se vseh strokovnih ekskurzij, ki jih je organiziralo Medgeneracijsko prostovoljsko društvo za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO), in tabora za voditelje skupin na Pokljuki. Kot predstavnik MPD MO nas je Inštitut Antona Trstenjaka povabil na redno letno srečanje voditeljev prostovoljskih skupin v Dobrni od 16. do 18. novembra 2017, ko smo predstavili svoje izkušnje o delovanju skupine, ki so jo takrat sestavljali le člani, kar je bila za Slovenijo posebnost. Posebno pozornost je temu srečanju namenila tudi takratna ministrica za obrambo Andreja Katič, ki je bila nad našim delovanjem navdušena.

Srečanje v Dobrni (Vir: Robert Zadek)

Sodelovanje v Medgeneracijski skupini Most je za vse člane zelo pomembno, saj tako vzdržujemo prijetne medsebojne stike, si med seboj pomagamo, se spoštujemo in skrbimo za to, da se člani skupine ne počutijo osamljene ali pozabljene. Želeli bi, da bi se take težnje našega prijetnega sodelovanja nadaljevale, da bi tudi podpora Ministrstva za obrambo ostala še naprej taka, kot je bila do zdaj. Organiziranost ne bi bila na taki ravni, če ne bi bilo ljudi v Sektorju za vojaške zadeve, ki vodijo delovanje Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo in skrbijo za nas, ki nismo več v redni službi, med drugimi nekdanjega tajnika Petra Košaka, sedanjega tajnika Franca Kokalja, nekdanjega predsednika društva mag. Evgena Primožiča, Roberta Zadka, Danice Pepelnak in še koga. Veliko dela je bilo opravljenega z minimalnimi stroški, predvsem pa s precej prizadevanja in truda vseh, ki sodelujejo pri organizaciji.

Rodil sem se na Ptuju leta 1969 v delavski družini. Svoje otroštvo sem preživel na obrobju Ptuja, osnovno in srednjo šolo sem obiskoval na Ptuju.

Na otroštvo imam zelo lepe spomine, med drugim to, da sem ves prosti čas in počitnice preživel pri starih starših v Halozah, kjer sem imel tudi svoje najtesnejše prijatelje. Po smrti starega očeta sem del življenja med šolanjem preživel pri stari mami in ji pomagal pri kmečkih opravilih.

Po končani srednji poklicni šoli sem pridobil poklic avtomehanic. Pozneje sem ob delu končal še srednjo strojno šolo na Ptuju in pridobil naziv strojni tehnik.

V Slovenski vojski sem zaposlen 30 let. Leta 1991 sem sodeloval pri obrambi domovine, zato imam status veterana vojne za Slovenijo. V svoji vojaški karieri sem delal na različnih področjih. Najbolj uživam med mladimi, saj že 17. leto opravljam naloge na področju pridobivanja kadra in promocije Slovenske vojske. S tem sem se začel ukvarjati po usposabljanju številnih generacij obveznega služenja vojaškega roka v matični vojašnici na Ptuju in po delu v poveljstvu 72. brigade Slovenske vojske v Mariboru. Prejel sem 30 odlikovanj od Slovenske vojske, Zveze vojnih veteranov vojne za Slovenijo in Zveze slovenskih častnikov.

Ponosen sem, da sem član Pihalnega orkestra Ptuj s 170-letno tradicijo in da redno obiskujem Glasbeno šolo Karola Pahorja Ptuj, kjer sem že peto leto najstarejši učenec igranja inštrumenta, in sicer tube.

Sem družinski človek, zato sem na družino tudi neizmerno ponosen. Ob ženi Lidiji me vsak dan razveseljujeta še dva odrasla otroka, sin Alen in hči Manja, ki med tednom delata oziroma se šolata v Ljubljani. V prostem času pomagava z ženo Lidijo tašči na kmetiji.

Zelo sem vesel, da sem del Medgeneracijske skupine Most s Ptuja, ki jo vodim. Pred desetimi leti me je po telefonu poklical takratni načelnik Sektorja za vojaške zadeve brigadir Ernest Anželj in mi naročil, naj se priključim usposabljanju voditeljev skupin. Takrat nisem vedel, v kaj se spuščam, lahko pa povem, da sem zelo vesel in ponosen, da sem del tega društva, ki ga sestavlja deset članov. Smo ena velika družina.

Rodil sem se 7. oktobra 1960 na Ptuju, v delavsko-obrtniški družini, ki je živela v majhnem naselju Strejaci na obrobju Slovenskih gor. Mama je bila zaposlena v domu za duševno moteno mladino dr. Marijana Borštnerja v Dornavi kot negovalka, oče pa je bil obrtnik, in sicer je imel manjšo delavnico, v kateri je opravljal vsa mogoča dela. V družini sem imel še starejšo sestro in mlajšega brata. Živeli smo na očetovi domačiji z babico in dedkom. Leta 1980 sem se poročil in z ženo imava sina ter hčer, ki imata že svoji družini, tako da imava tri vnukinje in vnuka.

V osnovno šolo, ki je bila v tri kilometre oddaljenem kraju Dornava, sem hodil med letoma 1967 in 1975. Šolanje sem nadaljeval na srednji kovinarski šoli na Ptuju, kjer sem se leta 1979 izučil za ključavničarja. Leta 1982 sem se ob delu vpisal na srednjo tehnično šolo in pridobil naziv obrtni strojni tehnik. Potrebe in želje pri delu so me leta 1993 privedle do tega, da sem se vpisal na višjo upravno šolo v Ljubljani in jo leta 1998 tudi uspešno končal. Na koncu sem se vpisal na Visoko šolo za upravljanje in poslovanje Novo mesto, kjer sem leta 2002 diplomiral in pridobil naziv diplomirani ekonomist. Poleg civilnega šolanja sem za potrebe dela v Slovenski vojski po končani šoli za rezervne častnike, ki sem jo zaključil med služenjem vojaškega roka, končal še štabni tečaj in višji štabni tečaj. Ob obveznem šolanju sem opravil več tečajev in delavnic za boljšo organizacijo dela in delo z ljudmi ter vodenje organizacijske enote.

Kot štipendist sem se zaposlil v železniškem gospodarstvu v takratnih železniških delavnicah na Ptuju. Tam sem svojo poklicno pot začel kot ključavničar, pozneje pa sem se prekvalificiral v varilca. Po končani srednji tehnični šoli sem bil premeščen na delo v tehnologijo, kjer sem bil tehnolog za tovarne vagone, pozneje pa tehnolog za varilstvo. Pri delu v tehnologiji sta mi bila v največje zadovoljstvo inovativnost in inovatorstvo. Svojo poklicno vojaško pot sem začel leta 1992, ko sem se zaposlil kot inštruktor 13. oktobra 1992. Istega leta sem bil na podlagi udeležbe v vojni povišan v čin stotnika, po dolžnosti pa sem postal poveljnik učnega voda. Po reorganizaciji sem bil v bataljonu na prvi dolžnosti poveljnika pehotnega voda, po enem letu pa sem prevzel poveljevanje pehotni četi, ki sem jo vodil do leta 2001, ko sem postal pomočnik za operativne zadeve in namestnik poveljnika pehotnega polka na Ptuju. Leta 2004 sem bil razporejen v Oddelek za pridobivanje kadra za Slovensko vojsko. S pridobivanjem kadra sem se neposredno in posredno ukvarjal do leta 2009, ko sem v Poveljstvu za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje prevzel vodenje oddelka za civilno vojaško in mednarodno sodelovanje. Leta 2010 sem prevzel vodenje Vojaškega muzeja Slovenske vojske, ki sem ga vodil tri leta. Poklicno pot sem nadaljeval v Katedri vojaških ved kot predavatelj vojaškega voditeljstva in učitelj taktike na nadaljevalnem šolanju častnikov. Poklicno pot sem zaključil kot namestnik poveljnika Poveljniško-štabne šole in vodja II. nadaljevalne stopnje šolanja častnikov Slovenske vojske. Kot polkovnik Slovenske vojske sem se septembra 2015 upokojil.

Na služenje vojaškega roka sem odšel 6. oktobra 1980. Napoten sem bil v Šolo za rezervne oficirje pehote v Ljubljani, nato pa na stažiranje v Vojašnico Vipava. Po odsluženem vojaškem roku leta 1981 sem bil takoj razporejen v enote Teritorialne obrambe Občinskega štaba Ptuj, in sicer na različne dolžnosti, tik pred vojno za Slovenijo pa za poveljnika čete. V tej vlogi sem tudi začel priprave na osamosvojitvev in poznejšo udeležbo v vojni. Moja enota je bila med osamosvajanjem prvič sklicana 23. maja 1991, ko so se začeli pekrski dogodki. Po umiritvi razmer je bila 24. maja 1991 razpuščena. Drugi sklic smo imeli v začetku junija 1991, ko smo zagotavljali eno izmed enot Občinskega štaba Teritorialne obrambe Ptuj, ki je bila v pripravljenosti, vendar je bilo to prekinjeno že prvi dan, saj je JLA grozila z vdorom v takratno Tovarno avtomobilov Maribor, kjer je na silo hotela prevzeti štiri njim namenjene oklepnike. Zaradi širšega zavarovanja in morebitnega posredovanja v Tamu je bila enota premeščena v Miklavž na Dravskem polju in v Rogozo pri Mariboru. Medtem smo pripadnikom enote prvič razdelili strelivo. Naslednje angažiranje enote je bilo že med vojno, in sicer ob polnoči 26. junija 1991. Enota je izvedla mobilizacijo v Dornavi, kjer smo se oskrbeli z orožjem in strelivom, v jutranjih urah 27. junija pa smo dobili ukaz za premik pod grad Borl, kjer smo dobili nalogo obrambe komunikacije v smeri Varaždin–Zavrč in postavili barikado na mostu pod gradom ter kontrolno točko na Sv. Florjanu. 31. junija je del enote ostal na položajih, z drugim delom enote pa smo izvedli premik na Ptuj, kjer smo postavili blokado vojašnice. Na teh položajih smo bili zamenjani 6. julija 1991, ko smo bili demobilizirani.

Sem član Zveze veteranov vojne za Slovenijo vse od ustanovitve in delujem v Območnem združenju veteranov vojne za Slovenijo Ptuj, v katerem sem dva mandata opravljal dolžnost podpredsednika, zdaj pa delujem že tretji mandat kot predsednik območnega združenja. Sodeloval sem tudi v uredniškem odboru, ki je leta 2008 izdal zbornik Ptuj in leto 1991, leta 2018 pa v uredniškem odboru, v katerem smo izdali knjigo Vzhodnoštajerska pokrajina v procesih osamosvajanja Slovenije. Leta 2021 sem bil urednik publikacije Elektro Maribor v prizadevanjih za samostojno Slovenijo. Iste leta sem izdal svojo knjigo Tajna skladišča orožja TO v letih 1990 in 1991. Aktivno sodelujem tudi v drugih društvih.

Leta 2015 sem se priključil Medgeneracijski skupini Most s Ptuja, v kateri sem postal sovoditelj in uspešno končal tečaj za voditelje medgeneracijskih skupin v izvedbi Inštituta Antona Trstenjaka.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Novo mesto

Peter Košak je zamisel o ustanovitvi Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto predstavil leta 2014, ko se je tudi začelo sodelovanje sekcije Društva upokojencev Ministrstva za obrambo za Dolenjsko in Belo krajino s skupino Dolenjski bršljan ter Inštitutom Antona Trstenjaka.

Prve dejavnosti so bile le uvod v poznejše delovanje. Organizacija predavanj z zdravstvenega področja je bila deljena med Dolenjski bršljan ter Društvo upokojencev za Dolenjsko in Belo krajino. Odziv interesentov je bil zanimiv. Udeleženci so bili člani Društva upokojencev Ministrstva za obrambo in nekateri vabljeni, ki so pozneje postali člani nove skupine za kakovostno staranje, in sicer skupine Gorjanci.

Zamisel o medgeneracijskem informativnem družabnem središču kot temelju sodelovanja je zelo dobra, težava pa nastaja zaradi vodstev organizacij, ki naj bi jih povezovala. Pri nas nam je na srečo uspelo povezati medgeneracijsko skupino za kakovostno staranje, Zvezo slovenskih častnikov in Društvo upokojencev Ministrstva za obrambo, verjetno tudi zato, ker uporabljamo isti prostor. Ta je bil po predhodnem strokovnem ogledu z aktom Ministrstva za obrambo dodeljen v uporabo Medgeneracijskemu informativnemu družabnemu središču Novo mesto.

Lahko smo tudi hvaležni vodstvu Vojašnice Franca Uršiča, ki je vedno, kadar je le bilo mogoče, omogočilo naše dejavnosti s prostorom, prehrabnimi izdelki, toplimi obroki, prevozi in sodelovanjem pripadnikov teritorialnega polka.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Novo mesto se je oddolžilo s sodelovanjem na dnevu odprtih vrat in drugih dejavnostih teritorialnega polka.

Ob medgeneracijskih skupinah za kakovostno staranje so dejavno jedro predvsem člani Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Ti so dejavni tudi v območnih združenjih slovenskih častnikov, Zvezi veteranov vojne za Slovenijo in Zvezi združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, s katerimi zato usklajujemo letne načrte delovanja.

Ob svojih načrtovanih dejavnostih, med njimi praznovanja slovenskega kulturnega praznika in dneva žena ter obiska festivala za tretje življenjsko obdobje z vlakom, se spomnimo tudi umrlih prijateljev ob dnevu spomina na mrtve. Vsako leto razen zadnjih dveh smo organizirali predavanje z zdravstvenega področja in se udeležili letnega tabora ter letnega srečanja Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Zdravstvene teme, in sicer prepoznavanje in ukrepanje ob znakih infarkta in kapi, diabetično stopalo, demenca ter depresija, so dobro sprejete, obogatile pa so nam tako znanje kot zavedanje o potrebnih skrbih zase in za osebe v naši okolici.

Kostanjev piknik v bližnjem konjeniškem centru je bil prijetno druženje ob minimalnih stroških. Lastnik konjeniškega centra nam namreč ni računal uporabe prostora, mi pa smo poskrbeli, da je bil prostor ob odhodu v še boljšem stanju kot na začetku.

Znamo se povесeliti tudi v nekdanjem prostoru za delovanje skupine Dolenjski bršljan. (Vir: Peter Košak)

Predstavili smo se ob dnevu odprtih vrat teritorialnega polka 72. brigade. (Vir: Peter Košak)

Muzej na prostem pri Kartuziji Pleterje (Vir: Peter Košak)

Peter Košak:

Dogodki in dejavnosti, ki so vplivale na začetek delovanja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto, ustanovitev Medgeneracijske skupine Gorjanci ter moj pogled na delovanje

Z odličnim delovanjem medgeneracijskih informativnih družabnih središč v Ajdovščini in Slovenski Bistrici se je v Sektorju za vojaške zadeve pojavila zamisel o ustanavljanju novih medgeneracijskih središč v tistih okoljih, v katerih je bilo zanimanje članov Društva upokojencev Ministrstva za obrambo, so že delovale medgeneracijske skupine, je bilo več nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske in so bili prostori za delovanje. S podpolkovnikom Povšetom sva poskušala izkoristiti ugoden kadrovski trenutek, saj je najin dotedanji načelnik Sektorja za vojaške zadeve polkovnik Maraš, ki je naša prizadevanja podpiral, prevzemal poveljstvo teritorialnega polka in Vojašnice Franca Uršiča. V uporabo smo dobili sobo ob prijavnici, ki so jo že do takrat uporabljali člani Zveze slovenskih častnikov in Društva upokojencev Ministrstva za obrambo.

Pred ustanovitvijo Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto je društvo v Novem mestu organiziralo letno srečanje svojih članov leta 2014 in medgeneracijski tabor od 7. do 10. septembra 2015, pri čemer nas je logistično podprlo osebje vojašnice. Na dogodka smo poleg svojih članov povabili tudi več nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske, k organizaciji povabili starejše pred upokojitvijo, da jih seznanimo s svojim delovanjem in poslanstvom ter navdušimo za vključitev v medgeneracijsko informativno družabno središče ali k ustanovitvi nove medgeneracijske skupine. Rezultat teh prizadevanj je ustanovitev Medgeneracijske skupine Gorjanci 13. septembra 2016, skupaj s skupino Dolenjski bršljan pa sestavljata jedro Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto.

Z vključenostjo v skrb za nekdanje pripadnike Slovenske vojske in delovanje medgeneracijskega društva sem trdno prepričan ter zagovarjam stališče, da se medgeneracijskega delovanja in sožitja ne doseže z ukazom, temveč z empatijo, da delovanje medgeneracijskih informativnih družabnih središč ne zaznamujejo dobri prostori ter druga infrastruktura, temveč kakovostni programi, ki se v njih izvajajo.

Medgeneracijska skupina Dolenjski bršljan

V jeziku socialnega dela spada Dolenjski bršljan med prijateljsko-pogovorne skupine, čeprav se je skupina ob ustanovitvi 12. marca 2009 opredelila kot gibalna. Leta prinesejo svoje in krojijo skupinsko dinamiko. Poleg voditeljskega para, Silve in Petra, sestavljajo jedro skupine Anica, »naša Mari«, Božo z ženo Zalko, sodelavci nekdanjega upravnega organa za obrambo, Franc, upokojeni pripadnik Teritorialne obrambe in Slovenske vojske, z ženo Marico, od leta 2016 pa še Jože, ki je pretežni del službovanja posvetil civilni zaščiti, ter Zinka, upokojena sodelavka Uprave za obrambo Novo mesto, ki se je skupini pridružila leta 2020. V skupini Dolenjski bršljan negujemo lepe družinske odnose, zato ni naključje, da imamo v njej dva zakonska para, občasno pa v svoje dejavnosti vključujemo tudi Silvinega moža, Jožetovo ženo ter Petrovi mamo in soprogo. Žal je Zalka po hudi kapi od leta 2017 v domu starejših občanov.

Vir: Peter Košak

Ime skupine Dolenjski bršljan je predlagala članica. Bršljan simbolizira izkušnost, trdovratnost, odpornost. V novomeškem naselju Bršljin je vojašnica, s katero smo povezani, dolenjski pa jasno pove, od kod skupina prihaja.

Deset let smo se srečevali v prostorih ene izmed novomeških krajevnih skupnosti, po epidemiji covid-19 pa »na daljavo« po programu Inštituta Antona Trstenjaka Povezani skupaj ali pa v prostorih Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto, katerega pomemben člen predstavljamo. Poleg rednih četrtkovih srečanj se z veseljem udeležimo letnih srečanj Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo ter taborov, ki jih organizira Sektor za vojaške zadeve. Odzovemo se tudi vabilom drugih medgeneracijskih informativnih družabnih središč in skupin ter sprejemamo nove programe, ki jih uvaja Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.

Skupina je v trinajstem letu delovanja. Ob ustanovitvi je bila povprečna starost 69 let, danes je po zaslugi podmladka blizu 80 let. Kljub dolgoživosti, ki jo kažejo naša leta, smo trdno odločeni, da se postaramo skupaj.

Kar zadeva zdravje, se mora pri človeku sprožiti alarm, da ukrepa in s svojimi navadami ali razvadami nekaj postori za svojo dušo ali telo. Ko zdravnik ugotovi, da imamo zvišana krvni tlak in holesterol, nam predpiše zdravila. Pomembno je, da jih jemljemo redno in dolgočasno. Spremljanje krvnega tlaka doma ni zapleteno, vendar ni zamenjava za redne preglede pri zdravniku. Z meritvami doma imamo boljši nadzor, zato smo se vključili v program Obvladovanje krvnega tlaka in se naučili, kako ga pravilno izmeriti. Ker merjenje še ne znižuje krvnega tlaka, pač pa zdrav življenjski slog, smo skozi voden pogovor v skupini spoznali, da ima vsako srce svojo zgodbo in kako pomagati svojemu, da bo še dolgo bilo.

Anica Volkar

Vir: Peter Košak

Kaj sem se naučil med tečajem za preprečevanje padcev? Kaj je padec, kako pogosti so pri starejših ljudeh, da se dogajajo povsod, najpogosteje pa doma, v okolju, ki ga najbolj poznamo. Da lahko pademo tako fizično kot čustveno, da lahko padce deloma preprečimo, predvsem pa, da se po padcu poberemo. V skupini smo se pogovarjali o odstranitvi ovir ali prilagoditvi bivalnega okolja od kleti do podstrešja ter o navadah, ki jih moramo spremeniti, da bi zmanjšali nevarnost, kolikor je to mogoče.

Tudi ravnotežje, ki z leti slabi, igra pomembno vlogo, zato so vaje za njegovo krepitev pomemben del tečaja. Še vedno jih izvajamo na vseh srečanjih, vsak po svojih močeh. Ob tem se nemalokrat od srca nasmejimo, saj sta zdrav humor in smeh pomembna dela naših življenj.

Božo Rkman

Praznovanja rojstnih dni so pomemben del naših srečanj in druženj. Začelo se je spontano, s čestitko voditeljev slavljenca, ki je člane pogostil s kozarčkom soka ali rujnega ter sladico. Skupina je po spolu mešana in pridne gospodinje razvajajo člane tako, da so ta praznovanja postajala obilnejša, predvsem okrogle obletnice, na katerih slavljenca skupina iz skupnega fonda simbolično obdari z rožo, skromnim darilom ter pesmijo. Prav pri petju smo najbolj v zadregi, saj nismo ravno najboljši pevci. Zaradi logističnih težav smo navado nekoliko spremenili in že nekaj let imamo ta praznovanja dvakrat na leto. Tako združijo moči slavljenca, rojeni v prvi polovici, in tisti, rojeni v drugi polovici leta. Praznovanja organiziramo na vikendih oziroma v restavracijah po izbiri tistih, ki prve možnosti nimajo. Ob takih priložnostih nam pomagajo zvesti partnerice in partnerji, ki nas podpirajo pri delovanju.

Marica Škufca

Veliko lepega sva videla in doživela s skupino Dolenjski bršljan. Vse lepote Slovenije od Prekmurja do Primorske, tja do avstrijske meje. Kljub temu sem ponosna na svoj kraj, v katerem sva z možem Francem pustila korenine. Vsi veste, da leži na sedmih gričih. Le malokdo pa ve, in tudi midva nisva, da Novo mesto prav tako.

Naša prva srečanja zunaj uradnih prostorov smo namenili gibanju in spoznavanju teh gričev ter pomembnih objektov, najdišč ali oseb, ki so z njimi povezani. Prva in najpomembnejša sta Marof s Kettejevim drevoredom in arheološkim najdiščem ter Kapitelj s stolno cerkvijo. Reka Krka spretno vijuga med drugimi, ki hranijo bogato arhitekturno in kulturno dediščino. Zelo smo ponosni na naš obnovljeni Glavni trg, Leona Štuklja, Pio in Pina Mlakarja, Marjana Kozino, Primičevo Julijo in še bi lahko naštevala.

Te lepote s ponosom pokažemo, zato ni naključje, da smo dvakrat gostili letno srečanje članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo, Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica, tabor medgeneracijskega informativnega družabnega središča in osvežitveni tečaj, ki ga organizira Inštitut Antona Trstenjaka.

Franc in Marica Škufca

Vir: Peter Košak

Leta 2018 sem se na pobudo Petra in Silve udeležil usposabljanja za prostovoljce in v skupini izvajal program Domoljubje. Skupina je program sprejela z navdušenjem, saj je popestril naša četrtkova druženja.

Poklicna usmerjenost članic in članov nas je izoblikovala kot domoljube, peto in osmo srečanje pa sta oblikovali naša spoznanja, da poleg legend revolucionarnega boja in slovenskega osamosvajanja naš narod premore številne domoljube, ki so s svojima delom in življenjem zaznamovali identiteto naroda ter kraja. Domoljubi naših članov so bili akademska slikarja Božidar Jakac in Vladimir Lamut, pisatelj Josip Jurčič, generala Rudolf Maister in Matija Maček, Primož Trubar, začetnik slovenske književnosti, Jurij Levičnik, gospodarstvenik in ustanovitelj Industrije motornih vozil, baletnika Pia in Pino Mlakar. Med kulturniki so prevladovali kipar Dušan Tršar, literati Tone Pavček, Simon Jenko in Desa Muck, skladatelj Vinko Globokar in drugi. Neverjetno, koliko gradiva in zgodb ter anekdot se je nabralo, tudi iz osebnih poznanstev z nekaterimi.

Po končanem usposabljanju in zagovoru diplomske naloge sem tudi formalno postal tretji voditelj skupine.

Jože Udovič

S skupino sem kot voditeljica in članica doživela veliko lepega. Vsako četrtkovo srečanje skupine, letna srečanja članov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo in tabori, to so bila res prijetna in nepozabna doživetja. Pa tudi usposabljanja s poučnimi programi Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje ter še bi lahko naštevala.

Avgusta 2020 je našo skupino Dolenjski bršljan prijetno presenetil Inštitut Antona Trstenjaka s povabilom za sodelovanje v projektu Na kmetijo.

Na inštitutu so novembra 2019 skupaj s partnerji – ekološko kmetijo AvarK, turistično kmetijo MATK in podjetjem Pribinovina, ki deluje v okviru ekološke socialne kmetije Korenika – začeli projekt Na kmetijo, ki naj bi trajal dve leti.

S tem projektom so želeli raziskati možnosti in potencial kmetij za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah – to pomeni celodnevno bivanje starejših oseb, ki niso odvisne od tuje pomoči pri opravljanju osnovnih dnevnih opravil – ter ugotoviti, kakšne so možnosti za razvoj bivanja starejših na kmetijah, kakšen način bivanja izpostaviti in kakšni pogoji morajo biti izpolnjeni. S tem namenom je bil avgusta 2020 organiziran obisk skupine starejših na partnerski kmetiji AvarK v suhokrajinski vasi Smuka. K obisku je bila povabljen skupina Dolenjski bršljan. Izrekli smo mnenja o tem projektu in ga podprli.

Zakonca Novak sta nam predstavila svojo kmetijo ter razkazala pripadajoče objekte, vključno s pašniki, na katerih vzrejajo škotsko govedo. Po kosilu iz domačih in lokalnih dobrot smo v okviru poizvedne skupine udeleženci govorili o svojih vtisih ter razpravljali o možnostih in pogojih za razvoj socialnega varstva na kmetijah kot dopolnilne dejavnosti.

Silva Lužar

Peter Košak

Vir: Peter Košak

Sem rojen Novomeščan, iz obrtniško-delavske družine. V najstniških letih sem prepeval malo prirejeno Balaševičevo pesem: »U ime svih nas iz šestdeset i ...« Otroštvo sva s starejšo sestro preživela v Mokronogu pri starih starših, saj sta oče in mama tako kot večina v tistih časih gradila naš skupni dom. Otroška leta so minila hitro in brezskrbno, navezanost na stare starše ter prijatelje iz tistega obdobja

pa je pustila najlepše spomine mojega življenja.

Po končani osnovni šoli mi je mama spakirala kovček in sedel sem na nočni vlak za Zagreb, ki me je popeljal v Mostar, kjer sem se vpisal v letalsko gimnazijo. Najstniška leta, čas džinsa in diskotek, sem preživel v internatu, v tujem okolju, zato so osnovnošolska prijateljstva zbledela, za sklepanja novih vrstniških ljubezni pa ni bilo priložnosti, saj smo bili gojenci v hercegovskem biseru precej stigmatizirani in nepriljubljeni.

Sledila sta vpis na letalsko vojaško akademijo in selitev v Zadar. Leta 1982 sem diplomiral in se takoj na isti akademiji zaposlil kot poveljnik voda gojencev. To je bilo delo pedagoga in zelo sem ponosen, da sem vzgojil številne visoke častnike pilote, ki so ob osamosvojitvi

prestopili ter nadaljevali kariero v Slovenski vojski. Po šestih letih dela, bivanja v vojaškem hotelu in prehranjevanja v restavracijah sem se želel ustaliti. Med pripadniki takratne vojske je bil običajen odgovor na vprašanje: »Od kod si?« »Od tam, od koder je moja žena!« Dve leti pred osamosvojitvijo, dovolj zgodaj, da nisem imel političnih zapletov, sem se zaposlil v Pokrajinskem odboru za Dolenjsko. Ko so odbore po plebiscitu ukinili, sem delal v Upravnem organu za obrambo kot referent za nabor in napotitev.

Pri skoraj tridesetih sem bil znova doma kot tujec. Moja generacija se je poročila, sam pa sem kmalu obudil prijateljstva iz otroških let. Znova se je rodila ljubezen in z ženo Dunjo so se nama rodili prvorojenka Živa in pozneje Vid ter Zala. Zelo sem ponosen nanje, saj so vsi trije našli svojo poklicno usmerjenost v poklicih, v katerih lahko pomagajo. Starejša hči je profesorica razrednega pouka, sin je vojak, pripadnik Slovenske vojske, najmlajša pa je diplomirana socialna delavka. Z Dunjo sva tudi ponosna dedek in babica dvema vnukoma ter upava na še kakšnega.

Leto 2008 je bilo zame prelomno, saj sem bil povabljen k projektu skrbi za nekdanje pripadnike SV in k delu v Ljubljani. Tega leta je začela študirati tudi starejša hči, da pa sem se lažje odločil za spremembo, je prevladala ponudba podiplomskega študija na Fakulteti za socialno delo. Zadeve sem se lotil zelo odgovorno, saj bi mi bilo neprijetno, če bi bila hči uspešna, meni pa bi spodletelo. Združeval sem spoznanja študija z delom pri projektu skupin za samopomoč, pozneje preimenoval v medgeneracijske skupine za kakovostno staranje. S Silvo Lužar sva ustanovila skupino Dolenjski bršljan, ki združuje štiri moje nekdanje sodelavce iz Upravnega organa za obrambo, pripadnika SV in zakonski partnerici.

Študiral sem na Fakulteti za socialno delo ter se izobraževal na Inštitutu Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje za voditelja skupine ter organizatorja mreže, tako da sem prevzel vodenje mreže medgeneracijskih skupin Ministrstva za obrambo. Leta 2012 sem bil pobudnik in soustanovitelj Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo ter postal dolgoletni tajnik društva. Kot sodelavec podpolkovnika Bogomirja Povšeta sem sodeloval tudi pri ustanovitvi medgeneracijskih informativnih družabnih središč Ministrstva za obrambo.

Od upokojitve, dobro leto je od tega, sem predsednik Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Silva Lužar

Vir: Silva Lužar

Rodila sem se v Novem mestu mami Pavli leta 1950 na božični dan. Žal ob mojem rojstvu oče ni bil prisoten, saj je takrat služboval v Črni gori v JLA. Z mamom sva živeli pri njenih starših v Jurni vasi in ostala sem edinka. Po manj kot letu dni je moj oče hudo zbolel za tuberkulozo in se je pri 27 letih upokojil. Po nekaj letih je le okreval in takrat sta z mamom zgradila majhno hišo v Mirni Peči.

Prijetni in nepozabni so spomini iz otroštva. Osnovno šolo sem začela obiskovati v Mirni Peči, po končanem četrtem razredu pa sem šolanje nadaljevala v Novem mestu. Obiskovala sem poklicno šiviljsko šolo in praktični del šolanja. Zaposlena sem bila v tovarnah Beti in Novoteks, vendar z delom nisem bila zadovoljna. Vpisala sem se na Srednjo ekonomsko šolo ob delu, jo uspešno končala in se zaposlila v Kmetijski zadrugi v Mirni Peči. Od leta 1978 sem delala na Občini Novo mesto kot finančni referent in pridobila veliko izkušenj. Potem me je vodila pot v Teritorialno obrambo in od tam med osamosvojitveno vojno v Slovensko vojsko, v kateri sem dočakala upokojitev. Iz tega časa imam veliko lepih spominov.

Moja družina so mož Jože, upokojenec, hči Alenka, ki je zaposlena v vrtcu Cepetavček v Mirni Peči ima sinova Maja in Tita, ter sin Franjo.

Leta 2008 me je obiskal Peter Košak in vprašal, ali bi se pridružila usposabljanju prostovoljcev za voditelje skupin, vodil pa ga bo dr. Jože Ramovš. Odzvala sem se z mešanimi občutki, vendar sem pridobila veliko novega znanja. Nikoli si nisem mislila, da bo prehod v upokojitev tako težek in boleč. Ko bi le bila takrat kje kakšna skupina, da bi mi pomagala.

Naloga ustanoviti skupino v svojem okolju ni bila preprosta, zanj pa smo izbrali ime Dolenjski bršljan in še deluje.

Vesela sem, da sem sprejela Petrovo ponudbo in imava skupino, ki je prijetna. Njeni člani mi veliko pomenijo in me ob vsakem srečanju bogatijo s svojo srčnostjo.

Jože Udovič

Vir: Jože Udovič

Rodil sem se v Novem mestu kot tretji od petih otrok. Oče je bil železostrugar, mati pa gospodinja. Otroška leta mi bodo ostala v lepem spominu. Poleti smo se kopali v reki Krki in se igrali z žogo, pozimi pa gradili snežne gradove, se kepali ter smučali.

Osnovno šolo in gimnazijo sem obiskoval v Novem mestu. Po končani gimnaziji sem odšel na vojaško akademijo v Beograd, vendar sem po prvem letniku izstopil z akademije in odšel na služenje vojaškega roka v Šabac.

Leta 1969 sem se zaposlil v tekstilni tovarni Novoteks v Novem mestu.

Ob delu sem študiral na Visoki tehniški šoli v Mariboru, kjer sem leta 1979 diplomiral na prvi stopnji na oddelku za tekstilno tehnologijo. Istega leta sem se zaposlil na Sekretariatu za ljudsko obrambo na Občini Novo mesto kot referent za civilno zaščito in zaklonišča.

Ko smo januarja 1995 delavci sekretariata prišli pod Ministrstvo za obrambo, sem postal vodja referata za civilno zaščito na Upravi za obrambo Novo mesto. Ob delu sem študiral na Fakulteti za organizacijske vede v Mariboru in leta 1997 diplomiral. Dobil sem strokovni naziv univerzitetni diplomirani organizator dela.

Leta 2003 se je Civilna zaščita ločila od Uprave za obrambo in prešla pod novo Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje v okviru Ministrstva za obrambo.

Imenovan sem bil na delovno mesto vodje Izpostave Uprave RS za zaščito in reševanje Novo mesto, na njem pa sem ostal do upokojitve.

Delo na področju zaščite in reševanja je bilo pestro, odgovorno ter humanitarno, saj sem sodeloval, usmerjal in usklajeval društva, službe, ekipe ter enote, ki delujejo v sistemu zaščite in reševanja.

Poročil sem se leta 1972. Z ženo Nevenko imava sina in hčer ter štiri vnuke.

Kmalu po upokojitvi sem se na predlog sodelavca Petra leta 2016 pridružil Medgeneracijski skupini Dolenjski bršljan, ustanovljeni leta 2009, saj sem tako ohranil stike z nekdanjimi sodelavci in bil seznanjen z dogajanjem na Ministrstvu za obrambo. Z veseljem sem se vključil v usposabljanje za vodje skupin, ki ga je skupaj z Ministrstvom za obrambo organiziral Inštitut Antona Trstenjaka. V skupini nas je devet dejavnih članov, sestajamo pa se v prostorih Krajevne skupnosti Kandija - Grm. Povezujejo nas sproščen klepet, razmišljanja o preteklih in prihodnjih dogodkih ter novosti na področju kulture in športa.

Kot član vodstva Medgeneracijskega informativnega družabnega središča (MIDS) Novo mesto sem ponosen na odlično sodelovanje med Medgeneracijsko skupino Dolenjski bršljan in Medgeneracijsko skupino Gorjanci, ki delujeta v okviru MIDS Novo mesto. Veselim se druženja, obiskov krajev in spominskih znamenj, priprav, srečanj ter prireditev v naših krajih. Zelo rad se udeležujem medgeneracijskih taborov na Pokljuki, kjer imamo udeleženci priložnost, da si izmenjamo izkušnje pri vodenju skupin, obenem pa se medsebojno spoznamo in se kulturno izobražujemo.

Medgeneracijska skupina Gorjanci

Skupina se je oblikovala po novembru 2015, ko smo se udeležili tečaja Preprečevanje padcev v starosti. Izvajalca tečaja sta bila Peter Košak in Silva Lužar iz skupine Dolenjski bršljan in z Inštituta Antona Trstenjaka.

Prvi voditeljici medgeneracijske skupine, ki je bila formalno ustanovljena 13. septembra 2016, sta bili Fani Avbar in Dušanka Polimac, pozneje sta se pridružila Joži Ravbar in Matic Vidic. Potem so se včlanili še drugi.

Fani Avbar je edina članica, ki je imela izkušnje z vodenjem podobne skupine v krajevni skupnosti in je bila za to delo tudi ustrezno usposobljena. Dušanka Polimac je usposabljanje za voditelje opravila pozneje na Inštitutu Antona Trstenjaka. Usposabljanji sta opravila še Matic Vidic in Bogdan Avbar.

Struktura skupine je raznovrstna. Dejstvo, da skoraj polovica skupine izhaja iz civilnega okolja, je usmerjalo dejavnosti in interese tudi k nevojaškim temam, obenem pa smo ohranili povezavo z vojaškim okoljem.

Člani skupine smo aktivno sodelovali pri začetkih delovanja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Novo mesto. Zavedali smo se, da bomo s skupnimi močmi uspešnejši, kakovostnejši in prepoznavnejši.

Programi Inštituta Antona Trstenjaka so bili koristen pripomoček in vodilo za kakovostna srečanja. Vsebine smo si med seboj delili in jih tako obogatene posredovali preostalim članom.

Poleg programa Kakovostna starost nas je najbolj pritegnil program Domoljubje. Prepoznali smo širino svojega gledanja, razumevanja in doživljanja posameznih poglavij, pri nekaterih smo se celo večkrat ustavili. Osebna doživljanja so bila včasih prav pretresljiva in skozi posredovano smo se še bolj spoznali in povezali. Odločili smo se, da bomo nekatere teme v naslednjem obdobju ponovili.

Naša skupina se je oblikovala kot študijska skupina na temo preprečevanje padcev. Ob zaključku obravnavane teme pa smo spoznali, da se moramo zaradi različnih razlogov nekako poimenovati. Demokratično smo se odločili za ime Gorjanci, ki nas opredeljuje tako geografsko kot pomensko, saj smo ljudje z obeh strani Gorjancev ponosni, trdoživi, delovni, ustvarjalni, medkulturno in mednarodno povezani.

Zavedamo se naravnih procesov, zaradi katerih se bo skupina sčasoma zmanjšala. Do takrat pa nas čaka še dolga in živahna pot.

Poleg vaj za ravnotežje, ki so sestavni del vsakega srečanja, si občasno popestrimo srečanje še z vajami za spomin. Nekaj let zapored smo izdelovali novoletne čestitke, bližnjo okolico pa smo spoznavali na krajših sprehodih. V veselje in zadovoljstvo se nam je bilo srečevati z drugimi skupinami.

Namesto prve voditeljice Fani zdaj vodi skupino Matic Vidic.

Eden naših članov, in sicer F. Dominko, je zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja odšel v institucionalno oskrbo, njegova soproga pa je še aktivna članica.

Zavedamo se, da bomo z leti posamezni člani obnemogli, odstopili od druženja ali nas bo doletela bolezen, zato si bomo prizadevali, da skupino redno pomlajujemo. Ta naš način razmišljanja sicer ni v skladu s splošnimi načeli delovanja skupin, vendar se nam zdi povsem življenjski.

Izjave članov

Breda Dominko

Skupina mi pomeni predvsem stik oziroma druženje z nekdanjimi sodelavci in njihovimi družinskimi člani. Poznamo se dovolj časa, da so naši pogovori lahko odprti in iskreni. Za uspešno povezovanje v skupini se zahvaljujem predvsem vodjem, ki z veliko zagnanostjo, srčnostjo in strokovnostjo znajo pritegniti k sodelovanju še druge člane. Tematika letnih načrtov je dovolj pestra, da se lahko člani z zadovoljstvom udeležujemo različnih aktivnosti.

Bogdan Avbar

Povezanost vojaškega in civilnega okolja sta mi bila vodilo in navdih tako v času delovne aktivnosti kot zdaj, v tretjem obdobju. Kakovostno staranje ni izmišljen pojem – je resničnost, ki je odvisna samo od nas, od naše pripravljenosti, da svoj čas, voljo in pripravljenost delimo z drugimi.

*Eden izmed sprehodov leta 2021
(Vir: Bogdan Avbar)*

*Urjenje spominov
(Vir: Bogdan Avbar)*

Dušanka Polimac

Skupnih srečanj medgeneracijske skupine smo se redno udeleževali po načrtih koordinatorske skupine, ki skrbi za upokojene pripadnike Slovenske vojske. Namen našega druženja je ohranjati socialne stike in preprečevati osamljenost ter socialno izključenost, kar je zelo pomembno za psihofizično

zdravje upokojencev. Do leta 2018 je skupina štela 11 članov, potem pa se je število spremenilo. Bogdan Avbar in Matic Vidic sta se usposobila za voditelje skupin in Matic je postal sovoditelj skupine.

Matic Vidic

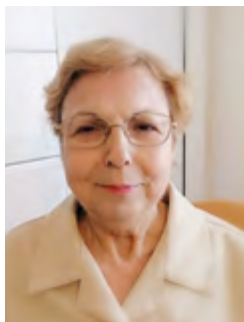
Delavnice domoljubja so skupino Gorjanci povezale na prav poseben način. Pri tem bi izpostavil temo vzornika v kulturi. To je bil poseben čas, ko smo vsak pri sebi globoko razmislili o svojih vzornikih oziroma o tem, kdo izmed kulturnih ustvarjalcev nas je še prav posebej nagovoril. Med predstavitvijo članov je bilo začutiti spoštovanje, predvsem pa ljubezen, in tako se je prostor našega snidenja napolnil s prijetno energijo, ki je ustvarila sproščen prostor. Predstavitve članov so bile tako izčrpane in navdušujoče, da bi lahko vsakega predstavljenega kulturnika vzeli za svoj idol. Ta delavnica je bila dokaz, da lepe vsebine izboljšajo počutje, pri čemer se prav vsak čuti sprejetega.

Zadnje srečanje v Knjižnici Mirana Jarca (Vir: Matic Vidic)

Dušanka (Kušić) Polimac

Vir: Dušanka (Kušić) Polimac

Rojena sem bila 10. junija 1954 v domači hiši v Lalić Dolu v občini Ogulin v Republiki Hrvaški kot drugi otrok v družini. Pozneje sem dobila še brata in sestro.

Prihajam iz kmečke družine. Oče je bil gozdar. Doma smo imeli samooskrbo, tako da smo otroci vedno pomagali. Razen mamine mame starih staršev nisem poznala, bili so namreč žrtve ustaškega nasilja med drugo svetovno vojno. Moji starši torej niso imeli nikogar, bili so sirote, kajti vsa družina je sodelovala v narodnoosvobodilnem boju in so padli v partizanih ali so ostali v taborišču.

Moje otroštvo je bilo drugačno. Rada se spominjam razigranih in brezskrbnih otroških let.

Osnovno šolo sem končala v Ogulinu na Hrvaškem. V spominu mi je ostala pesmica iz prvega razreda, ki se glasi:

*Prije i poslije jela treba ruke prati,
nemoj da te na to opominje mati,
jer prljavim rukama zagadi se jelo
i bolest se nanese na čitavo tijelo.*

Lahko rečem, da to še danes velja in bo vedno veljalo.

Po končani osnovni šoli sem se vpisala v srednjo medicinsko šolo v Karlovcu. Starši niso bili zadovoljni. Vožnja z vlakom v šolo in domov mi je vzela veliko časa, eno uro v vsako smer. Zaradi šole in prakse sem bila pogosto ves dan zdoma. Že ob treh zjutraj sem morala biti na železniški postaji in ob sedmi uri že na praksi.

Po končani šoli sem iz novomeške bolnišnice dobila povabilo za delo in tam sem ostala do upokojitve.

Ob delu sem se vpisala na Višjo šolo za socialne delavce v Zagrebu in se po prvem letniku prepisala v Ljubljano ter tam dokončala višješolsko izobraževanje. Šolanje sem nadaljevala na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. Na Fakulteti Alma Mater Europaea v Ljubljani me še čaka magistrska naloga iz socialne gerontologije. Posebej sem ponosna na svojo samostojnost, na zaupanje starejših sodelavcev. Prijetnih spominov je veliko. Včasih je kak bolnik rekel: »Povejte, kaj jeste, da lahko poslušate in prenašate naše jamranje?«

Hčerka Bojana je končala magistrski študij iz gospodarskega inženiringa na Fakulteti za strojništvo. Mož Branko Polimac je upokojenec Slovenske vojske.

K ustanavljanju prve skupine Dolenjski bršljan nas je povabil Peter Košak in razložil pomen skupine ter namen ustanovitve. Takrat je bila prisotna tudi Silva Lužar. Oba z možem sva sprejela povabilo za sodelovanje. V prostovoljstvo sem vpeta že od srednje šole.

Udeležila sem se izobraževanja za voditelje skupine na Inštitutu Antona Trstenjaka Ljubljana pod mentorstvom prof. dr. Jožeta Ramovša.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Novo mesto ima dve skupini: Dolenjski bršljan in Gorjanci.

Druženje upokojencev Ministrstva za obrambo je pomembno za upokojence.

Bogdan Avbar

Vir: Bogdan Avbar

Rodil sem se 2. maja 1955 doma kot tretji otrok pozneje šestčlanske družine. Oče je bil pravi Dolenjec z rdečim poreklom, mati je bila Štajerka iz strogo katoliške družine. Vzgoja je bila, kot se v patriarhatu spodobi.

Osnovno šolo sem opravil z lahkoto, nato pa dvakrat nisem opravil zdravniškega pregleda za vpis v kadetsko šolo, saj sem imel astmo, ker sem se prehitro rodil.

Gimnazijo v Novem mestu sem uspešno končal in se še pred dopolnjenim 19. letom zaposlil v banki.

Vojaški rok sem služil v šoli za rezervne oficirje v Šentvidu in nadaljeval s stažiranjem v Postojni.

Našel sem si zaposlitev na obrambnem področju v tovarni Novoteks kot samostojni referent za SLO in DS. Potem sem pet let predaval obrambo in zaščito v največjem srednješolskem centru v Sloveniji. Pred učiteljevanjem sem doživel še velika življenjska koraka, in sicer poroko ter rojstvo sina Roka.

Po uvedbi usmerjenega izobraževanja sem iskal drugo možnost zaposlitve in jo našel v Skupnosti krajevnih skupnosti Novega mesta.

Januarja 1988 se je začela moja pot poklicnega pripadnika Teritorialne obrambe v Občinskem štabu za TO v Novem mestu kot rezervni pripadnik na različnih dolžnostih. V tem času sem opravil tudi usposabljanji v učnem centru JLA v Sarajevu.

Ob koncu leta 1990 sem v RŠTO skrbel za organizacijsko-mobilizacijske zadeve, junija 1991 pa sem bil začasno prerazporejen v RŠTO na področje operativnih zadev. Trije meseci intenzivnega dela v RŠTO in republiški koordinaciji po vsej Sloveniji so mi omogočili spoznati veliko izjemnih ljudi. Po vrnitvi v Novo mesto sem bil prestavljen v PŠTO Dolenjske, maja 1992 pa sem bil imenovan za poveljnika bojne enote 2. PŠTO in poveljnika vojašnice v Novem mestu. To je bil eden izmed vrhuncev moje kariere.

Februarja 1993 smo bili nekateri »nezaželeni« odстранjeni z izpostavljenih mest in trajalo je pet let, da sem s trdim delom dosegel enako raven kot namestnik poveljnika brigade. Po koncu višjega štabnega šolanja sem leta 2001 dosegel prvo povišanje v samostojni Sloveniji, in sicer v čin majorja.

Leta 2000 sem začel delati na Generalštabu SV kot operativec v logistiki. Moj posebni dosežek je uveljavitev koncepta podpore države gostiteljice, ki je bil razvit v sodelovanju Direktorata za obrambne zadeve, GŠSV in danskih oboroženih sil kot svetovalca.

Leta 2006 sem sodeloval na misiji SV kot operativni logistik v Euforju, decembra 2007 pa sem začel delati v predstavništvu SV pri vojaškem poveljstvu Nata v Monsu v Belgiji. Oktobra 2010 sem se v činu podpolkovnika upokojil. Vključitev v medgeneracijsko skupino za kakovostno staranje ni bila naključna in mi ni žal. Občutek povezanosti, soodgovornosti in izpolnjenosti so občutja, ki jih težko nadomesti kakšna druga dejavnost. Obenem čutim, da moram povezovati dejavnosti medgeneracijskega informativnega družabnega središča z Društvom upokojencev Ministrstva za obrambo in z aktivno sestavo Slovenske vojske.

Matic Vidic

Vir: Matic Vidic

Sem Petrin mož in Izakov oče. Rodil sem se 4. marca 1987 v Ljubljani, vendar sem ponosen Novomeščan.

Na otroštvo me vežejo predvsem spomini na kmetijo, ki so jo imeli stari starši in kjer sem preživel največ časa. Večkrat se spomnim dogodka, ko sem se prvič opogumil in kosil s kosilnico BCS. Kljub opozorilom starejših, da sem še prešibek zanjo, sem jo s težavo zagnal in se odpravil kosit k potoku. Če je bil začetek obetaven in je vse delovalo že kar utečeno, je kar naenkrat, ko sem zapeljal v jamo, kosilnica poskočila, se iztrgala iz mojih šibkih rok in pristala v potoku. K sreči ni bilo ne meni ne kosilnici nič hujšega. Iz tega sem sklepal, da imajo starejši mogoče kdaj tudi prav.

Po končani osnovni šoli v Bršljinu v Novem mestu sem se vpisal v gimnazijo v Novem mestu. Bog me je na prav poseben način vedno nagovarjal in vodil, tako da sem za študij izbral teologijo in filozofijo ter leta 2016 diplomiral z obeh področij. Med študijem sem se veliko ukvarjal s podjetništvom in politiko, zato je ta trajal nekoliko dlje, vendar so se izkušnje sčasoma pokazale kot pomembne. Čeprav mladega človeka denar in moč hitro omamita, je življenje poskrbelo, da sem se zavedal, kaj so vrednote, ki človeka osmislijo. Človek živi vredno življenje, če presega samega sebe, svoje potrebe in želje. Prizadevati si za ljubezen in jo uresničevati v odnosu do drugega ter sebe je že več kot 2000 let stara zakonitost, ki ne bo nikoli izgubila svoje veljavnosti. Predanost tej resnici postavi vse na svoje mesto. Tako se je tudi moje življenje umestilo, ko sem začel delati v Slovenski vojski kot pastoralni asistent. Skrb za duhovno spremljanje pripadnikov je pomenila moj pravi poklic. Ko hodiš po pravi poti, si brezskrben, zato imaš čas pogledovati levo in desno. Tako sem pri ogledovanju v vse smeri leta 2019 naletel na Petra Košaka, ki me je povabil v skupino, v kateri nimata pomena ne denar ne politična moč, temveč le človek s svojim čutom za skupnost. Kako preprosto, vendar danes zelo težko. Lahko bi našel veliko izgovorov, toda bili bi prazni. Odzval sem se vabilu in po usposabljanju za voditelja sem se pridružil skupini Gorjanci, v kateri so srečanja vedno nekaj posebnega, predvsem pa vsebinsko bogata. Oplemenititi drug drugega je lahko skupna pot le tam, kjer že vsak nosi bogastvo v sebi.

Ustanovitev in predstavitev Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana

Medgeneracijsko informativno družabno središče oziroma MIDS je zasnoval Bogo Povše, danes že upokojeni podpolkovnik Slovenske vojske. Ustanavljali so jih po regijah, prvi pa je začel delovati v Ajdovščini. Med zadnjimi je bil predlagan za Ljubljano, vendar se je pri ustanovitvi pojavilo nekaj težav, zato je tri leta deloval kot medgeneracijsko informativno družabno središče v ustanavljanju, dokler ni bil februarja 2019 potrjen uradno z odločbo. Za prvega vodjo je bil imenovan Tone Jan, upokojenec Ministrstva za obrambo in član Medgeneracijske skupine Rekreativci.

V obdobju medgeneracijskega informativnega družabnega središča v ustanavljanju smo organizirali nekaj izobraževalno-rekreativnih dejavnosti. Udeleženci so bili člani medgeneracijskih skupin Žarek, Rekreativci in Veronika iz Kamnika in jih je bilo vedno veliko, tako članov medgeneracijskih skupin kot Društva upokojencev Ministrstva za obrambo in prijateljev udeležencev, kar je smisel medgeneracijskih informativnih družabnih središč.

Uradni prostor za sestanke vodstva Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana je bila soba v Vojašnici Šentvid, v kateri imajo sedež tudi predstavniki Društva upokojencev Ministrstva za obrambo Ljubljana. Torej MIDS Ljubljana gostuje v prostorih društva upokojencev, vendar bi si želeli imeti svojega. Večji prostor bi potrebovali tudi zaradi organizacije predavanj, občasnih razstav svojih izdelkov in kulturnih dogodkov, ki smo jih že organizirali, toda za manj kot deset ljudi, ker za več udeležencev ni prostora.

Organizirane dejavnosti v času medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana v ustanavljanju

Med nami so člani, ki kulturno ustvarjajo, zato smo menili, da bi bilo zanimivo to predstaviti tudi drugim. Bližal se je slovenski kulturni praznik, 8. februar, tako da smo priredili proslavo za uslužbenca Ministrstva za obrambo in Medgeneracijske skupine Ljubljana oziroma medgeneracijskega informativnega družabnega središča v ustanavljanju v avditoriju nekdanje vojaške gimnazije. Peter Košak, Srečko Zajc, Joško Hercog, Jani Topolovec in drugi so bili navdušeni nad našo zamislijo.

3. februarja 2017 smo napovedali prireditev z naslovom Kulturni dogodek kot proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku. Nastopili smo upokojenci Ministrstva za obrambo in citrarka Mihaela, prijateljica Toneta in Ivice Jan. Đuro je bral svoje aforizme, Tone Jan je recitiral svoje pesmi, ki jih je objavil tudi v svoji zbirki pesmi, skupaj z Bredo Bizilj z naslovom Dve duši potujeta, Damjana je recitirala Prešernove pesmi in Milena sem povezovala z besedilom. Mihaela je igrala na citre, na platnu pa smo projicirali tudi zanimivosti. Tatjana in Martina sta lepo razporedili svoja zdravilna zelišča na razstavne mize. Posebej zanimivo je bilo pogledati razstavljene Ivičine umetniške rože iz blaga in umetniško poslikane kamne naše umetnice Slavice Jama.

Prireditev je bila dobro obiskana in navdušeno sprejeta. Na koncu so nas tudi pogostili in ob prijetnem klepetu smo lepo počastili slovenski kulturni praznik, tako da je bil ta dogodek pravi prikaz medgeneracijskega sodelovanja.

Maja 2017 smo se odpeljali v Dražgoše na organizirano ekskurzijo ogleda veličastnega spomenika in med narodnoosvobodilnim bojem požgane vasi. V Slovenski vojski so nam omogočili prevoz in malico.

Tega meseca smo bili še na Urhu in Orlah, znanih krajih iz časa narodnoosvobodilnega boja.

Oktobra 2017 smo pripravili poučno ekskurzijo v Cerje na Krasu, kjer je potekal vodeni ogled spomenika. Nato smo se ustavili pri Borojevičevem prestolu, kjer nam je Bogo Povše pripovedoval o dogodkih, povezanih s tem spomenikom. Sprehodili smo se tudi po okolici in si nazadnje ogledali še mesto Vipava. Bil je prekrasen jesenjski dan, ožarjen s kraškim rujem in prijetnim počutjem.

Decembra 2017 smo se odpravili na ogled zasebnega vojaškega muzeja soške fronte in prve svetovne vojne v hiši veterana Mira Potočnika, tudi člana Medgeneracijske skupine Veronika iz Kamnika, ki nas je popeljal še na ogled znamenitosti Kamnika. Po končanem strokovnem ogledu smo se ustavili v prijetni gostilnici na kosilu.

Marca 2018 smo si ogledali spomenik narodnoosvobodilnega boja na Jančah, kjer nam je član Medgeneracijske skupine Rekreativci Boris Ožbolt predstavil nekaj dogodkov iz tistega časa.

Aprila 2018 smo pripravili ekskurzijo na Krim, kjer nas je sprejel pripadnik Slovenske vojske Primož Kadunc in nam razkazal podzemne prostore centra zvez. Sprehodili smo se še v naravi in družili na klepetu v planinskem domu.

Leto 2019 smo začeli s predavanjem o rodoslovju. Marca nam je o tem predaval Jože Konda, upokojeni častnik Slovenske vojske, velik domoljub in publicist ter dobitnik bronaste medalje generala Maistra, napisal pa je tudi knjigo o rodoslovju. Bilo je zanimivo in koristno za sestavo rodovnika.

Aprila 2019 je medgeneracijsko informativno družabno središče v ustanavljanju organiziralo ekskurzijo k slapu Orglice pri Kamniku, z razlago zgodovinskih dogodkov pa jo je vodil veteran Miro Potočnik. Med potjo smo se ustavili pri grobu sestreljenega ameriškega pilota in na kraju, kjer je bila med narodnoosvobodilnim bojem partizanska bolnišnica Bela. Bili smo že lačni in utrujeni, zato smo se razveselili planinskega doma Pri Jurju, v katerem smo se okrepčali. Zanimivost tega gostišča je, da ima posebno sobo s spominskimi fotografijami maršala Tita in nekaj njegovih predmetov.

Maja 2019 smo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sodelovali na dnevih medgeneracijskega sožitja s prikazom svoje dejavnosti.

Kot medgeneracijsko informativno družabno središče v Ljubljani v ustanavljanju smo sodelovali na vseh festivalih za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu z razstavo svojih

dejavnosti, torej s fotografijami z besedilom na panojih, ki jih je pripravil naš član in fotograf Bogdan Pirnovar. Prav tako smo predstavili umetniške izdelke naših članic Slavice in Ivce.

Vsako leto maja smo predstavili svoje delo in druženje na vseh dnevih odprtih vrat v Vojašnici Šentvid in Vojašnici Edvarda Peperka.

Mislím, da svoje poslanstvo, da kot upokojenci še naprej razvijamo lepe medsebojne odnose in spoštujemo svojo zgodovino, plemenitost in žrtve svojih staršev, uspešno poskušamo čim bolj uresničiti in biti zgled mlajšim rodovom.

Delovanje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana od decembra 2019

Kot je že zapisala vodja medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana v ustanavljanju Milena Pirnovar, je bil ta med zadjimi predlagan tudi za Ljubljano, vendar se je pri ustanovitvi pojavilo nekaj težav, zato je tri leta deloval kot MIDS v ustanavljanju, dokler ni bil februarja 2019 uradno potrjen z odločbo. Za prvo vodstvo so bili imenovani Tone Jan za vodjo in člani Milena Pirnovar za Medgeneracijsko skupino Žarek, ki šteje osem članov, Majda Kožman za Medgeneracijsko skupino Veronika, ki šteje 13 članov, Franc Hameršak za Medgeneracijsko skupino Rekreativci, ki šteje 13 članov, in Miro Potočnik tudi za Medgeneracijsko skupino Veronika.

Medgeneracijsko informativno družabno središče Ljubljana je tako kot drugi deloval v skladu s poslovníkom o delu Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana.

Iz poročil o uresničevanju načrta dejavnosti Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana za leto 2019/2020 izhaja, da se je takrat 25 članov in od pet do deset pridruženih članov udeleževalo skoraj vseh dejavnosti, strokovnih ekskurzij, taborov, rekreacije in pohodov, kulturnih prireditvev ter drugega, kar je bilo dobro obiskano tudi glede na možnosti in zdravstveno stanje članov.

16. decembra 2019 je bil sklican prvi sestanek novega vodstva, na njem pa smo obravnavali delo posameznih medgeneracijskih skupin, pregledali in dopolnili predlog načrta dejavnosti za leto 2020, predali posle dotedanje voditeljice novemu vodstvu ter obravnavali tekoče zadeve, in sicer prostore, računalniško opremo ter drugo.

4. februarja 2020 je bil drugi sestanek vodstva Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana in 22. junija 2020 je bil tretji sestanek vodstva.

27. julija 2021 smo na četrtem sestanku vodstva obravnavali predlog letnega načrta za tekoče leto in priprave na tabor na Pokljuki.

9. decembra 2021 je bil sklican peti sestanek vodstva, ki pa je zaradi vladnih ukrepov potekal po telefonu in internetu. Obravnavali smo predlog načrta dejavnosti za leto 2022 in potrdili novo vodstvo v sestavi kot vodja Tone Jan ter člani Milena Pirnovar, Majda Kožman, Franc Hameršak in Matjaž Francelj, ki je bil imenovan namesto Mirka Potočnika.

V letih 2021 in 2022 je delo Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana malo zamrlo, čeprav so medgeneracijske skupine izvajale zmanjšan program dejavnosti, prilagojen vladnim ukrepom, zapiranjem občinskih meja, prepovedi druženja in drugemu.

Tudi redna intervizijska in supervizijska srečanja so potekala na bolj oddaljen ter nič kaj prijeten način, ker si nismo mogli stisniti roke ter se objeti kot dobri prijatelji.

Upamo, da bo ta nadležni virus dokončno izginil in nam omogočil normalno življenje ter druženje s prijatelji, znanci in nekdanjimi sodelavci iz Slovenske vojske. Naj citiram našo članico Vido Tolar Petrovič, ki je v zahvalo zapisala: »Nikoli si nisem mislila, da bom tudi sama deležna dobrobiti projekta odhoda iz sistema SV, v katerem sem bila pred leti udeležena. Postavili smo strategijo dela s pripadniki, ki so se upokojili ... Zahvala Inštitutu Antona Trstenjaka, Jožetu in Ksenji Ramovš, Bogu Povšetju, Jošku Herzogu, Danici Pepelnak, Evgenju Primožiču, Francu Kokalju, Robertu Zadku ter sedanjemu glavnemu šefu Valterju Vrečarju.

Posebna zahvala gre Petru Košaku. Upam, da se bo naša dejavnost nadaljevala, nadgrajevala in rastle še naprej.«

Dragi prijatelji, naj tudi jaz povem, kaj čutim do vas!

*Prijatelja ni potrebno iskati,
dobrega prijatelja enostavno najdeš
običajno tam, kjer ga ne pričakuješ.*

*Dober prijatelj je tisti, ki ti daje moč,
vzpodbudo in razumevanje, pa zato
ne zahteva nobenega plačila.*

*Prijateljstvo, ki ga enkrat pridobiš,
je potrebno skrbno negovati, da ne
zamre in oveni kot odpadli cvet.*

*Predstavitev MIDS v Vojašnici slovenske Teritorialne obrambe
(Vir: Bogdan Pirnovar)*

Priprave na pohod (Vir: Bogdan Pirnovar)

Na vodenem ogledu z Mirom (Vir: Majda Kožman)

V Dražgošah (Vir: Majda Kožman)

Pri Miru v muzeju (Vir: Majda Kožman)

Tone Jan,
vodja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana

Medgeneracijska skupina Žarek

Jeseni 2008 se je na Ministrstvu za obrambo pripravljalo usposabljanje prostovoljcev za vodenje medgeneracijskih skupin v organizaciji Inštituta Antona Trstenjaka. Ker sem bila še sveže upokojena pedagoška delavka, me je to delo takoj pritegnilo. V skupini «sošolcev» so bili večinoma nekdanji pripadniki Ministrstva za obrambo. Kot bodoči voditelji oziroma sovoditelji smo se razdelili v pare. V paru sem bila s Safetom Zjakičem, upokojenim uslužbencem Ministrstva za obrambo. Ker sem prihajala iz drugačnega delovnega okolja, sem z veseljem sodelovala z njim. Safet je začel takoj zbirati oziroma motivirati upokojene člane Ministrstva za obrambo za druženje v medgeneracijski skupini. Bil je zelo zagnan in prepričljiv, poznal je tudi ljudi, in kot prva medgeneracijska skupina smo bili ustanovljeni že januarja 2009. Člani so bili večinoma moški. Sestajali smo se dvakrat na mesec, in to v lokalu v Šiški, ker žal nismo imeli na razpolago drugega prostora.

Prihajali smo z različnih koncev Ljubljane, prestolnice, ki že sama po sebi omogoča veliko možnosti preživljanja prostega časa in druženja. To, da smo želeli biti skupaj, se družiti, si izmenjati mnenje, obujati spomine na delovna leta ter biti še aktivni na poseben »naš« način, pa že nekaj pomeni. Še zlasti, ker nismo imeli pogojev za nemoten klepet, saj je v javnem lokalu to težko. Pa vendar smo se redno sestajali in vedno pripravili kakšno zanimivo temo za debato. Mislim, da smo malo drugačna skupina, tudi zato, ker so bili med nami posebej ugledni možje, ki so že veliko naredili za našo domovino.

Predstavitve prvih najstarejših članov

Najstarejši med prvimi člani naše skupine, danes že pokojni, je bil Polde Štukelj, priznan vojni veteran. Njegova vdova, nekaj let sovoditeljica naše skupine, Damjana Štukelj je o njem povedala: »Polde je že kot dijak podpiral osvobodilno gibanje, ob roški ofenzivi pa je bil odgnan v taborišče na otok Rab. Po vojni je bil med ustanovitelji Civilne zaščite ter njen prvi načelnik. Napisal je knjigo Osnove civilne zaščite. Bil je tudi predavatelj obramboslovja na Fakulteti za družbene vede, urednik revije Obramba in zaščita, soustvarjalec vojaškega slovarja, avtor številnih strokovnih del ter cenjen član Društva piscev zgodovine NOB Slovenije. Zbiral je tudi gradivo o partizanskem šolstvu in izdal knjigo Šolanje za zmago. Z zanimanjem smo prisluhnili njegovemu pripovedovanju o dogajanju med narodnoosvobodilnim bojem. Res smo bili ponosni, da je bil član naše skupine.«

Vir: Bogdan Pirnovar

Prvi se je od nas po krajši bolezni poslovil Franci Tegelj, zavzet aktivist gasilstva v okviru Civilne zaščite v občini Ljubljana Center.

Naslednji, ki je pustil pečat v naši medgeneracijski skupini in je tudi že pokojni, je bil Jože Rojc, pedagog v Domu Anice Černejeve, nato pa referent za civilno zaščito v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana. Bil je dober poznavalec naše polpretekle zgodovine. Pripovedoval nam je o veliko zanimivostih, ki jih je doživel, pa tudi o veliko dejstvih, ki jih je poznal. Spomnim se, da je na srečanja vedno prihajal elegantno urejen in dobro pripravljen. Bil je tudi zelo duhovit in

zabaven. V spominu mi je ostal prizor, kako se pogovarja z mojim takrat dveletnim vnukom na praznovanju svojega 80. rojstnega dne. Bila sta resna in zaupna in kar dolgo sta poslušala drug drugega, 80-letnik in dveletnik. Pravo medgeneracijsko sporazumevanje. Bil je tako očaran nad pogovorom, da je imel doma na nočni omarici fotografijo s tem prizorom.

Zadnji, ki se je od nas poslovil, in sicer 8. decembra 2014, je bil Stane Kotnik. Bil je polkovnik in nekdanji predsednik Zveze rezervnih vojaških starešin. Bil je tudi predavatelj na katedri za obramboslovje na Fakulteti za družbene vede, pri čemer je kot pravnik posebno pozornost namenjal mednarodnemu vojnemu pravu. Velik pomen je dajal tudi vojaškemu strokovnemu usposabljanju in izobraževanju.

Posebno pozornost je Stane namenjal tudi slovenski poeziji in pravilni rabi slovenskega jezika. To je bilo tisto, kar je na nas naredilo nepozaben vtis. Ne bomo pozabili njegovega mogočnega glasu, ki je donel po prostoru, ko je Stane na pamet recitiral pesmi slovenskih pesnikov. Nepozabna sta njegova žareči obraz in ponosna drža, ki sta izžarevala njegovo ljubezen do naše domovine. Vsi smo strmeli vanj in ga občudovali. S ponosom se dostikrat spomnimo nanj.

Vir: Bogdan Pirnovar

Nekajletni člani naše skupine so bili tudi Miro Petković, Drago Kosić, Fani Tegelj in Slavica Zjakić.

Imeli smo še pridruženo članico Alenko Lipovec, sestro naše Tatjane, ki pa je žal lansko jesen preminula.

Še vedno je pridružen član naše skupine Bogdan Pirnovar, moj mož, ki je tudi naš fotografski dokumentarist, zaslužen, da smo lahko opremili plakate s spominskimi fotografijami, ki ponosno pripovedujejo zgodbe našega druženja. Te panoje s fotografijami tudi postavimo na predstavitvah ob različnih priložnostih, na primer ob dnevu odprtih vrat vojašnic, v Cankarjevem domu na vsakoletnem festivalu za tretje življenjsko obdobje in drugod.

Predstavitev sedanjih članov skupine

Glede na življenjske okoliščine (smrt, preselitev, osebni razlogi) nekaterih članov ni več z nami. Od začetka do danes pa smo skupaj ostali Damjana Štukelj, Boža Kos, Slavica Jama, Tatjana Lipovec, Cvetka Ostojić, Đuro Stankovič, Marija Pulin in Milena Pirnovar.

Đuro je edini moški, »blažen« med sedmimi ženami. Je nekaj posebnega, saj ustvarja svojo literaturo, in sicer aforizme in krajše zgodbe. Skoraj ni srečanja, da nas ne bi presenetil s kakšnim novim aforizmom, ki odraža naše življenje ali družbeno stanje. Njegovi aforizmi so sočni in duhoviti, tako da se vedno od srca nasmejimo.

Nekaj njegovih aforizmov za pokušino:

- »V starosti sploh ni več velikega greha, zato je veliko smeha, ko se spominjamo prejšnjega, prejšnjega, prejšnjega ... greha.«
- »Zakaj se ukvarjati s pomembnimi stvarmi? Lažje je nepomembno ... pomembno delati!«
- »Nekateri dozoriyo mladi ... Drugi zorenje prelagajo na pozna leta ... prepozna leta!«
- »Eni so bili najprej v politiki pa potem v zaporu ... Drugi so bili najprej v zaporu in nato v politiki so univerzalni ... Sploh ne spoštujejo vrstnega reda.«

Damjana, ki je moja sovoditeljica in velika poznavalka knjig, nam večkrat kaj zanimivega pove. Kot Poldetova vdova pa tudi veliko ve o naši partizanski zgodovini. S svojim navdušenjem nad gorništvom je marsikoga spodbudila za hojo v hribe. Z našo Slavico, tudi vdovo, pogosto planinarita.

Slavica je umetnica v poslikavi kamnov. Njeni izdelki so vsako leto razstavljeni na festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu ter na dnevu odprtih vrat vojašnic ali podobnih prireditvah. Je tudi velika ljubiteljica narave in rož.

Boža nam zna kot zgodovinarica marsikaj verodostojno pojasniti, saj je bila kot profesorica zgodovine v vojaški gimnaziji tega vsakodnevno vajena. V spominu mi je še posebej ostalo njeno predavanje o virih informacij skozi zgodovino. Bilo je izvirno in poglobljeno.

Tatjana se še posebej razdaja svojim najbližnjim in ljudem okrog sebe. Rada ima tudi naravo in zdravilne rastline. Njene »rožice« so mi kar nekaj let pomagale pregnati prehlad čez zimo. Njena lepo zapakirana zelišča so tudi vedno opažena na razstavah.

Marija, Đurova življenjska sopotnica, zna s svojo družabnostjo ljudi zelo povezati. Skupaj z Đurom sta nas že večkrat povabila na svoj dom in nas pogostila. Je tudi skrbna vrtničkarica, ki vedno pridelava veliko zelenjave.

Naša Cvetka je nekdanja medicinska sestra v Mladiki. Dostikrat nam da koristne zdravstvene nasvete in informacije. Ona je tista, ki zna dobro poslušati in se vedno odzove z razumevanjem. Tudi ona ima zelo rada naravo.

Milena, vodja skupine po odhodu Safeta, pa vlečem skupaj nitke dobronamernosti ter sem hvaležna vsem za prijateljstvo in toplino, ki jo čutim v skupini.

Mislím, da je prav, če omenim še svojega moža Bogdana, ker je kot pridruženi član s svojim vestnim fotografiranjem prispeval k dokumentiranju naše dejavnosti.

Naša povezanost in dejavnosti z drugimi organizacijami in društvi

Povedati želimo, da smo se kot skupina ali pa individualno pogosto udeleževali izletov in drugih prireditev v organizaciji Društva upokojencev Ministrstva za obrambo, še posebej v času, ko še nismo bili organizirani kot medgeneracijsko društvo Ministrstva za obrambo, pa tudi zdaj, saj smo še vedno tudi člani upokojenskega društva obrambnega ministrstva.

Pred nekaj leti smo končno dobili uradni prostor za srečanja medgeneracijske skupine. Vendar je to soba v prostorih Društva upokojencev Ministrstva za obrambo Ljubljana, v kateri pravzaprav gostujemo. Ti prostori so del vojašnice v Šentvidu v Ljubljani. Seveda bi si želeli imeti kakšen prostor zase. Mogoče pa se bo našel, saj bi bil potem tam lahko tudi sedež Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana, ki je bil uradno priznan šele pred dvema letoma. Pobudo za njegovo ustanovitev je že pred leti dal podpolkovnik Bogo Povše, za kar takrat ni bilo posluha. Vendar je Medgeneracijsko informativno družabno središče Ljubljana neuradno vseeno delovalo. Uresničevali smo program ekskurzij: šli smo v

Dražgoše, pa na Cerje, Krim, Janče in Urh. To so bili pravi izleti oziroma ekskurzije, strokovno pripravljene in dobro obiskane. Na teh izletih so se nam pridružili tudi člani medgeneracijskih skupin Rekreativci in Veronika. Zelo lepo je bil pripravljen tudi voden ogled Kamnika in slapa Orglice, za kar se je zelo potrudil Miro Potočnik iz skupine Veronika.

Vir: Bogdan Pirnovar

Naše ekskurzije so bile res enkratni dogodki, na katerih je bilo združeno prijetno s koristnim, veliko hoje v naravi ter spominov na veličastnost in žrtve naših staršev, česar ne bi smeli nikoli pozabiti. Na koncu, ko smo bili že utrujeni in lačni, smo zavili v prijetno gostišče in se okrepčali ter se ob prijetnem druženju tudi naklepetali. V izredno lepem spominu mi je še posebej ostalo gostišče Pri Jurju, ki je imelo spominsko sobo, posvečeno maršalu Titu.

V skupini Žarek menimo, da je treba spoštovati, obujati in posredovati spomine naših prednikov, ki so s svojima domoljubnostjo ter nesebičnim delom za lepšo prihodnost žrtvovali svoja mlada leta, mnogi tudi svoje življenje. Prav je, da se teh žrtev ne pozabi, pač pa večkrat obudi in posreduje mladim rodovom, ki bodo imeli možnost gojiti in izpopolniti tako pomembne človeške vrednote.

Veliko poslanstvo pri ozaveščanju pomembnosti in plemenitosti človeških vrednot ima prav gotovo tudi kultura.

V naši medgeneracijski skupini se tega zavedamo in po svojih močeh gojimo. Prav zato smo se dogovorili, da februarja 2017 pripravimo program in izvedemo kulturni dogodek, kot smo poimenovali proslavo ob Prešernovem prazniku kulture, 8. februarja. Ljubljanske medgeneracijske skupine smo oblikovale program, ki smo ga uspešno izvedle v avditoriju nekdanje vojaške gimnazije. Proslava je bila pripravljena za uslužbence Ministrstva za obrambo in člane medgeneracijskih skupin. Bila je dobro obiskana, pogostitev izvajalcev pa izvrstna. Ob prijateljskem klepetu s Petrom, Joškom, Srečkom Zajcem in drugimi je čas hitro minil. Bili smo ponosni, da tudi kot upokojenci še hočemo in zmoremo ponuditi kaj dobrega in koristnega, in to prav za kulturni praznik.

O naših druženjih in drugih dogodkih smo občasno objavljali tudi v glasilu Iskrica.

Imamo pa tudi veliko fotografij, ki smo jih kot dokument našega druženja prikazali na panojih.

Čas korone

Žal v zadnjih dveh letih zaradi korone nismo imeli fizičnih stikov, razen v krajših vmesnih obdobjih, ko smo se dobili na kavi, kaj več druženja pa ni bilo varno. Stiki so bili, vendar le na daljavo.

Nekaj misli za konec

Prostovoljstvo je nekaj lepega, ki ti da veliko več veselja ob dajanju kot pa ob sprejemanju.

Biti slišan, biti razumljen in imeti možnost, da po svojih močeh in s svojimi življenjskimi izkušnjami še lahko prispevaš kaj koristnega sedanjim rodovom, je res enkratni občutek.

Za to, da se v upokojenski dobi ne pozabi na bogastvo življenjskih izkušenj in pridobljenega znanja, da ostaja starajoča se generacija še aktivna in koristna, je zelo zaslužen Inštitut Antona Trstenjaka. Tega že več let vodi dr. Jože Ramovš z ženo Ksenijo in mlado ekipo, ki je res dokaz medgeneracijskega sodelovanja. Na tem mestu se moram zahvaliti tudi Petru Košaku, ki je sodelovanje z dr. Ramovšem vzpostavil oziroma našo medgeneracijsko skupino tudi povezal z inštitutom in se zelo trudil, da so se naše vezi ohranjale, tako po strokovni plati kot tudi po logističnih tirih, kar ni bilo vedno lahko.

Zahvaljujem se vsem Petrovim sodelavcem Robiju, Jošku, Evgenu, Francetu in še verjetno veliko drugim, poleg tega pa še Slovenski vojski in J. Hercogu, ki sta nam omogočila prevoz in malico na nekaterih naših izletih.

Zapis pripravila s sodelovanjem skupine Milena Pirnovar, fotografije pa Bogdan Pirnovar

Milena Pirnovar

Vir: Bogdan Pirnovar

Ljubljana je zaznamovala, poleg potovanj in seminarjev v tujini, vse moje življenje. Moj oče, trboveljski knap, je od svojega 45. leta okušal posledice trdega dela v rudniku. Večino nedelj sem preživela pri njem v bolnišnicah. Moje otroško srce je tako še bolj razvilo sočutje do bolnih in nemočnih, smilila se mi je tudi mama, na katero je padlo vse breme družine.

Kljub težkemu bremenu sem v otroštvu doživela veliko lepih trenutkov, saj sva se s sestro družili s sosedomimi otroki, s katerimi smo veliko časa preživeli v gozdu Golovca. S ponosom in radostjo se spominjam dogodkov iz otroštva, kot so bili prvomajske parade, delovne akcije, pogozdovanje v Zalogu, telovadni nastopi pionirjev in mladincev, proslave in veselice.

Od prvega razreda osnovne šole sem govorila, da bom učiteljica. Morda sem bila tudi zato zelo pridna učenka. Po osnovni šoli sem obiskovala splošno gimnazijo in se odločila za študij angleškega jezika ter pedagogike, ker sem želela postati čim boljša učiteljica oziroma profesorica. Ta želja se mi je tudi uresničila. Poučevala sem angleški jezik v osnovni šoli. Svoje delo sem spoštovala, bila sem ponosna nanj in sem uživala pri delu z mladimi.

V zadnjem letniku gimnazije smo dijaki vseh srednjih šol v Sloveniji pisali spis z naslovom Pomen sporazumevanja med narodi. Na veliko presenečenje je bil moj spis izbran za najboljšega na šoli, nato v Ljubljani in nazadnje v Sloveniji. Nagrajena sem bila z enotedenskim bivanjem v glavnem mestu nekdanje države, v Beogradu. Nagrada je vključevala udeležbo na Titovem rojstnem dnevu na Dedinju, srečanje z njim in udeležbo na stadionu pri predaji štafete. Seveda so bili name ponosni vsi v Sloveniji. Zame je bila velika čast tudi izvolitev za delegatko v takratni ljudski skupščini, v kateri sem zastopala pravice in potrebe ljubljanskih osnovnih šol.

Poklicni uspeh mi pomeni, da sem se z učenci dobro razumela, da sem uvajala napredne pristope poučevanja in bila sem tudi »štipendist« organizacije British Council na tritedenskem seminarju Teachers Trainers v Veliki Britaniji, kjer smo si učitelji angleškega jezika z vsega sveta izmenjavali izkušnje ter pridobivali novo znanje. Bila sem tudi soavtorica knjižice Zgodnje učenje tujega jezika.

V prvih letih službovanja sem si ustvarila družino, rodila dva otroka, ki sta diplomirala in sta zaposlena. Imam dva čudovita vnuka, ki sta moje veliko veselje.

Prvi mesec po upokojitvi me je mož vprašal, kaj bom pa zdaj počela. Veliko sem imela v mislih, a najbolj me je prepričal njegov predlog, naj se pridružim seminarju za prostovoljce na področju medgeneracijskega sožitja. »To bo zate,« je rekel, »ker brez dela z ljudmi ne boš mogla.« Prav je imel. Od jeseni leta 2008 sem dejavna v Medgeneracijski skupini Žarek v Ljubljani. Skupino sva ustanovila s Safetom Zjakićem. Pri ustanavljanju te skupine se je zgodilo veliko zanimivega. Zbralo se nas je približno 18 članov. Na začetku so bili v skupini skoraj samo moški, med njimi smo bile samo štiri ženske. Pozneje pa smo ostale same ženske in en moški. Takšno situacijo je zahtevala mati narava, saj so bili prvotni člani že precej v letih. Čutimo, da nam skupina omogoča bolj poglobljen in pristen stik, v njej čutimo toplino in pripravljenost pomagati v težavah ali stiskah. To pa je gotovo velika vrednost druženja v današnjem času.

Medgeneracijska skupina Rekreativci

Jeseni leta 2008 sem se priključil prvi skupini za usposabljanje voditeljev medgeneracijskih skupin pod vodstvom dr. Jožeta Ramovša. Marca 2009 pa sem začel ustanavljati skupino Rekreativci, katere člani smo že obiskovali fitness v športni dvorani Vojašnice Edvarda Peperka, prej Franca Rozmana Staneta. Do službene premestitve na Dolenjsko je bila začasno moja sovoditeljica Mojca Vučko. Izvedli smo programa Preprečimo padce v starosti in Starajmo se trezno. Sestajali smo se v sejni sobi, ko ta ni bila več dostopna, pa v čajni kuhinji in na koncu le v prostorih fitnesa. Pozneje je moja sovoditeljica postala Martina.

Prvi voditelji medgeneracijske skupine leta 2009
(Vir: Franc Hameršak)

V naši skupini je 13 članov, izmed teh se trije skoraj ne udeležujejo več naše temeljne dejavnosti – fitnesa v Vojašnici Edvarda Peperka. Pridružijo pa se nam na pohodih. Srečujemo se vsako sredo med 10. in 11. uro v športnem centru Vojašnice Edvarda Peperka, razen med počitnicami. Na začetku srečanja se ogrejemo na tekočih trakovih, kolesih, stepperjih, veslaških kompletih in drugih orodjih. Potem nadaljujemo v drugem kabinetu, v katerem so orodja za krepitev nog, rok in drugih mišic telesa. Počasi vnema treniranja mišic popušča in vse bolj se pogovarjamo o temah, ki nas trenutno zanimajo. Po navadi stopimo tudi na tehtnico in se sprašujemo, čemu pripisati povečanje teže. Včasih vseeno pogrešamo, da bi se kdaj bolj poglobljeno posvetili kakšni temi. Organizirali smo tudi nekaj krajših pohodov: okrog Gradiškega jezera, do Planinskega doma Moravče in na Šmarno goro, Rašico ter Limbarsko goro. Pridružili smo se tudi pohodom, ki jih je organiziralo Medgeneracijsko informativno družabno središče Ljubljana, in sicer smo obiskali Janče, Urh, Rašico, Kamnik, Dražgoše ter Krim.

Kamnik – do slapa Orglice (Vir: Franc Hameršak)

Zelo lep je bil izlet na Janče, ko je Boris pod vrhom ob spominski kapelici, zgrajeni v spomin na ljubljanski rušilni potres leta 1895, predstavil takratne težke razmere. Za veliko članov je bil zanimiv ogled Krima. Tam je bil že v nekdanji državi zelo pomemben center usmerjenih vojaških zvez za Ljubljano, Štajersko, Primorsko in čez Gorjance proti Zagrebu. Že nekaj let se člani naše skupine (Vida, Alenka, Andrej, Marjan in Franc) odpravimo na 35 kilometrov dolgo Pot ob žici in obkrožimo Ljubljano. Po osmih urah hoje smo srečni na cilju pri AMZS. Spotoma imamo dva postanka za dotok goriva (pretežno pivo), ki ne smeta biti daljša od 15 minut. Čas nam strogo odmerja Andrej. Boris se z ženo Fani tudi poda na to pot, vendar jo malo skrajšata.

35 kilometrov dolga Pot ob žici (Vir: Franc Hameršak)

Zaradi covid-19 smo naše dejavnosti prekinili v začetku leta 2020 in povezani smo ostali le še na daleč po telefonih in računalnikih. Med našimi druženji smo postali prijatelji, ki smo tedensko potrebovali malo telovadbe in pogovora. To je trajalo 11 let. Prav veseli, čeprav v okrnjeni zasedbi, smo leta 2021 izvedli tri krajše pohode, in sicer po Žalah, ob Savi in na Rašico. Pet članov se je septembra udeležilo tabora na Pokljuki, osem članov pa letnega srečanja skupin oktobra v Novem mestu. Člani naše skupine Rekreativci so Boris Ožbolt, Vida Tolar Petrovič, Andrej Bajt, Alenka Bajt, Bogdan Pirnovar, Anton Jan, Ivi Jan, Marjan Debevec, Alenka Firm, Veronika Beti, Jože Florjančič, Martina Hameršak, Franc Hameršak in še nova članica Mihaela Rismondo.

Tako smo bili posneti v nekem preteklem trenutku ob različnih priložnostih, na primer ob ogledu muzeja starih vozil, v katerem je razstavljen zelo privlačen star motor s prikolico. Nekaj članov je sedlo nanj in se spominjalo minulih časov. Drugi posnetki so s Poti ob žici okrog Ljubljane in drugih sprehodov.

Še nekaj sklepnih misli. Po radiu sem slišal, da je umrla 80-letna gospa. Pa sem se zamislil, da je bila to ob mojem rojstvu le dveletna punčka. Res je, da vse počasi odhaja iz spomina v pozabo ter se brišejo imena in priimki, ki so me spremljali v šoli ter pozneje v službi. Le redki so močno in še neizbrisno zapisani. Tudi veliko besed kar noče priti iz glave, ko jih potrebujem. Pred nekaj dnevi mi je prišla pod roke knjiga Victorja Sancheza, da moramo narediti rekapitulacijo dogodkov svojega življenja in ozdraviti preteklost ter ostati svobodni do svojih zadnjih korakov.

Zapisal Franc Hameršak, februar 2022

Utrinki iz Mosteca – srečanje Zveze prostovoljskih društev, 12. junij 2018

V uvodnem delu je Ksenja Ramovš podala dobro misel, ki je ob ponovni izdaji knjige Antona Trstenjaka Lepo je biti človek dodala »lepo je biti prostovoljec«.

Menjalo se je tudi polletno vodenje Zveze prostovoljskih društev, ki ga prevzema Ribnica.

V nadaljevanju so 25 novim prostovoljcem podelili diplome po usposabljanju.

V okviru letošnje teme druženja so društva oziroma sekcije predstavile svojo lokalno dejavnost, obrt ali tradicijo.

Za zasavsko rudarsko področje – Trbovlje in Zagorje – je prevzel glavno vlogo njihov rudarski škrat, ki je sicer izgubil bitko v podzemlju rudnikov. Močno se je trudil, da bi zavladal nad zemljo in zbrano množico.

Matično ljubljansko društvo je predstavilo lepo oblikovano 100 let staro »cizo«, ki je služila za prevoz pridelkov na tržnico. Zbrali so nekaj stare medicinske opreme in predstavili zgodovinski prikaz razvoja zdravstva v Ljubljani.

Ribnica se je predstavila s tradicionalno suho robo in sočno govorico.

Našo razstavno mizo z oznako Ministrstva za obrambo je ga. Ksenja komentirala, da je g. Peter Košak zavrnil predstavitev kakšnega vojaškega proizvoda z oznako M ... Vseeno je bilo na mizi veliko različnih rož in okrasnih izdelkov, zelišč, poslikanih kamnov ter čebeljih pridelkov.

Žalec se je predstavil s hmeljarsko tradicijo in odprto pivnico. Predstavljena je bila tudi tragična zgodovina grofov Celjskih.

Po zapeti pesmi Savinjska dolina, prelepi moj kraj je naša Ivi gromko zaukala ter vzdramila zbrano množico in voditelje predstavitev razstavnih miz ter dobila mikrofona in besedo: »Rožice izdelujemo zato, da jih dekleta in žene poklonijo fantom in možem, ko se vrnejo od vojakov, zelišča pa nabiramo za čaje.«

Dodal sem nekaj misli. Tudi čebelarstvo sega daleč v zgodovino, ko je človek nabiral sadeže, živel med divjimi živalmi ter odkril čebele in njihov med. Zdaj je čebelarstvo kmetijska dejavnost, za nekatere tudi poklic, zame je to konjiček. Čebele me navdušujejo s svojo čudovito urejeno organizacijo. Vsaka čebela je skrbnica mlade zalege, dojlja, urejevalka pridelkov, graditeljica, stroga stražarka ob vhodu panja in končno nabiralka čebeljih pridelkov vse do svoje smrti.

Še nekaj o napredku evropske zakonodaje. Med že leto in pol ni več zdravilen. Razstavljamo tudi zdravilna zelišča, ki po zakonodaji niso zdravilna že pet let. Besedo zdravilni lahko uporabljajo le registrirani proizvodi farmacije in visokega kapitala. Tako bodo novi primerni zakoni obvarovali in obvladovali naše potomce ter jim pomagali brisati spomin za spoznanja naših babic in dedov.

Predstavili smo tudi nekaj lepo oblepljenih kamnov, ki bi lahko bili v zgodovini človeštva njihovo orodje ali celo orožje.

Na koncu so se predstavili še predstavniki Komende s čebelarstvo zgodovino in okusnimi izdelki. Harmonikar je tudi zaigral in zapeli smo pesem: »Čebelice, čebelice, saj moje ste prijateljice, pozabi vas nikdar ta stari čebelar.«

Po ogledih razstavljenih miz, ponujeni malici, nekaj zapetih pesmi in plesu v dolgi verigi nas je prihajajoči dež spomnil, da moramo domov.

Zapisal Franc Hameršak

Zahvala

Hvala, Franci, hvala, Martina, da ves ta čas, dobrih 11 let, vodita to skupino, ki mi veliko pomeni. Pravzaprav zdaj še veliko bolj, ker občutim vrednost vsega, kar smo nekoč počeli, pa zdaj zaradi zaščite zdravja ne moremo več. Kljub temu še vedno čutimo pripadnost skupini, saj smo v tem času postali prijatelji. Tako z optimizmom gledamo naprej in se veselimo prihodnjih skupnih dejavnosti. Pravzaprav sploh ni pomembno, kaj počnemo, pomembno je, da smo skupaj, se družimo in razumemo. Lepo si omenil čebele in njihov zdravilni vpliv – taka je naša skupina – zdravilna, povezovalna, pa naj se imenuje kakor koli.

Nikoli si nisem mislila, da bom deležna dobrobiti projekta Odhod iz sistema Slovenske vojske, v katerem sem bila pred leti udeležena. Postavljali smo strategije dela s pripadniki, ki se bodo upokojili. In nastal je sistem, obogaten z izkušnjami zunanjih »civilnih« organizacij. Zdaj je to videti preprosto, vendar ni bilo. Oranje ledine je zahteven proces, to vedo tisti, ki so pri tem sodelovali. Zato bi se ob tej priložnosti rada zahvalila vsem, ki ste prispevali, da je skrb za nekdanje pripadnike Slovenske vojske postala organizirana in pravno opredeljena dejavnost. Zahvala (brez navedbe činov in naslovov) Bogu Povšetu, Jožku Hercogu, Danici Pepelnak, Evgenu Primožiču, Petru Košaku, Francu Kokalju, Robertu Zadku ter sedanjemu glavnemu šefu Valterju Vrečarju. Posebna zahvala gre Petru Košaku. Zahvalila bi se tudi Jožetu in Kseniji Ramovš z Inštituta Antona Trstenjaka, ki sta nas povezala s takim delovanjem širše družbe.

Ob tem pa še posebej hvala članom naše rekreativne skupine, prijateljem: Mileni in Bogdanu, Antonu in Ivi, Borisu, Marjanu in Alenki, Andreju in Alenki, Jožetu in Veroniki. Hvala tebi, Franci, ki se ves čas trudiš, da skupina deluje, hvala Martini, ki je tvoja desna roka.

Upam, da se bo naša dejavnost nadaljevala, izpopolnjevala in še rasla. Vse dobro in ostanimo zdravi!

Vida Tolar Petrovič

Še eno mnenje našega člana

O opisu dejavnosti skupine Rekreativci se čutim dolžnega, da te pohvalim za temeljit opis dejavnosti od začetka do danes. Bil si temeljit in nisi izpustil ničesar. Kot Vida tudi jaz menim, da nam tako povezovanje zelo koristi. Posebej to občutimo v času nebodijetriba – korone. Zaradi pomanjkanja druženja in začasne kratkotrajne prekinitve dejavnosti smo se starejši ljudje precej zaprli. Med seboj vse manj komuniciramo, rekreiramo se vse redkeje ali morda nekateri sploh nič. Navzel se nas je strah pred okužbami. Upam, da nam bo prihajajoča pomlad pomagala očistiti ozračje ob upoštevanju preventivnih ukrepov. Veselim se tega, veselim se spet srečanja s svojimi rekreativci. Franci, hvala za poslani tekst, ki me je spodbudil k pisanju o svojem počutju.

Boris Ožbolt

Martina Hamershak

Vir: Martina Hamershak

Rojena sem bila pred 72 leti v Moravčah, kot prva od petih otrok, starejšemu Pavlu in Maksu. Bila sta kmečkega porekla. Zgodnja otroška leta imam ohranjena v lepih spominih. Stanovali smo pri očetovem stricu Martinu in njegovi ženi, ki sta bila zelo ljubezniva in sta me vzgojila v samozavestnega ter odgovornega otroka. Žal je stric umrl, ko mi je bilo pet let, štiri leta pozneje še teta. Takrat smo se preselili v napol zgrajeno hišo, ki so jo zgradili starši z odrekanjem in garanjem. Ker sem bila najstarejša izmed otrok, sem morala prevzeti veliko odgovornosti za mlajše sestre in brata. Tako je bilo konec mojega brezskrbnega otroštva. Oče je bil dopoldne v službi v peskokopu, popoldne pa je pomagal na kmetiji pri svojih sorodnikih, da je zaslužil nekaj hrane. Mati je dopoldne, poleg drugih obveznosti, ročno obdelovala manjšo njivo ob hiši, skuhala je kosilo, popoldne pa je pomagala sorodnikom. Spomnim se, da razen moke, mleka, sladkorja in nekaj olja, hrane nismo kupovali. Tudi pri oblačilih in obutvi smo bili skromni, saj so bili naši prihodki namenjeni dograditvi skromne hiše.

V šestem razredu osnovne šole sem s krojačevo pomočjo že šivala srajčke in pletla nogavice iz domače volne, ki jo je spredla mama. Bila pa sem tudi uspešna učenka. Na zeleno srednjo zobotehnično šolo se nisem mogla vpisati, saj so imeli prednost otroci borcev. Mogoč je bil vpis na ekonomsko šolo, vendar si sebe nisem mogla predstavljati v pisarni. Po štirih letih sem šolo uspešno končala, čeprav sem zaradi revščine zbolela.

Pri devetnajstih letih sem se zaposlila. Še od doma sem bila naučena, da je, poleg poštenega dela, treba vedno poslušati nadrejene. Kmalu sem zares spoznala, da pošteno delo ni vedno cenjeno, saj so za primerno plačilo in pravice nujni tudi drugi pogoji in odločitve. Moja življenjska pot ni bila najlažja, vendar danes živim srečna ob svojem možu Francu, prav tako sem ponosna na najine otroke.

Na predlog moža sem se priključila Medgeneracijski skupini Rekreativci in na prošnjo Košaka pri Inštitutu Antona Trstenjaka opravila seminar za voditelje skupin.

Franc Hamersak

Vir: Franc Hamersak

Rodil sem se leta 1944 v Zavrhu v Slovenskih goricah kot tretji sin. Za menoj so se rodile še štiri sestre. Bili smo viničarji. Oče je bil občasni mizar in mati gospodinja. Imeli smo majhno njivo, kravo, nekaj časa tudi sposojeno, in prašiča. Skrbeli smo za gospodarjev vinograd in sadovnjak ter pomagali na gospodarjevi kmetiji v precej oddaljenih Verjanah.

Pri sedmih letih sem postal pastir. Potem sem kot pastir dobil delo pri kmetu Jurši. Star je bil približno 50 let in pri njem sta živeli nečakinji, stari okoli 30 let. Pasel sem po štiri krave in občasno še kakšno tele. Iz tega obdobja mi je ostal v lepem spominu pes volčjak. Bil je moj zvesti prijatelj, občasno mi je pomagal tudi pasti.

Prva štiri leta osnovne šole sem obiskoval v Voličini. V prvem in drugem razredu sem pogosto manjkal zaradi dela na kmetiji. Nadaljeval sem v Lenartu, kjer je bila takrat nižja gimnazija. Ta se je z reformo, ko sem bil v drugem letniku gimnazije, spremenila v osemletko. Šolanje sem nadaljeval na II. gimnaziji v Mariboru. Želel sem študirati kemijo, vendar nisem imel finančnih možnosti. Leta 1963 sem začel študirati na višji tehniški šoli, in sicer industrijsko elektroniko. S študentskim posojilom sem postal samostojen.

Po služenju vojaškega roka, jeseni 1968, sem bil pet mesecev brezposeln. Medtem sem pripravil vse potrebno za gradnjo vodovoda na območju zaselka Strma Gora, in sicer za 40 hiš.

Službo sem dobil v Ljubljani. To je bila projektivna organizacija Biro za avtomatizacijo železnic Iskra. Zadolžen sem bil za Srbijo. Leta 1972 sem se zaposlil v Tovarni elektronskih naprav Iskra, kjer sem se ukvarjal z merilno in montažno tehnologijo ter s predajo zvez v promet na področju civilnih usmerjenih zvez (FM 400 in FM 7200). Nadaljeval sem s tehnologijo na vojaškem programu usmerjenih zvez. Leta 1993 sem se zaposlil v vojski, in sicer v Tehničnem zavodu, na oddelku za elektroniko, kjer sem se 12 let ukvarjal z vojaškimi usmerjenimi zvezami. Upokojil sem se leta 2005.

Leta 1973 sem se poročil z Martino in preselila sva se v Domžale, kjer živiva še danes. Imava dva sina in tri vnukinje. V Moravčah imamo vrt in čebelnjak.

Jeseni 2008 sem se pridružil prvi skupini za usposabljanje voditeljev medgeneracijskih skupin pod vodstvom dr. Jožeta Ramovša. Tako smo marca 2009 ustanovili Medgeneracijsko skupino Rekreativci. Obiskovali smo fitnes v športni dvorani Vojašnice Edvarda Peperka (prej Franca Rozmana Staneta). Program sva vodila z Mojco Vučko. Izvedli smo programa Preprečimo padce v starosti in Starajmo se trezno. Sestajali smo se v sejni sobi, nato v čajni kuhinji in na koncu v prostorih fitnesa. Pridružili smo se tudi pohodom, organiziranim pod vodstvom Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana (Janče, Urh, Rašica, Kamnik). Zaradi covida-19 so se vse naše dejavnosti prekinile in povezani smo ostali le še na daleč.

Z druženji smo postali skupina prijateljev, ki je vsak teden telovadila in se pogovarjala. Prav veseli, čeprav v okrnjeni zasedbi, smo leta 2021 izvedli tri krajše pohode na Žale, ob Savi in na Rašico.

Medgeneracijska skupina Veronika

Jeseni leta 2011 sva se Majda Kožman in Franc Kokalj na pobudo takratnega organizatorja mreže in tajnika Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo Petra Košaka odločila, da se udeleživa usposabljanja voditeljev medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje. Oba sva vstopila v zanimiv enoleten proces usposabljanja voditeljev, ki ga je organiziral Peter z ekipo dr. Jožeta Ramovša pod pokroviteljstvom Inštituta Antona Trstenjaka. Na terenu v okolici Kamnika sva ljudi obveščala o tem, da želiva ustanoviti novo skupino. Ko je bil primeren čas za začetek izvajanja programa Preprečevanje padcev v starosti, sva poslala vljudnostno pismo vsem upokojencem Ministrstva za obrambo v kamniški in domžalski regiji.

Prvo informativno srečanje Veronike (Vir: Franc Kokalj)

Tako smo se člani skupine Majda Kožman, Zdenka Klančnik, Miroslav Potočnik, Stane Staniša, Branka Brinovec, Ivanka Tajč in France Kokalj 6. februarja 2012 dobili na prvem informativnem srečanju, na katerem smo si izmenjali želje glede druženja upokojencev in prisluhnili potrebam posameznikov. Ob koncu prvega srečanja sva voditelja predstavila namero o desetih prihodnjih srečanjih na temo padcev v starosti. Večina udeležencev prvega srečanja se je odločila, da bo obiskovala ta program. Skupino smo poimenovali Veronika. To ime smo izbrali zaradi znamenite kamniške legende o pol deklici in pol kači, v katero se je spremenila kamniška Veronika, ker ni bila najbolj radodarnega srca.

Voditelja sva se odločila, da ne bova skopa, temveč bova odprta do potreb drugih. Zato sva ustanovila medgeneracijsko skupino pod mentorstvom Petra Košaka in dr. Jožeta Ramovša.

V Kamniku Ministrstvo za obrambo nima svojih prostorov. Člani skupine smo se za začetek odločili za srečanja v Osnovni šoli Frana Albrehta, kjer smo dobili večnamenski prostor. Srečanja so trajala od ene ure in pol do dveh ur. Pozneje smo se preselili v prostore Krajevne skupnosti Kamnik, od leta 2018 pa se srečujemo v prostorih Občine Kamnik.

V skupini je na vseh srečanjih vladalo sproščeno vzdušje in hkrati resnost pri izvajanju programa. Razen posameznikov je bila večina članov še zelo vitalnih in polnih energije. Starejša gospa nam je z vidika padcev v starosti s svojimi izkušnjami in pogledi zelo obogatila srečanja. Vsi smo jo občudovali.

Ker smo končali deseturni tečaj, smo jeseni 2012 nadaljevali z rednimi mesečnimi srečanji in povabili medse še druge člane. Imeli smo veliko zamisli in želja, kar je bil odličen obet za uspešno delovanje skupine.

Osnova in velika pomoč za delo je bilo usposabljanje na Inštitutu Antona Trstenjaka ter priročniki, ki smo jih dobili voditelji. Gradivo za pogovorne teme na srečanjih smo pridobivali tudi v revijah Kakovostna starost, ki smo jih redno prejeli.

Ogled vojaške muzejske zbirke (Vir: Majda Kožman)

V prvih letih smo tako po tečaju Preprečevanje padcev obdelali programa Obvladovanje krvnega tlaka in Starajmo se trezno, za program Domoljubje pa se zaradi različnih pogledov in razmišljanj članov nismo odločili. V zadnjem obdobju, ko nas je doletel covid-19, smo srečanja izvajali po programu Povezani na blizu in daleč.

Pri delu nam pomagajo nasveti oziroma usmeritve, ki jih dobimo od organizatorja mreže oziroma na rednih intervizijskih srečanjih voditeljev.

Sestava naše skupine je pestra, člani so ženske in moški, razlikujemo se tudi po poklicu, ki smo ga opravljali. Na začetku so se nam pridružili upokojenci z Ministrstva za obrambo, tako iz Slovenske vojske kot iz civilnega dela. V poznejših letih se nam je pridružilo nekaj članov, upokojencev, zunaj našega ministrstva. S svojim znanjem in izkušnjami je vsak na svoj način prispeval k temu, da so bila naša srečanja vedno poučna, zanimiva, včasih tudi zabavna.

Skupino sva vodila voditeljja France Kokalj in Majda Kožman. V drugi polovici leta 2013 je France Kokalj zaradi odhoda na misijo začasno članstvo zamrznil in je do leta 2015 skupino vodila samo Majda Kožman. Leta 2015 se nam je pridružila nova članica Ruda Kuzma, ki je delala tudi kot prostovoljka v Dnevnem centru za osebe s težavami v duševnem zdravju Štacion v Kamniku. Opravila je hitri tečaj usposabljanja za voditelje ali sovoditelje medgeneracijskih skupin in tako postala sovoditeljica skupine. Žal je skupino zaradi družinskih težav v začetku leta 2019 zapustila in se odločila, da bo delala samo še kot prostovoljka. Tako je skupina imela ponovno samo ena voditeljico, in sicer do oktobra 2020, ko se je vrnil France.

Vsako leto smo pripravili okvirni načrt srečanj za prihodnje leto in načrtovane dejavnosti večinoma tudi izvedli. Pri vsebinski izvedbi srečanj in pripravi tem smo sodelovali vsi člani. Na srečanjih je vladalo prijetno vzdušje in dobro počutje, pri pogovorih v skupini smo sodelovali in bili upoštevanji vsi člani.

V dosedanjem desetletnem obdobju so bila naša srečanja zelo raznovrstna, od predavanj in pogovorov z izmenjavo koristnih izkušenj ter nasvetov na področju zdravja, vrtnarstva, zeliščarstva, osebnih odnosov do kratkih izletov, sprehodov in obiskov muzejev v našem kraju ter bližnji okolici, na katerih smo odkrivali in spoznavali znamenitosti našega lepega mesta ali pomembne osebnosti. Tako sta bili zanimivi predstavitvi Marije Vera, Kamničanke, prve akademsko izobražene igralka pri nas in prve lastnice znane Vile Podrožnik, ter ustanovitelj Fundacije Vincenca Drakslerja, dobrotnika, rojenega v Kranju, ki je veliko daroval za dobrodelne namene in pomagal pri postavitvi medgeneracijskega centra v Kranju. Na srečanjih smo gostili tudi avtorico knjige Preveč je bilo solza Slavico Završnik, Kamničanko, ki izhaja iz partizanske družine in je vojno preživela kot ukradeni otrok v taborišču Saldenburg, čebelarja in apiterapevta Tomaža Pintarja, ki nam je predstavil čebelarstvo in dejavnost, čebelje izdelke in apiterapijo, ter Jožeta Kondo, ki nam je izčrpno predstavil temo o rodoslovju.

Nekaj srečanj smo namenili obiskom muzejev v našem mestu in okolici. Tako smo obiskali in si pod strokovnim vodstvom ogledali Sadnikarjev muzej, Maistrovo hišo z muzejem, grad Zaprice s stalno zbirko, ki jo je v gradu uredil Medobčinski muzej Kamnik, v naši bližnji

okolici pa grad Strmol v Dvorjah pri Cerkljah na Gorenjskem, prav tako smo si ogledali vojaško muzejsko zbirko v prostorih nekdanjega skladišča Teritorialne obrambe, pod glavno avtobusno postajo v Kamniku.

Obiskali smo tudi Knjižnico Franceta Balantiča v Kamniku.

V lepem vremenu smo se družili na pohodih in kratkih izletih.

Naštevamo samo nekaj najzanimivejših:

- pohod do Mengeškega bajerja in del poti po gozdu proti Rašici,
- pohod na hrib Gora s cerkvijo sv. Miklavža v Tuhinjski dolini in ogled ekološke kmetije Matevžuc,
- pohod okoli Term Snovik s predstavitvijo knajpanja in bosonoge poti v termah,
- pohod po spominskem parku ponesrečencev v Kamniških Alpah v Kamniški Bistrici,
- pohod do spomenika padlim borcem NOB v Češnjicah v Tuhinjski dolini z ogledom družinske kmetije Pr'Gabršk, ki se ukvarja s proizvodnjo bio mlečnih izdelkov,
- pohod na Stari grad nad Kamnikom,
- obisk in ogled Eco resorta v Godiču,
- sprehod po območju nekdanjega KIK-a,
- izlet z vlakom v Ljubljano in vožnja z ladjico po Ljubljanici.

Skupina Veronika pred okrepčilom (Vir: Majda Kožman)

Vsa leta smo primerno praznovali kulturni praznik in druge državne praznike, praznovali smo tudi rojstne dni članov ter leto zmeraj končali s skromno pogostitvijo.

V desetih letih našega delovanja se je zgodilo veliko lepih dogodkov, skupaj smo se veselili rojstev vnukov nekaterih članov, celo otrok in porok naših otrok. Na žalost je tudi minevanje del življenja in v tem precej dolgem obdobju smo se poslovili od treh naših članov: Ivanke Tajč, Ivica Vavpetič in Janeza Sušnika. Izgube so nas prizadele in se jih na srečanjih spominjamo, občasno jim tudi prižgemo svečko na grobovih.

Skupina Veronika je vključena v Medgeneracijsko informativno družabno središče Ljubljana in sodeluje v vseh dejavnostih, na izletih in pohodih, ki jih je središče organiziralo.

Decembra 2017 smo bili gostitelji novoletnega srečanja Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana, na katerem smo si ogledali zbirko orožja, fotografij in dokumentov iz prve svetovne vojne, ki jo ima zgledno urejeno v svoji garaži naš član Miro Potočnik. Sprehodili smo se mimo spomenika padlega teritorialca Edvarda Peperka in generala Rudolfa Maistra ter srečanje končali v prijetnem druženju v eni izmed kamniških gostiln.

Leta 2019 smo organizirali pohod v dolino Kamniške Bele z ogledom nekdanje partizanske bolnišnice, ki jo je vzorno uredil in jo vzdržuje naš član Miro Potočnik s svojo ženo Mileno.

Voditelji smo se redno udeleževali intervizijskih srečanj medgeneracijske skupine za kakovostno staranje in občnih zborov Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo. Večinoma vsi člani smo se redno udeleževali letnih srečanj tega društva in medgeneracijskih taborov. V imenu vseh članov je treba poudariti zmeraj dobro organizacijo in hvaležnost, da smo se imeli možnost družiti, spoznavati ter izmenjati izkušnje. Kot eno najbolj zabavnih priprav na letna srečanja naj omenimo priprave na srečanje v Novem mestu leta 2014, ko smo se spominjali družabnih iger, ki smo se jih igrali še kot mladi, in se pripravili na igro zemljo krast, ki smo jo predstavili na tem srečanju.

Kot skupina Veronika smo povezani z drugimi medgeneracijskimi skupinami v okviru Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Člani skupine se dobro povezujemo in vključujemo v okolje, v katerem živimo, saj smo včlanjeni in aktivno sodelujemo v več društvih, organizacijah in skupinah, in sicer na kulturnem, turističnem ter športnem področju, v krajevni skupnosti, pri Zvezi slovenskih častnikov in društvu upokojencev.

Redno smo obiskovali tudi festivale za tretje življenjsko obdobje.

Pandemija covid-19 ni preprečila delovanja naše skupine. Zaradi nje smo se še bolj povezali, saj smo začutili, da se potrebujemo. Skupina se je v teh razmerah utrdila in medsebojno povezala. Člani smo v skupini dobili nove prijatelje, s katerimi imamo lepe medsebojne odnose in delimo doživetja.

Skupina šteje 12 članov (dva aktivna voditelja, osem modrih in dva podporna člana).

Misli članov:

Sonja Majer

Sem upokojena delavka Ministrstva za obrambo in skupini za kakovostno staranje Veronika sem se pridružila takoj po upokojitvi, leta 2018. Podatek o njenem delovanju in srečanjih sta mi dali sodelavki, ki sta bili vanjo že vključeni. Veselim se vsakega drugega torka v mesecu, ko imamo srečanje. Domov se vračam z mislijo, kako lepo se je družiti in izmenjati izkušnje iz vsakdanjega življenja, seveda če je človek zdrav in živi v miru.

Zdenka Klančnik

Zaključek poklicne poti in odhod v pokoj sta v življenju skoraj za vsakogar veliki prelomnici. Upokojena sem od leta 2010 in glede na to, kako aktivna sem, sem svoj novi delovnik hitro usvojila. Lepo mi je, kadar se srečam z nekdanjimi sodelavci in slišim še kakšno novico iz delovnih vrst. V skupino za medgeneracijsko sodelovanje, ki smo jo pozneje poimenovali Veronika, sem se hitro vključila. Srečanja pogosto izkoristimo za izlete v naravo ali ogled zanimivih krajev. Takih v okolici lepega Kamnika zares ne manjka. Srečujemo se že deset let in v tem času smo se med seboj dobro spoznali. Z veseljem čakamo vsak drugi torek v mesecu, ko je dan naših srečanj. Glede na to, da imamo dobre voditelje, upam, da nas bo druženje še naprej razveseljevalo.

Miroslav Potočnik

Sem upokojen častnik Slovenske vojske in po odhodu v pokoj, jeseni 2010, sem se na pobudo Franca vpisal v takrat nastajajočo medgeneracijsko skupino Veronika, ki deluje pod okriljem Ministrstva za obrambo. Le ta deluje domoljubno, povezovalno in strokovno s programom dela ter usmeritvami Inštituta Antona Trstenjaka. Prav zato in zaradi sposobnosti naše voditeljice Majde Kožman se je v društvo vključila še moja žena. Prek naše skupine in medgeneracijskega prostovoljskega društva tako ostaja edina vez z Ministrstvom za obrambo.

Majda Kožman

Vir: Majda Kožman

Sem voditeljica Medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Veronika, ki jo s sovoditeljem vodiva v Kamniku od leta 2012. Odraščala sem na Golniku v šestčlanski družini, v kateri so vladale vrednote, kot so ljubezen, razumevanje, sodelovanje, skrb in medsebojna pomoč. Moje odraščanje je spremljala očetova bolezen, ob kateri sem se učila nege in družabništva. Končala sem srednjo upravno-administrativno šolo v Kranju. Vso delovno dobo sem opravljala tajniško-administrativna dela, od leta 1997 na Ministrstvu za obrambo, in sicer najprej v Teritorialni obrambi, od leta 1992 in vse do upokojitve leta 2019 pa v Upravi za obrambo Kranj. Moja delovna doba šteje 41 let, 7 mesecev in 27 dni. Hvaležna sem za vse sopotnike in lepe spomine.

Delala sem v Kranju, družino pa sem si ustvarila v Kamniku. Z možem uživava lepo življenje, oba v drugem zakonu že 24 let. Vsak izmed naju ima otroke iz prvega zakona, jaz sina, mož pa hčer in sina. Otroci so si ustvarili svoje družine, imava že šest vnukov.

Ko se je bližala upokojitev, sem razmišljala, kako čim bolj kakovostno preživeti svoje tretje življenjsko obdobje. Sodelavec me je povabil na usposabljanje za nove voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje na Ministrstvu za obrambo. Izobraževanja sem se razveselila.

S sovoditeljem Francetom Kokaljem sva ustanovila skupino Veronika v Kamniku leta 2012, ki je v začetku štela sedem članov. Začeli smo s programom preprečevanja padcev v starosti in z vajami. Na srečanjih vladata prijetno vzdušje in dobro počutje v skupini, pri pogovorih v skupini sodelujemo in upoštevamo vse člane. Pandemija covid-19 nas je še močnejše povezala in začutili smo, kako drug drugega potrebujemo.

Hvaležna sem za to, da sem dobila priložnost za usposabljanje za voditeljico medgeneracijske skupine za kakovostno staranje, s čimer sem dobila temelje za boljše razumevanje staranja, sožitja in komuniciranja med generacijami. V skupini Veronika sem dobila nove prijatelje, s katerimi lahko ustvarjam lepe medosebne odnose in delim doživetja v svojem tretjem življenjskem obdobju.

Franc Kokalj

Vir: Franc Kokalj

Sem voditelj prostovoljec medgeneracijske skupine Veronika v Kamniku, organizator mreže v sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka in tajnik Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Rojen sem bil 11. oktobra 1964 v Ljubljani. Izhajam iz številne delavsko-kmečke družine iz Selške doline. Osnovno šolo sem obiskoval v Selcih in Železnikih nad Škofjo Loko. Po končani poklicni lesni šoli v Škofji Loki sem bil pet let redno zaposlen v Alplesu v Železnikih kot mizar v vzorčni delavnici.

Zaradi želje po duhovni poglobitvi in novem znanju sem leta 1987 odšel v Maribor, kjer sem se dve leti intenzivno ukvarjal z meditacijo, duhovnostjo in dodatnim študijem jezikov, filozofije ter zgodovine. Od leta 1989 do leta 1992 sem na ljubljanski teološki fakulteti študiral filozofijo in jezike. Leta 1992 sem za leto dni odšel v Rim, kjer sem delal kot novinar, prevajalec in spiker na slovenskem oddelku radia Vatikan. Iz Rima sem se leta 1993 za dve leti preselil v Gorico v Italiji, kjer sem deloval v kulturnem centru Stella Matutina v projektu povezovanja in sodelovanja dveh narodov in kultur, Slovencev ter Italijanov. Nato sem se za tri leta vrnil v Rim na študij in leta 1997 na papeški univerzi Gregoriana diplomiral iz teologije. Istega leta sem se vrnil v Slovenijo in se naselil v Kamniku. Nato sem bil sedem let zaposlen v ljubljanski nadškofiji, kjer sem opravljal dela vodje protokola, tehničnega urednika mesečnega informativnega lista Sporočila, tajnika gospodarske komisije in administratorja.

Med leti 2004 in 2009 ter 2012 in 2020 sem delal v Slovenski vojski v Vojaškem vikariatu kot pastoralni asistent. Od začetka leta 2009 do konca leta 2011 pa sem deloval v Slovenski vojski v Sektorju za celotno skrb za pripadnike Slovenske vojske na generalštabu. Med letoma 2011 in 2012 sem pod strokovnim vodstvom Inštituta Antona Trstenjaka v okviru Ministrstva za obrambo opravil usposabljanje za prostovoljske voditelje medgeneracijskih skupin in skupaj s sovoditeljico Majdo Kožman ustanovil Medgeneracijsko skupino Veronika v Kamniku. V naslednjih letih je skupino večinoma vodila Majda, ker sem bil pogosto službeno odsoten zaradi mirovnih misij Slovenske vojske. Od konca leta 2020 pa v skupini spet redno sodelujem.

V začetku leta 2021 sem prevzel dela in naloge Petra Košaka, ki se je upokojil. V novi vlogi tako delujem kot organizator socialne mreže v sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka. Do marca 2022 sem bil tudi tajnik Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Medgeneracijska skupina Sektorja za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo

Medgeneracijska skupina Sektorja za vojaške zadeve (SVZ) Ministrstva za obrambo je na začetku vključevala devet članov, sestavljajo pa jo zaposleni in upokojeni delavci SVZ, upravnega dela ministrstva ter Slovenske vojske. To so bili Sonja Ramšak, Vojka Kovačič, Jure Mikelj, Peter Košak, Joško Hercog, Bogomir Povše, Ariadna Zaletel, Tone Jan in Matjaž Francelj.

Skupina je bila oblikovana kot nadaljevanje usposabljanja za voditelje in razširjevalce medgeneracijskih programov, ki se je pod vodstvom Inštituta Antona Trstenjaka začelo januarja 2018, udeleženca usposabljanja pa sva bila Anton Jan in Matjaž Francelj. Pri sestavi skupine je bila posebna pozornost namenjena temu, da bi bila medgeneracijska, zato so vanjo vključeni tako zaposleni, ki se bližajo upokojitvi, in nekdanji zaposleni kot tudi na novo zaposleni.

Za take skupine je pomembno, da se člani srečujejo redno po ustaljenem urniku, zato smo se tega držali tudi v okviru skupine SVZ in se srečevali na 14 dni po uro in pol.

Delo v skupini je potekalo na podlagi pogovornih vsebin iz priročnika Domoljubje. Na prvem srečanju smo se najprej predstavili, spoznali in ugotovili, ali je ponujeni program druženja na temo domoljubje dovolj sprejemljiv za vse udeležence.

Prvo srečanje sva Anton Jan in Matjaž Francelj vodila skladno z biblioedukacijsko metodo glasnega branja, vprašani za pogovor in s pripovedovanjem izkušenj ob glavni temi domoljubju po načelu, da smo vsi v skupini enaki in nihče izmed članov skupine ne prevzema vodilne vloge. Med udeleženci srečanja je prevladovalo precejšnje zanimanje za ponujene teme iz domoljubja, zato smo se o njih pogovarjali na naslednjih srečanjih dvakrat na mesec.

Udeleženci so o domoljubju izpostavili predvsem, da je treba ljubezen do domovine razvijati že v zgodnjem otroštvu in šolah ter da pomeni tudi ljubezen do drugače mislečih in spoštovanje drugih in sebe ter da se je treba znebiti občutka manjvrednosti, ki je močen med Slovenci. Po uro in pol dolgem srečanju smo udeleženci naredili vaje za ravnotežje in se poslovili z obljubo, da se bomo pripravili na naslednjo temo, o kateri se bomo pogovarjali.

Na naslednjem srečanju o človeku, ki je veliko naredil v naši skupnosti, je beseda tekla o ljudeh, ki so po mnenju pripovedovalcev pomembno vplivali na dogodke v ožji ali širši družbeni skupnosti. Pogovarjali smo se o osnovnošolski učiteljici, ki je vodila poseben krožek dobrote, topline in ljubezni do bližnjih ter obiske v domovih za starejše, o pisateljici Lilijani Praprotnik, po knjigi katere so na Japonskem posneli risanko, o starših, ki so oblikovali vaško skupnost, v kateri si vsi med seboj pomagajo, o življenjskem delu Antona Donka in drugih.

Ob koncu srečanja so se prisotni strinjali, da je bila obravnavana tema dobra, in bili zadovoljni, da je bilo izbranih toliko ljudi, ki širši javnosti niso posebno znani, kljub temu pa so si izmenjali tako zanimive zgodbe o njih.

Menili smo še, da pomeni domoljubje tudi to, da če govorimo o človeku, ki je naredil nekaj odličnega v naši skupnosti, se sami dobro počutimo.

Srečanje smo končali z izvedbo ciklusa vaj za preprečevanje padcev.

Udeleženci srečanj so dobili Priročnik za medgeneracijske skupine za kakovostno staranje, zato smo se dogovorili, da za vsako temo, ki jo bomo obravnavali, sami preberemo uvod in si pripravimo zapis ter misel, ki ju bomo odnesli s srečanja. Tako smo se dogovorili, da opustimo bibliedukacijsko metodo glasnega branja in ta čas raje namenimo medsebojnemu pogovoru o izbrani temi.

Dogovorili smo se, da temi pisatelj ali pesnik, ki mi je pri srcu, in moj slikar, kipar, glasbenik ali drugi umetnik združimo, vsak izmed udeležencev pa naj se odloči, o kom bo govoril.

S sovoditeljem ocenjujema, da je priročnik Domoljubje zelo dober za vodenje srečanja in pripravo tem za druženja ter vodenja pogovorov. Na vseh srečanjih sva s sovoditeljem skupine začela pogovore po sistemu levo od srca, ker pa nismo sedeli vedno na istem mestu, je bil uspeh vodenja na srečanju odvisen od tega, kdo je začel pripovedovati.

V skupini smo redno delali vaje za ravnotežje, vaje za krepitev spomina pa glede na starostno strukturo in aktivno delovanje udeležencev srečanj redkeje.

Glede na odziv članov skupine s sovoditeljem ocenjujema, da so se z veseljem udeleževali srečanj, sodelovali na njih, se vedno dobro pripravili in s pripovedmi o svojih izkušnjah ob pogovornih temah o domoljubju dobro popestrili dogajanje v skupini, zato je čas, namenjen za srečanja, prehitro minil.

Vodenje skupine Sektorja za vojaške zadeve in sodelovanje s sovoditeljem Antonom ocenjujem kot zelo uspešno. Posebnost naše skupine je bila tudi v tem, da so bili njeni člani tudi sodelavci

sektorja, iz katerega prihajam, in zanimivo jih je bilo ob njihovem pripovedovanju v skupini spoznavati z neformalne oziroma neslužbene strani.

Medgeneracijska skupina SVZ je leta 2021 izgubila večino svojih prvotnih članov zaradi upokojitve, bivanja zunaj Ljubljane, odhoda na drugo delovno mesto in podobnega, zato se člani skupine takrat niso sestajali. Kljub vsemu jo voditelja skupine Anton Jan in Matjaž Francelj ohranjata dejavno, predvsem tako, da se občasno po telefonu slišiva z nekdanjimi člani skupine. Voditelja skupine se redno udeležujeta intervizijskih in supervizijskih srečanj Medgeneracijskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Načrt dela Medgeneracijske skupine SVZ leta 2022 je usmerjen v pomladitev oziroma pridobivanje novih članov skupine, organiziranje dejavnosti s pohodi v naravi in ustanovitvijo plesne skupine, ki bi združevala vse zainteresirane za ples v medgeneracijskem društvu Ministrstva za obrambo.

Anton Jan in Matjaž Francelj

Tone Jan

Vir: Tone Jan

Rojen sem bil v vihri druge svetovne vojne, in sicer nekje na poti iz Šoštanja do porodnišnice v Celju, zato je zame veljala prerokba, da bom postal mehanik ali šofer.

Ko je bilo leta 1956 razrešeno vprašanje con A in B na Primorskem, so starši kupili hišo v Piranu in družina se je preselila v to idilično mesto.

Na naše bivanje v Piranu me vežejo najlepši mladostni spomini.

V osnovni šoli v Piranu sem bil izvoljen za predsednika šolske skupnosti in moral sem organizirati tudi kulturno ter športno življenje mladih. Ples in glasba sta bila nekaj vsakdanjega v življenju mladih. Na plesih nam je igrala glasbena skupina iz pomorske šole pod vodstvom pevca Lada Leskovarja. Imeli smo tudi svoje rokometno društvo in veslaški klub. Jaz sem se posvetil kraljici športov – atletiki in bil mladinski primorski prvak v teku na 100 metrov ter v skoku v daljino. Imeli smo mladinsko godbo na pihala, ki je veljala za najmlajšo godbo na pihala v takratni Jugoslaviji. Vodil nas je kapelnik Nande Poznič.

Po končani osnovni šoli sem se želel šolati na srednji pomorski šoli. Ker so se starši preselili v Medvode, za moje šolanje ni bilo dovolj sredstev, poleg tega je temu nasprotovala mama. Šel sem v uk za avtomehanika. V 70. letih sem se aktivno politično udeleževal in poslali so me v srednjo politično šolo pri Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije, nato sem se vpisal na vseučilišče v Šibeniku, vendar ga zaradi različnih vzrokov nisem dokončal. Pozneje sem dokončal častniško šolo.

Pred osamosvojitvijo Slovenije sem štiri leta opravljala naloge tajnika v krajevni skupnosti Ljubo Šerčer, referenta za SLO in DS v podjetju PAP Ljubljana in osem let sem bil svetovalec za SLO in DS v SOZD Elektrotehna. Tako sem v 15-letni praksi pridobil veliko znanja in izkušenj s področja obrambnega načrtovanja.

Leta 1991 sem bil kot pripadnik tedanje Teritorialne obrambe vpoklican v obrambo naše Slovenije. Istega leta sem se pri Teritorialni obrambi tudi zaposlil, pozneje seveda v Slovenski vojski, in služboval najprej v 51. območnem poveljstvu Slovenske vojske v Šiški, nato v 5. pokrajinskem poveljstvu v Mostah in nazadnje v 52. brigadi na Vrhniki. Med desetletnim službovanjem v Slovenski vojski sem dobro opravljala različne dodeljene naloge.

Z ženo Ivico sva si ustvarila družino. Imava dve hčeri in dve vnukinji, na katere sva zelo ponosna. Kljub raznim življenjskim stiskam in samoodrekanju sva jih vzgojila v poštene in delovne državljanke, ki nama s svojo ljubeznijo trud vračajo.

V Medgeneracijski skupini Rekreativci sem se začel družiti s člani, ki so hodili na redno tedensko rekreacijo v telovadnico Slovenske vojske v Moste. Povabil me je njen vodja Franc Hameršak.

Ker sem bil že prej povezan z nekdanjimi člani Slovenske vojske v Društvu upokojencev Ministrstva za obrambo, kjer sem 12 let opravljala dela in naloge tajnika ljubljanske sekcije, sem se redno družil z upokojenimi člani in njihovimi družinami. Skupaj smo hodili na izlete, pohode in srečanja. Take oblike druženja so zelo prijetne, radi se jih spominjamo, se rekreiramo in počutimo se, da smo še vedno pripadniki nekega sistema, ki ni pozabil na nas.

Z Matjažem Franceljem, ki je tudi član vodstva Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana, sva opravila usposabljanje za voditelje medgeneracijskih programov pri Inštitutu Antona Trstenjaka pod vodstvom dr. Jožeta Ramovša.

Na željo vodje v Medgeneracijski skupini Žarek Milene Pirnovar sem leta 2021 sprejel funkcijo vodje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ljubljana, ki jo opravljam najbolje po svojih močeh. Zaradi težkih koronskih dni moramo svoje programe prelagati na poznejši čas, pri čemer se sprašujem, kot je bilo zapisano v brošuri Inštituta Antona Trstenjaka: »V življenju smo napletli že veliko lepega, dobrega in koristnega. Koga bo naše pletenje grelo v naslednjem letu?«

Matjaž Francelj

Vir: Matjaž Francelj

Sem rojen Ljubljčan, sin očeta, ki izhaja iz ribniškega konca, in matere, ki je po rodu Belokranjka. Ker me je vse, kar je povezano z družbo in politiko že od nekdanj zanimalo, sem se po opravljeni maturi na Gimnaziji Jožeta Plečnika vpisal na Fakulteto za družbene vede v Ljubljani, kjer sem najprej končal prvostopenjski študijski program evropskih študij in nato nadaljeval z magistrskim študijem

politologije s področja javne uprave. Že med študijem sem vse naučeno prenašal v prakso – najprej s sodelovanjem s pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji, pri čemer sem s svojimi študijskimi kolegicami in kolegi obiskoval večje slovenske kraje ter ljudem predstavljal pomen in delovanje evropskih ustanov ter njihov vpliv na naše življenje, pa tudi pozneje, ko sem med magistrskim študijem sodeloval z vladnimi in nevladnimi organizacijami pri različnih projektih, povezanih z odpravo administrativnih ovir za podjetja in posameznike.

Po končanem študiju sem leto in pol sodeloval s svojo mentorico dr. Ireno Bačlijo Brajnik pri magistrski nalogi pri pripravi gradiv v okviru evropsko sofinanciranega projekta Aktivno državljanstvo in domovina. Pri tem projektu smo s sodelavci z Zavoda RS za šolstvo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport oblikovali priročnik za poučevanje državljanske vzgoje v osnovnih in srednjih šolah.

Moja prva resna zaposlitev je bilo mesto pripravnika na Ministrstvu za obrambo, v Sektorju za vojaške zadeve, kjer sem zaposlen še danes. Po uspešno opravljenem pripravništvu sem postal svetovalec za sodelovanje z veteranskimi in civilno-družbenimi organizacijami, v katerih sem se ukvarjal s področjem sofinanciranja veteranskih organizacij in podeljevanjem statusa nevladne organizacije v javnem interesu društvom ter zvezam na področjih obrambe in vojnih veteranov. S tem obdobjem je povezano tudi moje spoznavanje pomena in poslanstva Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo ter vključitev vanje. K usposabljanju prostovoljskih voditeljev medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje me je povabil Peter Košak. Ker se je v svoji aktivni dobi poklicno, takrat še v okviru Oddelka za veteranske organizacije in odhode iz vojaške službe Sektorja za vojaške zadeve, kot organizator mreže ukvarjal s skrbjo za nekdanje pripadnike Slovenske vojske, del istega oddelka pa sem tudi jaz, mi je povabilo predstavljalo nov izziv in bolj poglobljeno spoznavanje področja, ki ga do takrat še nisem poznal.

V okviru usposabljanja je bila leta 2019 ustanovljena skupina za kakovostno staranje pri Sektorju za vojaške zadeve, ki sem jo vodil z Antonom Janom. Skupina je vključevala devet članov in je bila sestavljena iz zaposlenih in upokojenih delavcev Sektorja za vojaške zadeve, upravnega dela ministrstva in Slovenske vojske.

Delovanje v okviru Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo mi je predvsem pomembno zaradi spoznavanja drugih pa tudi sebe, učenja empatije, prilagodljivosti in visoke mere razumevanja ljudi, skratka zaradi vseh tistih stvari, za katere menim, da jih v današnji družbi primanjkuje.

Medgeneracijska skupina Korotan in Medgeneracijsko informativno družabno središče Dravograd

Veselje do druženja s starejšimi ljudmi, vsakodnevna srečevanja z njimi in ohranjanje stikov z upokojenimi nekdanjimi sodelavci so bili razlogi, da se je skupina prvič uradno srečala v začetku aprila 2012. Predstavljena nam je bila tema programa o preprečevanju padcev v starosti. Bila je zelo zanimiva, zato se je pojavila želja, da se srečujemo vsak petek od 10. do 12. ure v prostorih Društva upokojencev Slovenj Gradec, saj nam je velikodušno brezplačno odstopilo svoje prostore, za kar sem jim še enkrat najlepše zahvaljujemo.

Skupina se je opredelila kot pogovorno-pohodniška, za voditelja pa sta bila imenovana Benedikt Kopmajer in Mojca Vanzo, ki skupino še vedno vodita.

Članice in člani, ki so se odločili za sodelovanje, se poznajo še iz službenih let, zato so se že na začetku vzpostavili pristni prijateljski odnosi, ki trajajo do danes. Posledica tega so bili odkriti pogovori, ko so posamezniki razkrili najgloblja čustva in dogodke iz svojega bogatega življenja.

Voditelja sva na začetku predstavila osnovna pravila pogovorne kulture v skupini, saj bi drugače nekateri svoje zgodbe pripovedovali nenehno. Odlična pomoč Inštituta Antona Trstenjaka je pripomogla, da smo sistematično obdelali življenjske teme in začeli razmišljati o svojih življenjih v tretjem življenjskem obdobju. Udeleženci so bili zadovoljni z izborom tem in načini posredovanja učnih vsebin. Preučevanje tem, kot so preprečevanje padcev v starosti, domoljubje, povezani na blizu in daleč ter druge, nam je omogočilo, da smo se tudi lažje spoprijeli z epidemijo covid-19.

Da bi naše delo razširili, smo spomladi leta 2019 vodstvu Sektorja za vojaške zadeve predlagali, da na Koroškem ustanovi Medgeneracijsko informativno družabno središče (MIDS) Dravograd. Predlog je bil sprejet in tako smo lahko 24. septembra 2019 odprli prostore MIDS Dravograd na lokaciji nekdanje Uprave za obrambo Dravograd. S pridobitvijo teh prostorov je bila rešena težava zaradi gostovanja skupine po lokacijah Koroške. Tako se je naše delo dodatno obogatilo z družabnim življenjem, srečevanji, preprečevanjem osamljenosti, izobraževanji, obveščanjem in rekreacijskimi aktivnostmi.

Vsem zaslužnim bi se za to radi posebej zahvalili.

V novo desetletje svojega delovanja stopamo z željo, da se naše druženje nadaljuje in da pridobimo v svojo skupino nove mlade upokojence, ki bodo nadaljevali naše delo.

Srečno.

Benedikt Kopmajer

P. S.

Korošci se znano pošaliti tudi na svoj račun in račun svojega narečja, zato so se med našimi druženji pojavile tudi anekdote.

Nekoč je mlada Korošica prišla na sprejemne izpite v Ljubljano. Dobila je nalogo, naj opiše, kaj so ustava, uprava in država.

Odgovorila je: »Ustava sem ob 5. uri, uprava sem se u 5.30, komu vse sem pa država, vam pa res ne mislim razlagat.«

Vir: Benedikt Kopmajer

Vir: Benedikt Kopmajer

Vir: Benedikt Kopmajer

Vir: Benedikt Kopmajer

Vir: Benedikt Kopmajer

Rojen sem leta 1956 v Črni na Koroškem in stanujem v Dravogradu. Izhajam iz delavske družine. Starši so me vzgojili v poštenega človeka.

Osnovno šolo sem obiskoval v Dravogradu, gimnazijo na Ravnah na Koroškem, pedagoško akademijo pa v Mariboru. Po diplomi sem se zaposlil v carinski službi. Leta 1986 sem bil imenovan za načelnika oddelka za ljudsko obrambo Občine Dravograd. Sem udeleženec osamosvojitvene vojne za Slovenijo in nosilec številnih priznanj: Manevrske strukture narodne zaščite 1990, spominskega znaka Obranili domovino 1991, bronaste in srebrne medalje Slovenske vojske itn.

Ko smo leta 1994 prešli pod Ministrstvo za obrambo, sem postal vodja izpostave za obrambo v Dravogradu. Na tem delovnem mestu sem vztrajal do naslednjih reorganizacij. Na Ministrstvu za obrambo sem bil zaposlen do leta 2014, ko sem bil izvoljen za poslanca v državni zbor. Po koncu mandata, leta 2018, sem se upokojil.

Sem poročen in oče hčere.

Ker smo se nekdanji sodelavke in sodelavci družili tudi zunaj delovnega časa, smo leta 2012 izkoristili možnost ustanovitve medgeneracijske skupine za kakovostno staranje Korotan, ki pokriva območje Koroške.

Postal sem vodja te skupine, moja namestnica pa je Mojca Vanzo.

Leta 2019 smo člani dali pobudo za ustanovitev medgeneracijskega informativnega družabnega središča v nekdanjih prostorih Izpostave za obrambo Dravograd. Želja se nam je uresničila julija 2019, ko je bilo s sklepom generalnega direktorja Direktorata za obrambne zadeve ustanovljeno Medgeneracijsko informativno družabno središče Dravograd. Tako smo pridobili ustrezne prostore za svoje delo, kar je bila tudi spodbuda za izboljšave. V medgeneracijskem središču se redno srečuje osem do deset upokojencev Ministrstva za obrambo. Vsem članom srečevanja in druženja ter izvedba letnih programov veliko pomenijo. Medgeneracijsko informativno družabno središče Dravograd vodimo Benedikt Kopmajer, Mojca Vanzo in Anton Ugrin.

Mojca Vanzo

Vir: Mojca Vanzo

Vsa svoja leta že živim na Muti. Osnovno šolo sem obiskovala na Muti in v Vuzenici. Kot osnovnošolka sem se ukvarjala z igranjem šaha, rokometu, bila sem tudi članica TVD Partizan.

Po končani šoli sem odšla v srednjo šolo v Maribor, kamor sem se vsak dan vozila z avtobusom, in časa za prostočasne dejavnosti ni bilo več veliko. To so bila lepa in razigrana leta. Rada sem se družila s prijatelji in veliko smo hodili na mladinske plesse.

Tudi to se je končalo, prišla je služba in z njo ljubezen ter družina. Poplesavanje in igrivost sta prešli v vzgojo otrok ter ustvarjanje doma. Znova sem se začela športno udeleževati. Skupaj smo smučali, kolesarili in hodili v hribe.

Otroka sta danes že odrasla in imata svoji družini, jaz pa se posvečam vnukinji ter vnukoma. Spet se družim s prijatelji in življenje gre naprej.

Medgeneracijska skupina Aljaž

Zapis Marinke Friškovec

Na pobudo Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje ter Ministrstva za obrambo je bila v Kranju ustanovljena medgeneracijska skupina za druženje upokojencev iz organov za ljudsko obrambo. Za vodji skupine sta bili predlagani Tatjana Kožuh in Marinka Friškovec.

Vir: Marinka Friškovec

Prvega informativnega srečanja na Ministrstvu za obrambo v Ljubljani sva se udeležili 28. novembra 2008. Tam sva dobili navodila za oblikovanje skupine in delo z njo. Nadaljevali sva z usposabljanjem, ki je trajalo 30 ur, medtem pa sva lahko že sestavili skupino. S Tatjano sva pristopili z vso resnostjo in povabili osebe, ki bi se lahko pridružile skupini. Prvo srečanje skupine Aljaž je bilo 25. marca 2009 na Upravni enoti Kranj, kjer je bila zaposlena Tatjana. Drugo srečanje, 25. marca 2009, pa je bilo že v novih prostorih, v vratarnici vojašnice, k čemur sta veliko pripomogla Vika Marolt in Anton Rešek.

Ustanavljanje skupine je bilo težavno. Najtežje je bilo prepričati moške, da bi se pridružili skupini. Žensk je bilo v skupini zmeraj več in marca 2011, ko je Tatjana zaradi premestitve na Ministrstvo za obrambo odšla v Ljubljano, nas je bilo že deset.

Na začetku delovanja sva z udeleženi začeli pripravljati načrt za delo. Vsako srečanje se je začelo s telovadbo za preprečevanje padcev. Pomagali smo si s priročnikom za preprečevanje padcev. Organizirali sva:

- pohode v bližini vojašnice, cvetlični pohod na Pokljuko, pohode po stranpoteh Bleda in okoli jezera, pohod po Udenborštu, po posestvu Brdo, na Osolnik in še veliko drugih, ogledali smo si tudi Tatjanino hišo;
- tečaje ročnih del: izdelava copat za dojenčke in odrasle, čestitk, novoletnih okraskov itn.;
- zanimiva poučna predavanja zunanjih predavateljev ali članov Ministrstva za obrambo; večkrat smo tematiko predavanj pripravile kar same;
- v skupini smo imeli izjemno učiteljico in poznavalko slovenske zgodovine Francko Iglíč, v branju aforizmov, pesmic in smešnic pa so se izkazali Mirko Koritnik, Breda Bizilj in Tone Jan;
- praznovanje rojstnih dni;
- spomnili smo se tudi naših pokojnih kolegov;
- ogled velike zbirke kristalov, mineralov in drugih fosilov pri našem upokojencu Stanetu;
- srečanja na Debelem rtiču, kjer smo tekmovali v kuhanju golaža;
- sodelovanje z medgeneracijsko skupino v Škofji Loki;
- pomoč pri čiščenju hiš skupnosti Barka, kjer domujejo osebe s posebnimi potrebami; dvakrat smo prispevale tudi denar za kavo.

Ob odhodu Tatjane v Ljubljano se je dinamika v skupini spremenila. Nekajkrat sta mi pomagala Bogdan in Majda, predvsem pri telefonskih klicih, fotokopiranju, prevozih v Ljubljano itn. Po dogovarjanju se je za usposabljanje za sovoditeljico odločila Štefka.

Vir: Marinka Friškovec

Naša skupina je ostala zelo povezana in zmeraj smo si radi med seboj pomagali. Štefka se je najraje vključevala v vodenje telovadbe. Ob moji odsotnosti je prevzela celotno vodenje skupine, zato je naše delovanje na srečanju skupin na Debelem rtiču 4. junija 2013 predstavila prav ona.

Srečanja skupine so potekala redno in dobro, jaz pa sem bila zaradi zdravstvenih težav pogosto odsotna. Nazadnje sem vodila skupino 31. maja 2017, potem pa je vodenje v celoti prevzela Štefka. Ker je to naporno, ji želim, da bi v skupini čim prej našla pomoč. Pri vodenju ji zdaj pomaga Radojka.

V vseh letih vodenja skupine sem se veliko naučila in spoznala dobre prijatelje. Hvaležna sem jim.

Srečanja skupine Aljaž v Kranju so bila zmeraj prijetna, postali smo kot velika družina.

Zapis Štefke Plaznik

V skupino sem se vključila kmalu po njenem nastanku, leta 2009. Vodenje sem v celoti prevzela po odhodu Marinke. Pri delu mi veliko pomaga Radojka.

Po začetnih izzivih je skupina postala homogena in je štela 14 članov. Radi se družimo, saj nam tista ura ali dve predstavlja odklop od vsakdanjih skrbi. Rdeča nit naše skupine so ročna dela. Že prej smo v skupini izdelovali voščilnice, novoletne okraske, pletle smo tudi copate. S prihodom Radojke in Marinke smo se naučile izdelovati še rože iz papirja in hlačne nogavice, plesti šale, kape in rokavice. Izdelke smo pokazale na več festivalih za tretje življenjske obdobje v Cankarjevem domu.

V skupini nikoli ne pozabimo na kulturne praznike. Ob različnih priložnostih smo se spomnile naših književnikov. Njihovi življenje in delo nam je na zanimiv način predstavila Francka Iglič.

Sami ali v družbi vojaških upokojencev gorenjske sekcije smo radi odšli na izlete. Maja smo se sprehodili po posestvu Brdo, ko so cveteli rododendroni, šli smo na pohod po mamutovi poti, na pohod po poti rokovnjačev do krive jelke v Udenborštu. Prav tako smo šli v Begunje na grobove talcev prižgat svečke.

Ogledali smo si grad Kamen in staro mestno jedro Radovljice.

V spomin na taboriščnike, ki so med drugo svetovno vojno kopali predor na Ljubelju, smo se srečali tudi tam. Njihovo težko življenje nam je podrobneje predstavila direktorica tržiškega muzeja Janja Babšek.

Vir: Štefka Plaznik

Radi smo se družili tudi na letnih srečanjih društva. Obiskali smo različne kraje po Sloveniji.

Prav tako so bili prijetni intervizijska srečanja v Ljubljani in osvežitveni seminarji na Pokljuki.

Po razglasitvi epidemije naša srečanja niso bila več tako pogosta. Stike smo vzdrževali le po kratkih telefonskih in elektronskih sporočilih. Dogodke, ki jih načrtujemo, bomo uresničili, ko bodo ukinjene omejitve zaradi virusa.

Število članov naše skupine je že nekaj časa nespremenjeno. Srečanj se radi udeležujemo, ker so vedno zanimiva. Ko sem v skupini predstavila zamisel o zborniku in povabila člane k sodelovanju s pisnimi prispevki svojih vtisov, so bili odzivi pozitivni. Dobro vzdušje v skupini mi je v največje zadovoljstvo in motivacija za prihodnje delovanje.

Rada bi se zahvalila Marinki, ki me je povabila v skupino, in Petru za požrtvovalnost pri vodenju društva. Hvala tudi vsem članom društva za druženja in prijateljevanje.

Zapis Francke Igljč

Aljaž?

Bralec prebere naslov in se vpraša: »Kaj je to? Kdo je to?« Tako je pravzaprav ime skupini, v kateri se srečujejo ljudje različnih interesov in konjičkov. Vsi so upokojeni delavci. Imenuje se morda po pesniku ali gorniku, morda po duhovniku ali otroku. Ni pomembno. Ti ljudje se srečujejo, ker so si organizirali čas in življenje tako, da jim to druženje ustreza.

Sama sem se v tej skupini znašla povsem slučajno. Bila sem učiteljica, ki je ljubila svoj poklic. Oboževala sem otroke v njihovi bistrumnosti, vedoželjnosti, pa tudi igrivosti in mladostnem vrvenju. Živela sem med mladimi, ki so kipele od življenja. Tega se človek nehoče nalezeti.

Po upokojitvi sem se znašla ne med drugačnimi, temveč med drugimi ljudmi. Srečujem se s sebi podobnimi. Nekateri izmed njih so bolni. Tudi naši koraki in misli postajajo počasnejši. Nimamo več velikih načrtov, programov ali celo projektov, ki bi si jih nekateri želeli za svoja poročila in statistike. Družijo nas srečanja, na katerih dobimo sveže zamisli, smo dobre volje, gremo na sprehode in se veselimo življenja. Prav zaradi malih radosti, ki spremenijo enoličen vsakdan v pokoju, je lepo biti v taki skupini.

Zadovoljno življenje – to je največji projekt. Želim si, da se ljudje, ki se upokojijo, ne zaprejo med štiri stene, saj jih lahko kmalu obiščejo temne misli.

Naša skupina je zagotovo ena tistih, v kateri nam je lepo. Upam le, da bomo ostali zdravi in se prilagodili novemu času.

Zapis Radojke Kutnjak

Upokojena sem že od leta 2001. Delala sem kot materialna knjigovodkinja v bolnišnici Golnik. Sem velika ljubiteljica planin. Z možem sva prehodila vse kranjske vrhove, slovensko planinsko transverzalo in del poti prijateljstva treh dežel: Slovenija, Avstrija, Italija.

Zelo rada ustvarjam. Ukvarjam se z ročnimi deli, s kvačkanje in pletenjem, izdelujem novoletne voščilnice in izdelke za priložnostna darila. Udeležujem se razstav ročnih del, sodelujem na rokodelskih delavnicah, organiziranih vsako leto v hotelu Delfin v Izoli, in na medgeneracijskih dnevih v Cankarjevem domu.

V skupino Aljaž me je povabila Marinka Friškovec, leta 2015. Ob prihodu v skupino sem takoj začutila pozitivno energijo podobno mislečih, ki so me zelo lepo sprejeli.

Svoje znanje rada delim z drugimi ljudmi in v veliko veselje mi je, če s tem pomagam pri širjenju njihove kreativnosti. V skupini me najbolj razveseljujejo izleti in srečanja na Ministrstvu za obrambo. Dvakrat sem se udeležila tabora na Pokljuki. Hvala organizatorjem in vodji naše skupine, Štefki. V veselje in čast mi je, da sem del te skupine.

Štefka Plaznik

Vir: Štefka Plaznik

Rojena sem bila v Ljubljani. Prihajam iz delavske družine. Oče je bil zaposlen v Iskri, mama v Savi. Sem povojni otrok. Doma nikoli nismo bili premožni, vendar nikoli nisem bila lačna. Imela sem še mlajšega brata. Živelimo smo na obrobju mesta, kjer je bilo takrat veliko otrok približno moje starosti. Poleti smo se kopali na letnem bazenu ali v Kokri, pozimi pa smučali in se sankali na bližnjem griču. Lahko rečem, da je bilo moje otroštvo pestro in zabavno. V osnovno in srednjo šolo sem hodila v Kranj.

Sem poročena in mama dveh odraslih otrok. Imam tudi vnuke. Zaposlena sem bila v Iskri, takrat mogočnem podjetju. Zadnjih 30 let sem delala v nabavni službi. Teh let se rada spominjam, ker je bilo delo raznovrstno in dinamično. Poleg tega smo bili krasen kolektiv.

Po odhodu v pokoj sem se ukvarjala z različnimi konjički. Predvsem sem rada delala na vrtu. Stiki s sodelavci so se pretrgali.

V tem obdobju sta Marinka Friškovec in Tatjana Kožuh ustanovljali skupino. Na začetku je bilo težko privabiti k sodelovanju samo vojaške upokoјence. Ker je bilo premalo članov, me je novembra 2009 Marinka povabila v skupino. Z veseljem sem se jim pridružila. Danes sestavlja našo skupino Aljaž 14 članov.

V začetku smo se sestajali enkrat na mesec, pozneje dvakrat. Ker je Tatjana pozneje odšla v službo v Ljubljano in zapustila skupino, me je Marinka prosila, če ji pomagam pri vodenju skupine. Na začetku nisem bila prepričana, če bom zmožla, ampak po usposabljanju pri dr. Ramovšu in dr. Voljču sem pridobila potrebno znanje. Dr. Voljč nas je naučil telovadbe za starejše, dr. Ramovš pa komunikacije in vodenja skupine.

Družili smo se tudi z drugimi skupinami. Veliko so mi pomenili osvežilni seminarji na Pokljuki. Poleg resnega dela smo se znali tudi zabavati. Na seminarjih smo se srečali s prijatelji z vseh koncev Slovenije in spoznavali nove ljudi.

Za vse doživeto sem hvaležna Marinki, ki me je povabila v skupino, in Petru, ki nas je vodil. Zahvaljujem se tudi vsem v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo za vse, kar smo skupaj doživeli.

Medgeneracijska skupina Lubnik

Delujemo 13. leto od 19. marca 2009, ko smo se na ustanovnem srečanju zbrali tri članice in dva člana. Sestajamo se vsak drugi četrtek od 10.00 do 11.30 v prostorih Centra za socialno delo v Škofji Loki na Partizanski cesti. Do danes se je v skupini izmenjalo 12 članic in pet članov, februarja 2022 pa nas je bilo v njej skupaj z voditeljema deset. Vedno smo odprti za sprejem novih članov.

Med pomembnimi Slovenci v Podbrezjah (Vir: Bogdan Čufar)

Skupina je pogovorno-gibalna. Prevladujejo aktualne, zdravstvene, socialne, kulturne in zgodovinske teme ter pogovori o prebranih knjigah in ogledanih filmih ali prireditvah. Za boljšo gibalnost se odpravimo na krajše pohode za zdravo srce in ožilje ter izvajamo vaje za preprečevanje padcev.

Prostor za srečanja je velik, svetel, zračen, brez hrupa in z možnostjo priklopa računalnika, mogoča pa je souporaba čajne kuhinje zaposlenih. Dostop z dvigalom omogoča prihod gibalno oviranim.

Izkušnje in doživljanje voditeljev ob ustanavljanju ter vodenju skupine

Voditelja sva po ustanovitvi skupine zapisala svoje izkušnje.

O tem je Bogdan napisal:

»Teoretična izhodišča skupinskega dela sem spoznal ob študiju socialnega dela in sodeloval pri vodenju terapevtskih skupin. Znanje sem dopolnil z vpogledom v praktične izkušnje, ki jih je pridobivala moja žena z delom v skupini starejših v domu starostnikov. Z njo sem sodeloval pri zbiranju tematskega gradiva za pogovore na srečanjih.

Za pridobitev članov smo se odločili za pisno in ustno ponudbo članom Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Ob skromnem odzivu smo poskusili tudi s telefonskimi vabili in osebnim motiviranjem ter tako pridobili minimalno število kandidatov, da je delo lahko steklo.

V skupini smo se ustalili voditelja, ki sva bila zaposlena v upravnem delu Ministrstva za obrambo, trije upokojeni sodelavci in vdova upokojenega sodelavca. Med seboj smo se dobro poznali, zato nismo naleteli na začetne zadrege druženja in smo bili vsi tudi precej odprti pri osebnem izpovedovanju. Družili so nas tudi skupni spomini in občutki tovarištva.«

Tudi Erna je opisala svoje začetke:

»Že od nekdaj me je veselilo delo z ljudmi, zato sem se odločila za poklic učiteljice, ki pa sem ga zaradi načina življenja opravljala le šest let. Rada sem med ljudmi, tudi med starejšimi. Iz otroštva imam zelo lepe in tople spomine na babico ter dedka po mamini strani. Babica je zelo dobro kuhala in nekatere jedi z njenega jedilnika še sama velikokrat skuham. Dedek je nenehno bral in na prošnjo mojega brata ter mene bral na glas ali pripovedoval o dogodkih, ko je bil zaprt v koncentracijskem taborišču v Nemčiji. Babica je pozneje zelo hudo zbolela, zato sem ji kot mlado dekle veliko pomagala pri negi.

Na začetku me je bilo strah in sem dvomila o svojih sposobnostih, ker sem se usposabljanju za pomočnika voditelja pridružila pozneje ter zamudila nekaj pomembnih predavanj. Zaradi izkušenosti mojega sovoditelja me je strah kmalu minil. Name je deloval zelo pozitivno in pomirjujoče, poleg tega mi je ves čas vzor ter merilo za moje napredovanje pri delu v skupini. Najbolj sem se bala pridobivanja članov skupine in pristopa do njih, da ne bom preveč vsiljiva. Ob vsakem telefonskem klicu pri pridobivanju članov sem imela cmok v grlu, češ, saj bom tako zavrnjena. Potrebovala sem kar nekaj časa, da sem sprejela, da imajo nekateri ljudje tudi obveznosti, med njimi čuvanje vnukov, pomoč bolnim staršem, honorarno delo in drugo. Spoznala sem še, da ni toliko pomembno število in da je lahko druženje prijetno tudi v skupini, ki je majhna, celo bolj domače je.«

Spomini na prva srečanja

19. marec 2009: Poleg voditeljev je prišel še en član, ki je sicer zelo družbeno dejaven, vendar je izrazil pripravljenost za sodelovanje za uspešen začetek delovanja skupine. Prispeval je tudi veliko vsebinskih zamisli za delo iz lokalne zgodovine, starih pesmi in drugega. Mogoč vir je zbornik Loški razgledi. Navzoči smo zagotovili, da bomo po telefonu povabili nekaj znancev, pri čemer smo krog razširili tudi na vdove in vdovce nekdanjih zaposlenih v Slovenski vojski ter upravnih organih za obrambo.

26. marec: Ob službeni zadržanosti sovoditeljice sva prišla le voditelj in član. Uspehov s telefonskim vabljenjem še ni bilo, saj je bila večina klicanih družbeno in družabno dejavna že drugje. Izmenjala sva si utrinke o zadnjih knjigah, ki sva jih prebrala.

2. april: Prvič je prišla najina nekdanja sodelavka. Zanimala jo je obravnava krajših vsebin, pogovarjali pa smo se o različnih temah, od spominov do zdravja in počutja.

9. april: V lepem vremenu smo se sprehodili do bližnje Stare Loke in na vrtu gostilne obudili vedenje ter spomine o Ansamblu Rudija Bardorferja in pevcih kvarteta Zvonček, saj nekateri izmed njih prihajajo s škofjeloškega območja.

16. april: Prišla sva le sovoditelja in se v pozitivnem duhu pogovorila o najinem poslanstvu ob tako skromnih rezultatih najinega prizadevanja za pridobivanje članov. Po telefonu sva poklicala vdovo nekdanjega sodelavca. Klica je bila zelo vesela in sprejela je povabilo na naslednje srečanje.

23. april: Zbrali smo se štirje. Nova članica je izžarevala močno pozitivno naravnost in poročala o prizadevanjih za zdravo telesno ter duševno počutje. Pogovarjali smo se o knjigi Alkimist Pabla Coelha, dobroteljnosti in našem odnosu do materialnih dobrin. Večina nas je mladost preživela materialno skromno. Srečanje smo končali z motom *Morem, zmorem, moram*.

7. maj: Po daljšem nagovarjanju se nam je prvič pridružila nova članica in nam povedala o svojem takratnem življenju. Obravnavali smo pripravljeno temo o demenci in Alzheimerjevi bolezni na podlagi članka *V jeseni življenja* in gradiva društva Spominčica. Omenili smo preventivo, strahove in predsodke. Zapisali smo nekaj zamisli za popestritev srečanj jeseni in pozimi. Povabili bomo nekaj znancev, ki se ukvarjajo z zanimivimi stvarmi in bi bili pripravljeni, da nam jih predstavijo.

Potrdili smo srečevanje na 14 dni in skupino poimenovali Lubnik.

21. maj: Erna nam je razdelila gradivo o tibetanskih vajah, ki jih izvaja že več let, in nam prikazala njihovo izvedbo. Večini so se zdele pretežke za redno izvajanje v celoti, posamezne pa bomo izvajali za aktivno jutranje prebujanje. Članica nas je pred koncem navdušila z recitiranjem dveh Prešernovih pesmi na pamet, srečanje pa smo končali s pripovedovanjem šal.

4. junij: Glavna tema je bila sprejemanje minljivosti z utrinki azijskih kultur. Vsebinsko smo primerjali s pogledi zahodne civilizacije in se navezali na videni Škofjeloški pasijon, ki je na vse s poudarjanjem posledic grešnosti naredil mračnjaški vtis.

15. junij: Obisk Debelega rtiča in predstavitev na predupokojitvenem seminarju Ministrstva za obrambo. Tam sva z voditeljico Marinko iz Kranja predstavila skupini z Gorenjske, člani pa smo se družili tudi z bodočimi upokojenci Ministrstva za obrambo in člani drugih skupin.

3. september: Načrtovanega pogovora o lepih poletnih doživetjih nismo izpeljali, ker se je razvil doživljajski pogovor ob smrti Bogdanove matere. Udeleženci so prispevali svoja doživljanja smrti bližnjih oseb, o žalovanju, komercialnosti pogrebnih obredov in krašenja grobov ter bojih za dediščino. Nato je pogovor spontano zašel na partnerstvo, in sicer od izbire, pri kateri se odloča o čustvih in razumu, do poslabšanja odnosov zaradi umika, alkoholizma in drugih razlogov.

17. september: Po daljši odsotnosti se je oglasil član in več povedal o dejstvih ter doživljanju svojih zdravstvenih težav, togi medicinski obravnavi in postopnem okrevanju po uspešnih operacijah. Posledice in težave je uspešno omilil z vsestransko pozitivnim ravnanjem. Predlagali smo nekaj vsebin za nadaljnja druženja, za 1. oktober pa smo se dogovorili za udeležbo na festivalu za tretje življenjsko obdobje.

1. oktober: Festivala za tretje življenjsko obdobje sva se udeležila le sovoditelja. En član je sodeloval drugje, članici sta imeli zdravstvene težave, ena pa se na množičnih shodih ne počuti dobro, zlasti če je na njih tudi veliko komercialnih stvari.

15. oktober: Dogovorili smo se, da bomo na naslednje srečanje povabili še dva upokojena nekdanja sodelavca in ju poskusili motivirati za vključitev v skupino. Bogdan je poročal o dogajanju in utrinkih s festivala za tretje življenjsko obdobje. Članica je govorila o svoji vključenosti v Muzejsko društvo Škofja Loka, s katerim hodi tudi na ekskurzije.

Nadaljevanje skozi 13 pestrih let do danes

Vse v življenju je minljivo, zato se je tudi dinamika odhodov in prihodov članov spreminjala. Dva sta se zaradi hude bolezni od nas poslovila za vedno, dva sta se odselila in trije so se odločili, da našo skupino zaradi prezasedenosti zapustijo, saj so bili že prej zelo dejavni drugje. Pred leti sta nam druženje z obiskom popestrili gostji. Starejša gospa je desetletja živela v Združenih državah Amerike, zato nam je zelo zanimivo pripovedovala o življenju na drugi strani Atlantskega oceana.

Skupina se je do februarja 2022 širila in imela več kot 200 rednih srečanj ter približno 40 ekskurzij, kratkih pohodov in skupnih obiskov kinopredstav. Dejavno smo se vključili v izvajanje usmerjenih programov Inštituta Antona Trstenjaka, in sicer leta 2010 o preprečevanju padcev v starosti, leta 2011 o obvladovanju krvnega tlaka, leta 2015 o bralnem dnevniku, leta 2019 o domoljubju in leta 2021 o povezanosti na blizu in daleč za premagovanje obdobja koronavirusa.

Pohod na Vršič (Vir: Bogdan Čufar)

Po svojih programih smo skupinsko brali in obravnavali nekaj knjig za zdravo življenje ter urejene medosebne odnose, med njimi Sto domačih zdravil za dušo in telo Jožeta Ramovša, iz zgodovine Sto znamenitih Slovenk, Slovensko narodno izročilo, Domače obrti na Slovenskem ter aktualne članke iz revije Vzajemnost. Družita nas tudi občasno skupno petje in pripovedovanje šal.

V Crngrobu (Vir: Bogdan Čufar)

Udeležili smo se vseh srečanj Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo, treh festivalov za tretje življenjsko obdobje, umetniških razstav v Škofji Loki, ekskurzij v okolici Škofje Loke, Ljubljani, Radovljici, Železnikih in Podbrezjah ter izletov na Vršiču, Ermanovcu, Starem vrhu, Zbiljskem jezeru in drugod.

Vodenje skupine naju veseli, osrečuje, izpolnjuje in bogati. Vsak po svoje s svojimi izkušnjami in modrostjo bogati ter popestri naša srečanja, zato so za naju enako dragoceni in spoštovani. Trud in vlaganje časa ter energije sta poplačana, ko rečejo, da se radi družijo in da se imamo zelo dobro.

Bogdan Čufar

Vir: Bogdan Čufar

Rojen sem bil leta 1957 na Jesenicah kot edinec delavskim staršem, ki so živeli v Goriških brdih. Tam sem preživel lepo otroštvo. Spominjam se sodelovanja pri kmečkih delih. Moja nona je bila dninarica, jaz pa nosač pitne vode iz oddaljenega izvira.

Osnovno šolo sem najprej obiskoval v Podsabotinu, nato v dveh bolj oddaljenih krajih, to je v Kojskem in na Dobrovem. Dve leti sem obiskoval pedagoško gimnazijo v Novi Gorici, potem pa v Tolminu. V Ljubljani sem končal redni študij na Višji šoli za socialne delavce, izobrazbo v tej smeri pa sem izpopolnil z univerzitetnim študijem ob delu. Med šolanjem sem bival v dijaških in študentskih domovih, se delno preživljal s počitniškim in študentskim delom ter tako zgodaj stopal po poti k samostojnosti.

Redno sem se zaposlil kot socialni delavec v sektorju socialnega skrbstva in tam delal do konca leta 1991, nazadnje v Centru za socialno delo v Škofji Loki. Leta 1992 me je načelnik oddelka za ljudsko obrambo, s katerim sva prej sodelovala v mladinski organizaciji, povabil, da nasledim upokojenega referenta za naborne zadeve. Na področju obrambe sem nato opravljal različne naloge, tudi vodstvene in organizacijske, in se z nazivom višjega svetovalca upokojil novembra 2018.

Z družino sem živel v Škofji Loki in Radovljici.

V delovanje na področju kakovostnega staranja sem se prostovoljno vključil s prvo generacijo usposabljanja voditeljev, ki ga je organiziral Sektor za vojaške zadeve Ministrstva za obrambo v sodelovanju z Inštitutom Antona Trstenjaka. To je bilo jeseni leta 2008. Spomladi 2009 sva s še sedanjo sovoditeljico Erno ustanovila skupini v Radovljici in Škofji Loki. Prva ni delovala dolgo, druga – Lubnik – pa neprekinjeno deluje 23 let. Vanjo so se sprva vključevali predvsem upokojeni upravni delavci Ministrstva za obrambo in nekaj pripadnikov Slovenske vojske. Zlasti zanje pogovorna oblika dela ni bila tako zanimiva, da bi ostali dalj časa, saj so bili zelo aktivni tudi na drugih področjih. Zato sva v skupino povabila še zainteresirane zunanje člane.

Druženje v skupini za kakovostno staranje mi pomeni pridobivanje pozitivne energije in koristnega znanja ter izmenjavo življenjskih izkušenj. Z ljudmi, ki so naravnani k polnemu in ustvarjalnemu življenju tudi v starosti, se je lepo družiti.

Rodila sem se v Škofji Loki mami Juliji in očetu Karlu. Moj priimek ob rojstvu je bil Bizovičar. Imam še dva mlajša brata. Starši so bili zelo skrbni, pri vzgoji pa dosledni in složni. V življenju sta me vodili poštenost in delavnost, kar sem podedovala od staršev. Zelo sem jim hvaležna, da so nas vzgajali v sožitju in razumevanju. Za svoje otroštvo lahko rečem, da je bilo dokaj strogo, vendar vseeno lepo.

Vedno sem se lahko zanesla na starše. Mama še živi. Veliko se družim z njo in jo potrpežljivo poslušam, ko mi pripoveduje skoraj vedno iste dogodke iz preteklosti.

Osnovno šolo sem obiskovala na Trati pri Škofji Loki, v srednjo šolo sem se vozila z vlakom v Ljubljano na pedagoško gimnazijo, potem pa sem nadaljevala šolanje na pedagoški akademiji, smer razredni pouk.

Šest let sem poučevala učence nižjih razredov na osnovni šoli, in sicer na podružnični šoli pri Sv. Lenartu v Selški dolini in v Žireh. Poročila sem se s pomorščakom in med počitnicami potovala z njim po svetu. Potem sva se odločila, da se mu pridružim za dalj časa na ladji. Z njim sem ostala nekaj več kot osem mesecev in se vrnila domov ob koncu februarja. Predolgo se mi je zdelo v brezdelju čakati do začetka novega šolskega leta, zato sem sprejela službo na oddelku za ljudsko obrambo kot referentka za vojaške zadeve. Delo mi je zelo odgovarjalo, ker sem lahko svobodno izbirala termine za letni dopust. Delovnim nalogam sem se hitro privadila. Imela sem stike tudi s strankami. Trudila sem se, da sem bila prijazna in ustrezljiva. Ponosna sem, ker sem med osamosvojitveno vojno leta 1991 tudi sama prispevala delček k samostojnosti Slovenije. Izvedla se več mobilizacij vojaških obveznikov in motornih vozil. Odziv je bil neverjeten, javljalo se je tudi veliko prostovoljcev. Ob koncu leta 2010 sem se upokojila. Veliko sem potovala z možem po vsem svetu. Potovanja so me osebno bogatila ter mi izoblikovala širši pogled na svet in življenje. Z možem sva si zgradila lep dom. Rada vrtnarim, še več veselja pa imam z rožami. Rodila sta se nama dva sinova, ki sem ju sama vzgajala. S sočutnimi, umirjenimi pogovori, brez obtoževanj in s spodbujanjem sta postala poštena, delovna in zanesljiva človeka.

Direktorat za vojaške zadeve pri Ministrstvu za obrambo je zbiral interesente za usposabljanje medgeneracijskih voditeljev v okviru Inštituta Antona Trstenjaka. Z veseljem sem se pridružila temu usposabljanju, in sicer iz več razlogov. Mislim, da sem precej sočutna in empatična, rada imam ljudi in jim priskočim na pomoč, vedno so me zanimali medčloveški odnosi. S sovoditeljem Bogdanom sva v Škofji Loki ustanovila skupino z imenom Lubnik. Delo v skupini mi bogati življenje. V skupini smo veseli, pozitivno naravnani člani. Znanje, pridobljeno na usposabljanju, mi je koristilo tudi pri prostovoljskem delu v skupnosti Barka, v kateri živijo ljudje z motnjami v duševnem in telesnem razvoju.

Usposabljanja voditeljev medgeneracijskih skupin

1 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev medgeneracijskih programov in vzpostavitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo

Projekti skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske in usposabljanje prve generacije voditeljic ter voditeljev medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje predstavljajo predhodnico Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

S sklepom ministra, št. 024-17/2008-2 z dne 22. maja 2008, je bilo za zagotavljanje izvajanja 92. člena Zakona o službi v Slovenski vojski ustanovljenih šest projektnih skupin, ki bodo pripravile projekte skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske, in sicer varovano stanovanje, skupina mentorjev pri Knjižnično informacijskem centru, klubski prostori za upokojence, univerza za tretje življenjsko obdobje, beremo skupaj in skupine za samopomoč.

Cilj slednjega je pomoč Ministrstva za obrambo pri samoorganiziranju vojaških upokojencev in drugih nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske, da se ohranjata in povečujeta socialna vključenost ter participacija upokojencev, lajšajo njihove psihosocialne stiske in težave, ohranja in krepi zdravje, krepi medgeneracijsko povezovanje, širi in razvija prostovoljsko delo, srednja generacija pripravlja na svojo starost, zagotavlja medsebojna pomoč, vzbuja občutek povezanosti in pripadnosti skupnosti ter Slovenski vojski za bolj kakovostno življenje v tretjem življenjskem obdobju. Tako v projektno skupino kot njeno delo so bili vključeni člani Društva upokojencev Ministrstva za obrambo, saj je načrt predvideval oblikovanje in delovanje skupin za samopomoč v vseh krajih ter njihovih okoliših, kjer živi 50 in več nekdanjih pripadnikov Slovenske vojske.

Med predstavitvijo in iskanjem podpore projektu ter usposabljanjem voditeljev je projektna skupina spoznala, da imata naziv projekta skupine za samopomoč in beseda samopomoč zelo negativen pomen med nekdanjimi pripadniki Slovenske vojske in upokojenci Ministrstva za obrambo, zato je projekt preimenovala v medgeneracijske skupine za kakovostno starost.

V idejni zasnovi projekta medgeneracijske skupine za kakovostno starost je delovna skupina zapisala, da bo projekt potekal v tesnem sodelovanju Ministrstva za obrambo in Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Voditeljske pare naj bi sestavljala zaposleni delavec ministrstva in upokojenec, ki prebivata v nekem lokalnem okolju. Vodja projektov je k sodelovanju povabil uprave za obrambo in predsedstvo Društva upokojencev s svojimi sekcijami na terenu. Izhajal je iz dejstva, da je ministrstvo takrat imelo deset študentov podiplomskega študija na Fakulteti za socialno delo, ki so bili zaposleni v upravi za obrambo ali Sektorju za odhode iz vojaške službe. Predvsem med njimi je videl morebitne voditelje in udeležence usposabljanja. Na izbor kandidatov iz Društva upokojencev Ministrstva za

obrambo ni imel neposrednega vpliva. Uvodne predstavitve usposabljanja 28. novembra 2008 dr. Jožeta Ramovša se je udeležilo 23 slušateljev, od tega pet upokojencev in osemnajst zaposlenih na Ministrstvu za obrambo. Le trinajst udeležencev prve predstavitve je uspešno nadaljevalo in končalo usposabljanje z ustanovitvijo skupine ter pripravo zaključne naloge. Štirje so se usposabljanju pridružili pozneje na drugem ali tretjem srečanju z naknadnim povabilom tečajnikov ali Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Motivi posameznih voditeljev skupin za vključitev v usposabljanje so različni in individualni. Navadno gre v civilnem okolju v medgeneracijskih društvih za osebno pobudo in željo posameznikov. V tem primeru lahko govorimo o hierarhičnem odnosu, ki je zelo značilen za Ministrstvo za obrambo in Slovensko vojsko.

Ustanovitev in delovanje skupine Žarek

Voditeljski par skupine Žarek sta upokojenec Ministrstva za obrambo Safet Zjakić in žena upokojenega pripadnika Slovenske vojske Milena Pirnovar. Voditelj je star več kot 65 let, voditeljica pa je nekoliko mlajša. Sta upokojena in z vodenjem skupin za samopomoč pred usposabljanjem nista imela izkušenj. Pri obeh voditeljih je že po prvem oziroma drugem srečanju dozorela želja, da ustanovita skupino. K sodelovanju sta vabila nekdanje pripadnike z osebnim stikom po predhodni telefonski najavi. Skupina je bila ustanovljena 18. decembra 2008, v njej je osem članov, od njih dva zakonska para. Najmlajši član je star 57, najstarejši pa 88 let. Povprečna starost skupine je 67 let. Srečanj se udeležuje pet moških in tri ženske. Iz upravnega dela Ministrstva za obrambo prihaja osem članov, dve sta partnerici upravnih delavcev. Pet je poročenih, dva samska in en ovdovel. Skupina se sestaja na štirinajst dni zunaj objektov Ministrstva za obrambo ali Slovenske vojske. Najprej se je v stanovanju člana, pozneje pa je zamenjala dve lokaciji. Ustala se je v gostišču Bobi in pokriva Ljubljano Šiško. Udeleženci so še vedno mobilni, tako da na srečanja lahko pridejo sami, izjema je najstarejši član, ki ga pripelje žena. Temeljna dejavnost skupine je pogovor, v katerega redno vključujejo izobraževalne vsebine, pri tem pa uporabljajo potenciale in notranje vire svojih članov. Skupino sta voditelja poimenovala Žarek.

Ustanovitev in delovanje skupine Rekreativci

Voditelja skupine sta višja vojaška uslužbenka Mojca Vučko, predstavница srednje generacije, zaposlena v Slovenski vojski, in upokojenec Franc Hameršak, star več kot 65 let in ki je pred upokojitvijo delal v upravnem delu kot civilna oseba. Voditeljica je družinska terapevtka, vendar z vodenjem skupine nima izkušenj, poleg tega tudi voditelj nima takih izkušenj. Imata VII. stopnjo izobrazbe, ona družboslovne, on pa tehnične smeri. Pri obeh voditeljih se je želja po ustanovitvi skupine pojavila precej pozno po približno petih mesecih. Skupina je bila ustanovljena 13. maja 2009. Kot metodi pridobivanja članov je Franc uporabil javni poziv na sestanku in osebni stik s člani. Na drugem srečanju se je priključila tudi Mojca. V skupini je enajst članov upokojencev, dva od njih sta iz upravnega dela, štirje iz Slovenske vojske, dve sta partnerici upravnih delavcev in tri partnerice pripadnikov SV. Deset članov je poročenih ali živi v partnerskem odnosu, eden pa je ovdovel. Najmlajši član ima 59,

najstarejši pa 67 let. Povprečna starost skupine je 63 let. Skupina se sestaja na štirinajst dni v vojaškem objektu v Ljubljani. Gre za mlado in vitalno skupino, ki še vedno zmore tudi rekreacijo, zato člani na srečanja prihajajo sami, čas po rekreaciji pa izkoristijo za prijetno druženje in prijateljski klepet. Voditelja sta skupino opredelila kot gibalno. Skupina se je na Frančev predlog poimenovala Rekreativci, saj najbolje ponazarja njihovo dejavnost in motive za druženje ter pogovor.

Ustanovitev in delovanje skupine Lubnik

Voditelja skupine Lubnik sta sodelavca, zaposlena v upravnem delu ministrstva, in stara več kot 50 let. Voditelj Bogdan Čufar je socialni delavec in že ima izkušnje z vodenjem skupine zdravljenih alkoholikov, Erna Hafner pa ni imela izkušenj z vodenjem skupine. Po poklicu je učiteljica. Odločitev za ustanovitev skupine je pri Bogdanu dozorela po tretjem, pri Erni pa po petem srečanju v učni skupini. Na prvo srečanje 19. marca 2009, ki je tudi datum ustanovitve skupine, sta povabila upokojujence s pisnim vabilom, pozneje pa sta se odločila za osebni stik. Skupina šteje pet članov, tri iz upravnega dela, od tega eden s partnerjem, in en član iz Slovenske vojske. Poročeni ali v partnerskem odnosu so trije in ovdovela dva. Najmlajši član ima 56, najstarejši 75 let, povprečje pa je 66 let. Skupina se srečuje na štirinajst dni v Centru za socialno delo Škofja Loka, vsi člani pa še vedno pridejo na srečanje sami. Skupina je pogovorna, rdeča nit njihovih srečanj in pogovorov so prebrane knjige, kulturni dogodki ter recitacije, tako da lahko skupino opredelimo kot kulturno. Lubnik je gora nad Škofjo Loko in tako se je skupina poimenovala na Ernin predlog.

Ustanovitev in delovanje skupine Aljaž

Skupino Aljaž vodita voditeljici, ki prihajata iz upravnega dela Ministrstva za obrambo. Tatjana Kožuh je mlajša od 50 let in je še vedno dejavna, Marinka Friškovec pa je starejša od 65 let in predstavnica Društva upokojujencev Ministrstva za obrambo. Sta visoko izobraženi s VII. in VI. stopnjo izobrazbe. Izkušenj z vodenjem skupine nista imeli. Želja po ustanovitvi svoje skupine se je pri Marinki pojavila takoj po vključitvi v učno skupino, pri Tatjani pa nekoliko pozneje po tretjem srečanju. Skupina je bila ustanovljena 18. marca 2009, voditeljici pa sta se odločili za pisno vabljenje članov in članic, pozneje sta se zaradi slabe udeležbe odločili za osebni stik po telefonu. Sestaja se enkrat na mesec v vojašnici v prostorih, namenjenih klubski dejavnosti sekcije Društva upokojujencev. Srečanj se udeležuje osem članov, od teh štirje iz upravnega dela, eden iz Slovenske vojske in trije sorodniki upravnih delavcev. Sedem je poročenih in eden ovdovel, vsi pa na srečanje pridejo sami. Najmlajši član je star 63 in najstarejši 67 let, povprečna starost pa je 64 let. Poleg pogovora, ki je temeljna dejavnost, skupina veliko časa nameni kulturi. Voditeljici sta skupino opredelili kot pogovorno. Medgeneracijska skupina Aljaž je bila ustanovljena ob sodelovanju voditeljic, ki ju povezuje ime Aljaž, saj ima Marinka vnuka, Tatjana pa sina Aljaža. Voditeljici sta našli v imenu Aljaž skupno točko, ki ju še bolj povezuje.

Ustanovitev in delovanje skupine Nanos

Voditeljici skupine Nanos sta medicinski sestri Vojaške zdravstvene službe, vojaški uslužbenki v Slovenski vojski. Marija Mravlja Kodrič se je v času usposabljanja upokojila in je mlajša od 65 let, Dunja Močnik pa je še vedno dejavna in spada v generacijo, mlajšo od 50 let. Že po prvem srečanju sta bili odločeni, da ustanovita skupino, in na prvo srečanje 10. februarja 2009, ki je datum ustanovitve skupine, vabili člane osebno ali po telefonu. Na drugem srečanju sta se odločili, da svojo dejavnost predstavijo javnosti in skupino povečajo s pisnim vabilom. Na srečanja člani prihajajo sami iz širše severnoprimske in notranjske regije. Skupina se sestaja enkrat na mesec v vojašnici. Srečanj se udeležuje petnajst članov, od njih trije iz upravnega dela in dvanajst iz Slovenske vojske. Trinajst je poročenih, eden samski in eden ovdovel, vsi pa na srečanje pridejo sami. Najmlajši član je star 44, najstarejši 62 let, povprečna starost pa je 56 let. Skupina se poleg pogovora vključuje v kulturna dogajanja kraja in veliko časa nameni gibanju ter rekreaciji. Gora Nanos je navdihnila člana, da je predlagal ime skupine.

Ustanovitev in delovanje skupine Dolenjski bršljan

Voditeljica Silva Lužar je upokojena pripadnica, stara blizu šestdeset let, s V. stopnjo izobrazbe in z vodenjem skupine pred začetkom usposabljanja ni imela izkušenj. Usposabljanju se je pridružila in sprejela izziv na povabilo voditelja Petra Košaka, ki je star približno petdeset let in zaposlen v upravnem delu ministrstva. Za pridobivanje članov sta uporabila osebni kontakt in tako imenovani verižni način. Pridobila sta po enega člana, ki sta pozneje vabila nove člane. Tako sta se izognila občutkom krivde ob morebitnem neuspehu, člane pa spodbudila k delovanju v skupini. Skupina je nastajala dva meseca, kot datum ustanovitve pa štejejo 12. marec 2009. Srečanja, ki potekajo v prostorih krajevne skupnosti v civilnem okolju, obiskuje sedem članov, ki prihajajo sami. Vsi so upokojeni, štirje prihajajo iz upravnega dela Ministrstva za obrambo, ena je partnerica upravnega delavca, eden pa je nekdanji pripadnik Slovenske vojske s partnerico. Štirje so v zakonski zvezi ali partnerskem odnosu, eden samski in dva ovdovela. Najmlajši član ima 66, najstarejši 72 let, v povprečju pa so stari 69 let. Voditelja skupino opredeljujeta kot gibalno. Ime skupine je predlagala članica. Njeno ime Dolenjski bršljan simbolizira izkušnost, trdovratnost in odpornost, hkrati pa jasno pove, od kod skupina prihaja.

Ustanovitev in delovanje skupine Stara trta

Skupina se nekoliko razlikuje od drugih skupin. Sestavljajo jo štirje voditelji, ki so imeli težave s pridobivanjem članov, zato so se odločili, da se družijo in podpirajo znotraj skupine. V njej sta voditelja Drago Korade in Srečko Vaupotič, ki prihajata iz upravnega dela ministrstva, in Branko Kobale ter Milko Ledinek iz Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Dejavnost voditelja sta stara malo več kot 50, upokojenca pa več kot 65 let. Pri pridobivanju članov so se odločili za pisno vabilo, kar pa ni bilo najbolj uspešno, v nadaljevanju uporabljajo osebni stik. Prvi delovni sestanek vseh štirih voditeljev 13. januarja 2009 štejejo tudi kot datum ustanovitve skupine. Srečujejo se enkrat na teden v prostorih Upravne enote Maribor,

poleg štirih voditeljev pa trenutno prihajata še člana iz upravnega dela Društva upokojencev Ministrstva za obrambo. Eden izmed njiju je poročen, drugi pa samski. Enega na srečanje skupine pripelje voditelj, drugi pa se pripelje sam. Najmlajši ima 69, najstarejši 85 let, v povprečju pa 77 let. Osrednja tema pogovorov in dejavnosti je namenjena kulturni ter etnološki dediščini, tako da se skupina opredeljuje kot kulturna. Voditelji so jo prvotno poimenovali Drava. V nadaljevanju dela so spoznali, da se je medgeneracijsko društvo v Mariboru že imenovali tako, zato so na predlog voditelja Draga Koradeta ime spremenili v Stara trta, mariborsko znamenitost.

2 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev po programu preprečevanja padcev v starosti in širitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo

Začetek usposabljanja voditeljev in ustanovitev medgeneracijskih skupin sega v leto 2009, ko se je usposabljal prvih šestnajst voditeljev ter so ustanovili prvih sedem medgeneracijskih skupin. Želje po širjenju mreže medgeneracijskih skupin in druženju med nekdanjimi pripadniki ter prostovoljskega dela posameznikov iz vseh struktur ministrstva so narekovale novo usposabljanje v šolskem letu 2011/2012. Tudi to usposabljanje je vodil dr. Jože Ramovš, predstojnik Inštituta Antona Trstenjaka za socialno gerontologijo, s svojimi sodelavci. Po tem usposabljanju je diplomiralo 17 voditeljev, tako pa je mreža pridobila šest novih skupin Vrtnica v Ajševici, Vandrovce v Ljubljani, Belo brezo v Črnomlju, Veroniko v Kamniku, Most na Ptuju, Korotan v Slovenj Gradcu in ustanovitev začasne skupine Pokljuka. Ustanovljena je bila iz članov Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina na taboru leta 2012, ko se je usposabljala inovativno po programu za preprečevanje padcev v starosti.

Skupine sestavljajo naključno izbrani nekdanji pripadniki in njihovi svojci. Temeljna dejavnost je pogovor o temah, ki člane povezujejo. Razvija se kultura poslušanja, kar je pogoj za poglobljen pogovor. Skupina rešuje težave osamljenosti ljudi, zmanjšuje socialne stiske, razvija samopomoč, solidarnost in medsebojno pomoč, utrjuje in širi socialno mrežo, ohranja psihofizično aktivnost, skrbi za sprejemanje in pripravo na starost ter spodbuja medgeneracijsko povezanost, solidarnost in prostovoljsko delo.

Ustanovitev in delovanje skupine Vrtnica po pričevanju Stanke Zorn

Začetek skupine Vrtnica sega v leto 2011, ko sva se kot voditeljski par Stanka Zorn, upokojenka Ministrstva za obrambo, po poklicu medicinska sestra, in Vojka Čoha, administrativna tehtnica, dejavna pripadnica Slovenske vojske, udeležili usposabljanja za voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje. Starejša Stanka Zorn sem že imela izkušnje z delom s skupino kot vodja tečajev prve pomoči, sekretarka Občinske organizacije Rdečega križa in sovoditeljica kluba zdravljenih alkoholikov Nova Gorica, mlajša Vojka Čoha pa teh izkušenj še ni imela.

Usposabljanja sva se udeležili, da ustanoviva skupino in pridobljeno znanje posredujeva upokojenim ter nekdanjim pripadnikom Slovenske vojske v okolju, iz katerega sva prihajali.

Področje mi ni bilo povsem neznano, saj sem se že leta 2009 vključila v medgeneracijsko skupino za kakovostno starost v Vipavi. V skupini je bilo vedno prijetno vzdušje in radi smo se družili z nekdanjimi sodelavci, širil pa se je tudi krog novih poznanstev. Vodja skupine Marija Mravlja Kodrič je poskrbela, da so bila srečanja vedno vsebinsko bogata, koristna in prijetna. Njenemu ustvarjalnemu duhu se ni bilo mogoče upreti, ko me je povabila, naj se udeležim usposabljanja za voditelje medgeneracijske skupine za kakovostno starost in usposabljanja za širitelje prostovoljce za preprečevanje padcev v starosti.

Ponujena možnost Ministrstva za obrambo, podprta z visoko strokovnim delom Inštituta Antona Trstenjaka, in obetavno ime dr. Jožeta Ramovša sta me pritegnila in pomembno vplivala na odločitev, da se bom usposabljanja udeležila. Ta je bila dokončna, ko sem ugotovila, da so druge tri kandidatke ne le nekdanje sodelavke, temveč tudi moje dobre prijateljice.

S sovoditeljico sva v začetku leta 2012 ustanovili skupino za preprečevanje padcev v starosti za Novo Gorico. Udeležence sva pridobili na podlagi opravljene ankete upokojencev Ministrstva za obrambo severnoprimske sekcije in z razgovori. 16. februarja 2012 se je prvič zbralo v vojaškem objektu v Ajševici 11 udeležencev, od tega osem žensk in trije moški. Najstarejši udeleženec je imel 82, najmlajša udeleženka pa 50 let, povprečna starost članov skupine je bila 63 let.

Na tem srečanju smo se soglasno določili za ime nove skupine Vrtnica. Skupino smo poimenovali po simbolu mesta Nova Gorica, ki je prepoznavna kot mesto vrtnic, saj jih kar 12.000 raste na vrtu samostana na Kostanjevici, vrtnica pa se bohoti tudi v novogoriškem grbu.

Kakovostno in skrbno pripravljeno strokovno gradivo Ministrstva za obrambo nama je omogočalo osmisliti in uspešno organizirati naša srečanja. Ob usmeritvi, da smo vsi učenci in vsi smo učitelji, nama je uspelo spodbuditi vse udeležence k sodelovanju. Besedo smo si podajali po pravilu levo od srca. Prav sodelovanje in zavzetost udeležencev sta dokončno osmislila ter obogatila vsebino in pomen srečanj.

Srečanja smo vedno začeli z izvajanjem vaj za krepitev ravnotežja in preprečevanje padcev. Kljub različni sestavi je skupina delovala ustvarjalno, zavzeto in tovariško.

Tematika srečanj je bila večini neznan, presenečeni pa so bili nad statističnimi podatki. Vsakič sta se jim širili znanje in dojetje resnosti problematike demografskih sprememb v Sloveniji ter svetu. Sproti so poročali o odkritih pasteh v bivalnem in širšem okolju ter o njihovem odstranjevanju. Odpravo nevarnosti, povezanih z zahtevnejšimi posegi, bodo upoštevali ob popravilih in prenovah ter takrat pridobljeno znanje koristno uporabili. Strinjali so se, da so pozorni in previdni, pridobljena spoznanja pa posredujejo prijateljem ter znancem, ki jim z zanimanjem radi prisluhnejo.

Spoznali smo, da sami lahko veliko naredimo zase, za vzdrževanje svojega zdravja in lepši danes ter jutri.

Nadaljevanje delovanja skupine Aljaž, ustanovljene 18. marca 2009

V skupini je nastala praznina, saj je voditeljica Tatjana zaradi odhoda na drugo delovno dolžnost nehala delati v skupini. Voditeljica Marinka je delo nadaljevala, ni pa imela opravljenega formalnega programa za kakovostno staranje. Ministrstvo za obrambo je izvajalo projekt medgeneracijske skupine za kakovostno staranje in v okviru tega organiziralo drugi seminar za voditelje teh skupin. Program usposabljanja je izvajal Inštitut Antona Trstenjaka, in sicer na temo preprečevanja oziroma zmanjšanja padcev v starosti.

Marinka je k sodelovanju povabila Štefko, tako da sta skupaj obiskovali tečaj v letih 2011 in 2012 ter ga uspešno končali s seminarsko nalogo. Program preprečevanja padcev v starosti sta voditeljici izvedli tudi s svojo skupino, v kateri je bilo deset članov.

Ustanovitev in delovanje skupine Most

Učna skupina Most za preprečevanje padcev v starosti je bila ustanovljena na Ptuj, organizirana pa je pri Upravi za obrambo Maribor. Pri ustanovitvi in delu skupine Most so sodelovali udeleženci tečaja Franci Hliš, Drago Korade in Srečko Vaupotič. Vanjo so povabili nekdanje sodelavce, sicer člane območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo, vključilo pa se je osem članov skupaj z voditelji. Srečevali so se vsak teden v prostorih pisarne Uprave za obrambo Maribor na Ptuj. Vseh srečanj je bilo dvanajst. Na prvem srečanju so naredili uvod v učni program, naslednjih deset srečanj so namenili izobraževanju in vajam, na zadnjem srečanju pa so določili smernice za naprej.

Ustanovitev in delovanje skupine Veronika

V jeseni leta 2011 sta se France Kokalj poleg drugih prostovoljcev s sovoditeljico Majdo Kožman na pobudo Petra Košaka odločila za usposabljanje voditeljev medgeneracijskih skupin. Že na začetku so razmišljali o poskusu ustanovitve nove skupine starostnikov v Kamniku. Tako sta vstopila v zanimivo in koristno usposabljanje voditeljev ter na terenu ljudi obveščala o njunem načrtu za ustanovitev nove skupine. Ko je bil primeren čas za začetek izvajanja programa preprečevanje padcev v starosti, sta s sovoditeljico napisala vljudnostno pismo upokojencem Ministrstva za obrambo v kamniški in domžalski regiji. Tako so se zainteresirani 6. februarja 2012 dobili na prvem informativnem srečanju, na katerem so si izmenjali želje glede druženja upokojencev in prisluhnili potrebam posameznikov na tem področju. Na koncu sta voditelja predstavila načrt o desetih srečanjih na temo padcev v starosti. Kar večina udeležencev prvega srečanja se je odločila, da bo obiskovala ponujeni program, ki so ga organizirali od 13. februarja do 17. aprila 2012. Na srečanjih so izbrali še ime skupine, in sicer so se odločili za ime Veronika po znameniti kamniški legendi poldeklice in polkače. Menda kamniška Veronika ni bila najbolj radodarna in je mislila preveč nase, zato se je po legendi spremenila v poldeklico in polkačo. Skupina se je odločila, da bo odprta do potreb drugih in jih po svojih močeh podpirala.

Ustanovitev in delovanje skupine Mavrica

Pri ustanovitvi in vodenju skupine je sodelovalo kar pet sovoditeljic Nuša Šesek, Zlatka Rabzelj, Damjana Štukelj, Kaja Šivic in Urška Makar. Slednji udeleženki sta prihajali iz civilnega okolja iz medgeneracijskih društev v Ljubljani, saj število prijavljenih za usposabljanje iz drugih društev zveze takrat ni zadostovalo za posebno usposabljanje. Tako se je sodelovanje z zvezo medgeneracijskih društev le poglobilo.

Skupina je nastajala spontano in je zaradi terenskega dela ter odsotnosti zaposlene odpovedala sodelovanje. Ena udeleženka se zaradi delovnih obveznosti prav tako ni udeleževala srečanj, je pa voditeljica tematiko z njo in udeleženko, ki je zamudila prvi dve srečanja, to opravila posamično. V skupini je bilo na koncu šest članov, srečevali pa so se v sejni sobi Uprave RS za zaščito in reševanje enkrat na teden. Na srečevanjih so se poznanstva poglobila. Člani skupine so tečaj sprejeli resno, so bili z vsebino zadovoljni in so predlagali teme, za katere bi želeli strokovno vodenje delavnic. Čeprav skupina ni bila organizirana za nadaljnje druženje, ni izključila možnosti občasnih srečanj.

Ustanovitev in delovanje skupine Korotan

Voditeljski par skupine Korotan sta Marija Vanzo, upokojenka Ministrstva za obrambo, in Benedikt Kopmajer, svetovalec na ministrstvu. Učno skupino za preprečevanje padcev v starosti sta oblikovala v sodelovanju z Društvom upokojencev Ministrstva za obrambo sekcije Koroška v začetku aprila 2012. Člani in članice, ki so se odločili za sodelovanje, so se poznali še iz službenih let, tako da so se že na začetku vzpostavili pristni prijateljski odnosi. V skupini je poleg obeh voditeljev sodelovalo še šest članov. Srečevali so se enkrat na teden v prostorih Društva upokojencev Slovenj Gradec, kjer so brezplačno gostovali. Poleg pogovornih tem so se odločili tudi za pohodništvo in tako eno izmed tem obdelali kar med pohodom na Uršljo goro. Ob tem so navdušili tudi druge pohodnike, ki so pokazali zanimanje in željo, da se jeseni vključijo v skupino. Udeleženci tečaja so na vsakem srečanju pohvalili način posredovanja učne snovi.

Ustanovitev in delovanje skupine Bela breza

Voditelja skupine Bela breza sta Ana Drkušič, sodelavka Uprave RS za zaščito in reševanje, ter Peter Košak, organizator mreže medgeneracijskih skupin. Ana se je usposabljanju priključila zaradi pridobitve formalne izobrazbe za vodenje medgeneracijske skupine, Peter pa za pridobitev izobrazbe za vodenje tečajev za preprečevanje padcev v starosti.

K sodelovanju v skupini sva privabila upokojena sodelavca Izpostave za obrambo Črnomelj z ženama, vdovo nekdanjega sodelavca in nekdanja pripadnika Slovenske vojske. V skupini je poleg voditeljskega para še sedem članov, od tega štiri ženske in trije moški. Prvo srečanje z učno uro tečaja preprečevanja padcev je bilo 6. marca 2012 v večernih urah zaradi službenih obveznosti voditeljskega para. Po vzoru do takrat ustanovljenih skupin se je poimenovala Bela breza, ki simbolizira Belo krajino, saj člani prihajajo iz Črnomlja ali bližnje okolice.

Skupina si je kot glavni cilj postavila izvedbo tečaja do poletnih počitnic in se srečuje enkrat na teden v sejni sobi Uprave za obrambo Novo mesto pisarne Črnomelj.

Ustanovitev in delovanje skupine Pokljuka

Voditeljski par Marjeta Kogej in Evgen Primožič sta ustanovila začasno medgeneracijsko skupino za kakovostno starost Pokljuka. Skupina je bila ustanovljena inovativno, saj so priprave potekale skoraj hkrati z ustanovitvijo. Po običajnem postopku poteka ustanovitev skupine od prve pobude do prvega srečanja članov tudi več mesecev ali pa ostane le pri neuresničenih zamisli. Pri ustanovitvi skupine Pokljuka je vse potekalo zelo hitro. Prva pobuda za njeno ustanovitev se je pojavila ob pripravi načrta za tabor na Pokljuki. Skupina Pokljuka je bila ustanovljena na taboru članov Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina 3. septembra 2012. Zahvala gre dobremu medsebojnemu poznanju pripravljavcev in izvajalcev načrta tabora, dobri pripravi načrtovalcev vsebine tabora, znanju izvajalcev vsebine usposabljanja in pripravljenosti udeležencev tabora za usposabljanje.

Po večerji prvega dne se je skupina sestala prvič, vanjo pa se je poleg voditeljev vključilo še štirinajst udeležencev tabora. Voditelja sta v uvodu predstavila potek usposabljanja po programu za preprečevanje padcev v starosti. V treh dneh je potekalo devet srečanj na Pokljuki, zadnje deseto pa je bilo v Medgeneracijskem informativnem družabnem središču Ajdovščina, tako da je bil uresničen ves program preprečevanja padcev. To usposabljanje je poleg drugih delavnic in dejavnosti potekalo popoldne in zvečer. Na zadnjem srečanju skupine Pokljuka 18. oktobra 2012 je potekal pogovor o usposabljanju z vsemi člani skupine. Organiziran je bil pohod po Ajdovščini, na katerem pa so si udeleženci ogledali in se pogovorili, kaj ter kako bi se moralo narediti v mestu, da bi lahko odstranili ovire in tako preprečili padce starejših v mestu. Na koncu so bile podeljene diplome o usposobljenosti članom skupine, neformalen zaključek pa je bil v Mlinotestovi slaščičarni. Voditelja skupine Marjeta in Evgen sta bila iz drugih krajev, zato se skupina ni obdržala, temveč so se vsi člani Pokljuke vključili v skupino Nanos, ki jo vodita Alenka in Alma in še zdaj deluje. Člani skupine se sestajajo enkrat na mesec oziroma po potrebi.

3 Usposabljanje voditeljev oziroma širiteljev po programu domoljubja in pomladitev mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo

Za začetek tretjega kroga usposabljanja za voditelje oziroma širitelje medgeneracijskih programov v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo (MPD MO) je pomemben datum 23. januar 2018, ko se je na prvem učnem srečanju v prostorih Sektorja za vojaške zadeve DOZ zbralo devet udeležencev tretjega kroga usposabljanja. To so bili Anton Jan, Bogdan Avbar, Matic Vidic, Alenka Nussdorfer Bizjak, Vlado Žgeč, Jože Udovič, Venčeslav Ogrinc, Marijan Lahovič in Matjaž Francelj. Udeleženci so bili nekdanji in še aktivni pripadniki Slovenske vojske,

uslužbenci upravnega dela Ministrstva za obrambo in drugi zainteresirani. Kot se je pokazalo takoj na začetku, so bili udeleženci zelo dejavni v okoljih, iz katerih so prihajali. Nekateri so bili športno aktivni, drugi ljubiteljski vinogradniki, eden je zbiral in urejal vojaško zbirko v svojem muzeju ter drugo. Ugotovili smo, da se udeleženci ukvarjamo z zelo različnimi dejavnostmi in da se lahko veliko naučimo drug od drugega, posebno pa je bilo tudi dejstvo, da je bila skupina zbranih medgeneracijska, saj je združevala udeležence različnih starostnih skupin. Razlogi za vključitev v usposabljanje so bili po besedah udeležencev pomoč voditelju skupine, nadomeščanje ob odsotnosti voditelja, ohranjanje dejavnosti po upokojitvi in podobno. Prvega učnega srečanja sta se udeležila tudi organizator mreže in pobudnik novega kroga usposabljanja Peter Košak in dr. Jože Ramovš z Inštituta Antona Trstenjaka, ki je vodil usposabljanje in v imenu inštituta zagotovil strokovno podporo. Glavni namen novega kroga usposabljanja je bil pridobiti nove voditelje medgeneracijskih skupin, da bi se vključili v takratne skupine v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu Ministrstva za obrambo, lahko pa bi pomagali pri ustanovitvi in vodenju novih skupin v društvu, če bi se za to pokazala priložnost. Novi usposobljeni voditelji bi tako prinesli svoje zamisli takratnim skupinam, ker se njihovi člani, ki so pretežno upokojniki, starajo, bi poskrbeli tudi za pomladitev in postopno zamenjavo takratnih voditeljev, ki so svoje usposabljanje končali leta 2009. Prav tako pomemben razlog za tretji krog usposabljanja je bila priprava novega širiteljskega programa domoljubje. Razlog za to ni bil naključen, saj je prav na Ministrstvu za obrambo oziroma v Slovenski vojski domoljubje osnovna vrednota, ki je nedeljivo povezana z obrambnim sistemom.

Usposabljanje lahko razdelimo na teoretični in praktični del. Teoretični je potekal leta 2018, ko smo se udeleženci s strokovno podporo dr. Ramovša z Inštituta Antona Trstenjaka enkrat na mesec srečevali na Ministrstvu za obrambo in pridobivali znanje iz metodike vodenja skupin, katerega pomemben del so pravila za lep osebni pogovor, tako imenovano prižiganje lučke za pozornost do drugih in usmerjanje pogleda na nekaj dobrega. Teoretično znanje smo v okviru učne skupine preizkusili z metodo igranja vlog, pri kateri smo udeleženci usposabljanja ob simulaciji srečanja medgeneracijske skupine pridobljeno teoretično znanje preverili v praksi.

Hkrati z usposabljanjem je Inštitut Antona Trstenjaka pripravil in izdal priročnik novega širiteljskega programa Domoljubje, glavni pripomoček za vodenje skupin v praktičnem delu usposabljanja, ki je potekal leta 2019. Udeleženci usposabljanja smo se vključili v takratne skupine, delujoče v okviru Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo, ali pa za potrebe usposabljanja ustanovili nove. Taka je bila skupina za kakovostno staranje Sektorja za vojaške zadeve (SVZ), ki sva jo vodila udeleženca usposabljanja Anton Jan in Matjaž Francelj.

Skupina Sektorja za vojaške zadeve je vključevala devet članov in je bila sestavljena iz zaposlenih ter upokojenih delavcev SVZ, upravnega dela ministrstva ter Slovenske vojske. Sestavljali so jo Sonja Ramšak, Vojka Kovačič, Jure Mikelj, Joško Hercog, Bogomir Povše, Ariadna Zaletel, Tone Jan in Matjaž Francelj. Oblikovana je bila kot logično nadaljevanje

usposabljanja za voditelje in širitelje medgeneracijskih programov, pri njeni sestavi pa je bila posebna pozornost namenjena temu, da je bila res medgeneracijska, ker so bili vanjo vključeni tako zaposleni, ki so se takrat bližali upokojitvi, nekdanji zaposleni in tisti, ki so se na Ministrstvu za obrambo zaposlili pred kratkim.

Skupina se je srečevala in obravnavala pogovorne teme iz priročnika Domoljubje, ki predvideva 12 srečanj skupine ob pogovornih temah, povezanih z domoljubjem, na primer domoljub iz našega kraja, domoljub v našem narodu, moj slikar, kipar, glasbenik ali drugi umetnik. S sovoditeljem Antonom Janom sva se zelo držala navodil za voditelje. V veliko pomoč so nama bili napotki o časovnem strukturiranju srečanj, da sva lahko v predvidenem času izvedla vse dejavnosti, in sicer začetni klepet, uvod v načrtovano pogovorno temo, pogovorni krog, ki je potekal levo od srca, sklepni del in povzetek srečanja, najavo teme naslednjega srečanja skupine ter vaje za krepitev ravnotežja. Poleg omenjenega priročnika, ki so ga dobili vsi člani skupine, smo člani skupine vire za posamezne pogovorne teme pridobivali iz knjig, časopisov in s svetovnega spleta.

V obstoječe skupine so se kot (so)voditelji vključili udeleženci usposabljanja Vlado Žgeč v skupino za kakovostno staranje Most na Ptuju, Jože Udovič v skupino za kakovostno staranje Dolenjski bršljan, Bogdan Avbar in Matic Vidic v skupino za kakovostno staranje Gorjanci, Venčeslav Ogrinc in Marijan Lahovič v skupino za kakovostno staranje Maribor in Alenka Nussdorfer Bizjak v skupino Nanos iz Ajdovščine.

Po koncu obravnave predvidenih tem iz priročnika v svojih skupinah smo udeleženci usposabljanja pod mentorstvom dr. Jožeta Ramovša pripravili diplomske naloge, v katerih smo predstavili vsebino dela po širiteljskem priročniku in opisali skupine, v katerih smo delovali kot voditelji. Večino naših zaključnih nalog so obsegale osebne izkušnje vsakega voditelja skupine, v njih pa smo opisali svoje izkušnje z vodenjem skupin in se osredotočili na tisto, kar je še posebno dobro potekalo v naših skupinah. Ob tem je treba poudariti napotek, ki smo ga udeleženci usposabljanja od dr. Jožeta Ramovša pridobili na začetku, da smo v naših skupinah vsi učitelji in vsi učenci, medsebojne razlike pa skupino bogatijo in nikakor ne ločujejo. (So)voditelj skupine je tisti, ki usmerja pogovor med člani skupine in se ne postavlja v nadrejeni položaj nad druge člane. Pogovorna dinamika skupine vključuje izmenjavo mnenj in izkušenj, pri čemer se lahko vsak nauči kaj novega.

Formalni zaključek tretjega kroga usposabljanja je bil 19. septembra 2019, ko je na Igu pri Ljubljani potekalo redno letno srečanje Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo, v okviru katerega smo na novo usposobljeni voditelji od Inštituta Antona Trstenjaka dobili diplome in tako postali usposobljeni voditelji skupin.

4 Sklepni del

V prispevku k izdaji zbornika ob deseti obletnici delovanja Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo smo avtorji želeli sistematično in kronološko predstaviti vsa

tri usposabljanja za voditelje oziroma širitelje medgeneracijskih programov za kakovostno staranje na Ministrstvu za obrambo, organiziral pa jih je Inštitut Antona Trstenjaka pred ustanovitvijo in med delovanjem društva. Nekatere medgeneracijske skupine, ki so ob teh usposabljanjih nastale, so delovale malo in druge dalj časa, dvanajst pa jih neprekinjeno deluje od decembra 2008. Pri tem ne gre enačiti uspeha posameznega usposabljanja s številom novih in danes delujočih skupin, saj se je vsako usposabljanje zgodilo z določenim namenom. Prvo usposabljanje v šolskem letu 2008/2009 je potekalo v okviru programov skrbi za nekdanje pripadnike Slovenske vojske zaradi vzpostavitve mreže medgeneracijskih programov na Ministrstvu za obrambo. Drugo usposabljanje v šolskem letu 2011/2012 je bilo namenjeno širjenju mreže in pripravi ustanovitve Medgeneracijskega prostovoljskega društva Ministrstva za obrambo, tretje v šolskem letu 2018/2019 pa pomlajevanju prostovoljskega kadra in sooblikovanju programa domoljubje.

Medgeneracijske skupine so nastale po načelu strokovne pomoči pri aktiviranju svojih virov moči. Voditelji oziroma širitelji prihajajo iz različnih struktur ministrstva, saj je približno polovica še vedno zaposlena, druga polovica pa so upokojenci, ki so še dovolj mladi in vitalni, da svoj socialni kapital delijo s stanovskimi kolegi. Prav stanovska pripadnost organizaciji je temeljna značilnost predstavljenih medgeneracijskih skupin. Inštruktor usposabljanja je zelo dobro prepoznal socialni kapital kandidatov za usposabljanje oziroma mu je med enoletnim izobraževanjem po posameznem programu uspelo ta kapital povečati. Vsakič so učne skupine postajale bolj homogene in v prizadevanjih za skupni cilj tudi vse bolj prijateljske. Poleg osebne rasti jim vodenje skupin pomeni pripravo na svojo starost in ponuja upanje, da bodo dobili pomoč, če bo treba. Redna intervizijska srečanja zagotavljajo, da bo mreža skupin na Ministrstvu za obrambo nadaljevala uspešno delo, saj pomeni poznejša vključitev v medgeneracijsko društvo tako imenovani generator novih prostovoljcev, vključitev v intervizijsko skupino pa tako imenovani inkubator, ki omogoča osebno in strokovno rast voditeljev. Ob primerjavi pasti voditeljev medgeneracijskih skupin Ministrstva za obrambo in pasti, s katerimi se srečujejo voditelji skupin za samopomoč starejših, ki so vključeni v Zvezo društev za socialno gerontologijo Slovenije, ugotavljamo, da obstajajo pasti, ki so značilne za delo s skupinami starejših. Prepoznavne so ne glede na to, v katerem okolju, regiji ali zvezi skupina deluje, zato je zelo pomembno, da se o njih govori, piše in se jih deli, kajti le tako jih je mogoče prepoznati ter zanje najti prave rešitve. Medgeneracijske skupine za kakovostno staranje so na videz podobne skupinam, ki delujejo v domačem okolju, saj srečanja potekajo tam, kjer člani živijo. Hkrati vključujejo elemente, ki so značilni za institucionalne skupine, kader, sredstva, prostore in druge materialne stvari pa zagotavlja ustanova, torej Ministrstvo za obrambo. Po tem se bistveno razlikujejo od ustanov, kot so domovi za starejše. Ta posebnost pomeni novost tudi za socialno delo, zato se izkušnje lahko uporabijo pri organiziranju mrež v gospodarskih in družbenih subjektih.

Peter Košak, Marjeta Kogej, mag. Evgen Primožič in Matjaž Francelj

Nekdanji voditelji medgeneracijskih skupin

Predstavljeni so voditelji, s katerimi smo doživeli skupne trenutke, preden so jim pošle moči. Kljub temu jih spoštujemo in cenimo njihov prispevek k rasti Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Vse nekdanje voditeljice in voditelje smo pred izdajo zbornika prosili za njihov kratek prispevek in pogled na svoje delo v medgeneracijskih skupinah. Prispevke tistih, ki so se odzvali, objavljamo skrajšano ali v celoti, preostale navajamo z imenom, priimkom in drugimi osnovnimi podatki.

Safet Zjakić – Medgeneracijska skupina Žarek

Pomagati pomoči potrebnim, predvsem osamljenim in starejšim članom Društva upokojencev Ministrstva za obrambo (sekcija Ljubljana), je bil moj moto, ki sem ga uresničil leta 2009. S seznama članov, upokojencev našega društva, sem izbral približno 20 članov, ki sem jih kontaktiral po telefonu ali osebno. Z veliko truda sem pridobil 11 kandidatov skupine za samopomoč. Sestajali smo se vsak teden.

Po opravljenem tečaju za voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje se mi je kot sovoditeljica pridružila Milena Pirnovar. Skupino sva poimenovala Žarek.

Uspešno smo se sestajali vsak teden in obravnavali različne teme. Skupino sem zaradi bolezni leta 2015 prenehal voditi.

Ponosen sem, da sem bil ustanovitelj prve medgeneracijske skupine v društvu upokojencev.

Drago Korade, Srečko Vaupotič, Branko Kobale in Milko Ledinek – Medgeneracijska skupina Stara trta

Medgeneracijska skupina Stara trta iz Maribora je bila ustanovljena 13. januarja 2009 na Upravi za obrambo Maribor. Sestavljali so jo Branko Kobale, Srečko Vaupotič, Milko Ledinek in Drago Korade.

Dejavnosti in skrb za nekdanje pripadnike Slovenske vojske so začele potekati jeseni 2008, ko so se začela usposabljanja (izobraževanja) prve generacije voditeljev medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje na Ministrstvu za obrambo. V tej generaciji usposabljanja, ki ga je kakovostno izvajal prof. dr. Jože Ramovš (Inštitut Antona Trstenjaka), so sodelovali tudi vsi navedeni iz Maribora. Skupini so se pozneje pridružili še štirje člani (Viktor Kovačič, Dušan Tišma, Radigoj Kozjek in Slavko Ogrinc).

Srečevanja pogovorne skupine so potekala v prostorih Uprave za obrambo Maribor in se leta 2014 preselila v trgovski center Europark Maribor. Tega leta so postali člani te skupine vsi upokojenci in so se prijetneje počutili v neobremenjenem okolju.

Na svojih tedenskih, pozneje mesečnih, srečevanjih, so vsebino namenili pogovoru o kulturni dediščini, aktualnih dogodkih, obletnicah svoje skupine in osebnim praznikom. V skupini niso pozabili niti na delitev svojih zdravstvenih in drugih življenjskih preizkušenj.

Zaradi pandemije koronavirusa marca leta 2020 so se fizična srečevanja prekinila in se nadaljevala v obliki telefonskih ter elektronskih povezav.

Branko, Srečko, Milko in Drago menijo, da je večletno srečevanje doseglo svoj namen, saj se vsi radi ponovno vrnejo na naslednje srečanje in pripravijo pogovorno temo za osrednjo dejanje ob klepetu in pijači.

Srečko in Drago sta med letoma 2012 in 2013 pomembno prispevala kot takrat še aktivna delavca Uprave za obrambo Maribor in glasnika programa Preprečevanje padcev v starosti, k ustanovitvi še dveh podobnih skupin (na Ptuju Most in v Slovenski Bistrici Pohorski bataljon). S Socialnovarstvenim zavodom Ministrstva za obrambo pa sta bila v okviru Uprave za obrambo Maribor glavna akterja pri ustanovitvi Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica in tudi sodelujoča pri ustanovitvi Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Člani so pridobljene izkušnje prenašali tudi v svoja bivalna okolja: Branko s svojim nedeljskim omizjem v gostišču, Milko na dvorišču svojega stanovanjskega bloka, Srečko je z ženo aktiven v TOTI – dnevnem centru v Mariboru, Drago s predavanji o preprečevanju padcev v starosti v Društvu upokojencev Spodnja Kungota, Društvu upokojencev Zgornja Kungota in v Hiši vseh generacij v okviru Občine Kungota.

Ocenjujemo, da smo pridobili koristne informacije in znamo bolj spoštovati sebe ter druge, predvsem pa smo ugotovili, da je vedno bolje dajati kot pa prejemati. Kadar pomagaš drugemu, pomagaš tudi sebi in svoji duši.

Dunja Močnik – Medgeneracijska skupina Nanos

Dunja je bila med usposabljanjem za voditeljico medgeneracijske skupine vojaška uslužbenka in pripadnica Vojaške zdravstvene enote kot zdravstvena tehničarica. Poklicna vez z Marijo Mravlja Kodrič ju je združila tudi na poti prostovoljstva tako, da sta 10. februarja 2009 ustanovili Medgeneracijsko skupino Nanos v Vipavi. Zaradi zdravstvenih razlogov soproga, predvsem njegove nege, je leta 2010 skupino prenehala voditi.

Mojca Vučko – Medgeneracijska skupina Rekreativci

Mojca je bila vojaška uslužbenka, kot družinska terapevtka zaposlena v takratnem Sektorju za vojaške zadeve. Kot vodja projekta Skupine za samopomoč se je usposabljala za voditeljico in s Francem Hameršakom ustanovila Medgeneracijsko skupino Rekreativci. Zaradi premestitve v Slovensko vojsko in službovanja v Cerkljah je konec leta 2010 prenehala s prostovoljskim delom v Medgeneracijskem prostovoljskem društvu za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo.

Damijana Štukelj – Medgeneracijska skupina Žarek

Damijana je bila z možem Poldetom aktivna članica Medgeneracijske skupine Žarek. Leta 2015 je na predlog Milene Pirnovar zapolnila primanjkljaj, ki je nastal, ko je Safet prenehal voditi skupino. Kljub starosti je še zmeraj neformalna voditeljica in Milenina sopotnica pri vodenju skupine Žarek.

Stanka Zorn, Vojka Čoha – Medgeneracijska skupina Vrtnica

Začetek skupine Vrtnica sega v leto 2011. Tedaj sva se, kot voditeljski par, Stanka Zorn, upokojenka Ministrstva za obrambo, po poklicu medicinska sestra, in Vojka Čoha, administrativni tehnik, aktivna pripadnica Slovenske vojske, udeležili usposabljanja za voditelje medgeneracijskih skupin za kakovostno staranje. Jaz sem že imela izkušnje z delom s skupino (bila sem že vodja tečajev prve pomoči, sekretarka Občinske organizacije Rdečega križa, sovoditeljica kluba zdravljenih alkoholikov Nova Gorica), mlajša Vojka Čoha pa teh izkušenj še ni imela.

Področje mi ni bilo povsem neznano, saj sem se že leta 2009 vključila v medgeneracijsko skupino za kakovostno staranje v Vipavi. V skupini je bilo vedno prijetno vzdušje za druženje z nekdanjimi sodelavci, širil pa se je tudi krog novih poznanstev. Vodja skupine Marija Kodrič je bila naša gonilna sila, da so bila srečanja vsebinsko bogata, koristna in prijetna. Njenemu ustvarjalnemu duhu se ni bilo mogoče upreti, in ko me je povabila, naj se udeležim usposabljanja za voditelje medgeneracijske skupine za kakovostno staranje in usposabljanja za njene glasnike ter prostovoljce za vodenje programov za preprečevanje padcev v starosti, sem to z veseljem sprejela.

S sovoditeljico sva v začetku leta 2012 ustanovili skupino za preprečevanje padcev v starosti za Novo Gorico.

Tatjana Kožuh – Medgeneracijska skupina Aljaž

Misel na druženje bi začela z besedami, ki so napisane v pesmi skupine Pop Design Ne bom ti lagal. Besedilo pesmi ima sicer popolnoma drugačen pomen, vendar me verzi: »... v življenju sta dve poti, izbereš pa tisto, ki je ni,« spremljajo tudi v osebnem življenju. To pomeni, da sem v svojem življenju včasih doživela presenečenja, ki pa so se na koncu pokazala kot dobra. Tako je bilo tudi obdobje v Medgeneracijski skupini Aljaž, ki sem jo nekaj časa vodila v sodelovanju z upokojenko Ministrstva za obrambo Marinko Friškovec. Gre za spoznavanje delovanja v skupini, konstruktivne pogovore in umirjeno spoprijemanje z različnimi načini mišljenja pri dejavnostih. Ob delovanju v skupini sem končala študij na Fakulteti za socialno delo, naslov moje specialistične naloge pa je bil Mladi in vojaška organizacija. Naloga je vključevala elemente delovanja v skupini, torej so pridobljene izkušnje ob delu v skupini pripomogle k boljši specialistični nalogi. Kadar razumemo smisel, lahko izkušnje pomagajo pri opravljanju kakršnega koli dela. Ko so me poti vodile k novim življenjskim izzivom, se je moja pot v skupini Aljaž končala, saj sem imela dopoldne službo, skupina pa se je srečevala prav takrat. Že med mojim delovanjem se nam je pridružila, pozneje pa je postala aktivna članica skupine Aljaž, tudi moja mama.

Marinka Friškovec – Medgeneracijska skupina Aljaž

Marinka je bila Tatjanina sovoditeljica in ustanoviteljica Medgeneracijske skupine Aljaž v Kranju. Kot najstarejša udeleženka prvega usposabljanja za voditelje je zelo spoštovana v krogu intervizijske skupine zaradi svojih življenjskih izkušenj in energije, ki jo izžareva. V skupini in društvu je ostala aktivna do leta 2019, ko je zaradi bolezni in zdravstvenih posegov prenehala voditi skupino.

Ruda Kuzma – Medgeneracijska skupina Veronika

Ruda je zapolnila primanjkljaj pri vodenju Medgeneracijske skupine Veronika po odhodu voditelja Franca na mirovno misijo leta 2015. Kot članico Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina jo je zaradi njene aktivnosti in kraja bivanja priporočila Marija Mravljja Kodrič. Intervizijska skupina jo je sprejela v svoje vrste kot neformalno sovoditeljico Majde Kožman pri vodenju skupine Aljaž, kjer bila aktivna štiri leta.

Ana Drkušič – Medgeneracijska skupina Bela breza

Ana je bila udeleženka »drugega kroga« usposabljanja za voditelje medgeneracijskih skupin. Skupaj z organizatorjem mreže medgeneracijskih skupin sta 6. marca 2012 ustanovila Medgeneracijsko skupino Bela breza v Črnomlju, v kateri sta izvedla tečaj preprečevanja padcev v starosti. Splet okoliščin, kot so vsakodnevna vožnja v službo iz Črnomlja na Ig, njena bolezen in bolezen staršev ter nezainteresiranost članov skupine po druženju po končanem programu Preprečevanje padcev v starosti, je povzročil razpustitev skupine jeseni 2012.

Zlatka Rabzelj – Medgeneracijska skupina Vandrovci

Zlatka je bila vojaška uslužbenka, zaposlena v Knjižnično-informacijskem in založniškem centru, nad prostovoljskim delom pa se je navdušila na predupokojitvenem seminarju. Usposabljanja se je udeležila v šolskem letu 2011/2012 po programu Preprečevanje padcev v starosti. Za diplomsko nalogo iz usposabljanja je s štirimi udeleženkami izvedla tečaj v skupini Mavrica, ki je bila ustanovljena samo v ta namen in je sestavljena iz sodelavcev Sektorja za vojaške zadeve, ki so se tisto ali naslednje leto upokojili.

Pozneje je z Marijo Jezernik poskušala ustanoviti skupino Vandrovci, organizirati dva ali tri izlete, potem pa je skupina prenehala delovati.

Slavko Likeb – Medgeneracijsko informativno družabno središče Slovenska Bistrica

Slavko je vojaški uslužbenec, zaposlen v Slovenski vojski in je med nastajanjem Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica služboval v logističnem polku na področju celostne skrbi za pripadnike Slovenske vojske. Po pridobitvi formalne izobrazbe za vodenje medgeneracijskih skupin je bil s sklepom Generalnega direktorja Direktorata za obrambne zadeve imenovan za vodjo medgeneracijskega središča, v katerem je združeval poklicno in prostovoljsko delo vse do odhoda na misijo leta 2019 in službene premestitve v Maribor po vrnitvi z nje. Vsakodnevna vožnja od Polzele do Maribora in službene obveznosti mu več ne omogočajo dovolj prostega časa za nadaljnje prostovoljstvo.

Slavko Ogrinc, Marjan Lahovič – Medgeneracijska skupina Lent

Slavko in Marjan sta nekdanja pripadnika Slovenske vojske in člana Društva upokojencev Ministrstva za obrambo sekcije Maribor. Oba sta se udeležila usposabljanja za voditelje medgeneracijskih skupin po programu Domoljubje. Njun cilj usposabljanja je angažirati in v skupino povabiti nekdanje pripadnike z mariborskega območja. Konec leta 2019 sta poskušala ustanoviti skupino Lent, ki pa ni nikdar popolnoma zaživela, saj ju je prehitela epidemija covid-19.

Monika Polda – članica strokovnega sveta Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo

(*1974; †2020)

Monika je bila diplomirana psihologinja, vojaška uslužbenka, zaposlena v takratnem Sektorju za vojaške zadeve. Aktivno je sodelovala pri vseh projektih skrbi za nekdanje pripadnike, še posebej pa se je navduševala nad projektom medgeneracijske skupine za kakovostno staranje. Ni bila voditeljica prostovoljka, temveč zaupnica in tolažnica članom intervizijske skupine, ki jim je strokovno pomagala in jih podpirala pri prostovoljskem delu. Ob ustanovitvi Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo je bila izvoljena v strokovni svet društva. Po premestitvi v Učni center Vipava pa je svojo energijo usmerjala predvsem v delovanje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina in v Medgeneracijsko skupino Nanos, vse do svoje prerane smrti.

Dejavnosti, ki so nakazovale potrebo po ustanovitvi društva

Dobrodelna akcija zbiranja sredstev za invalidnega pripadnika Slovenske vojske in nakup ter predaja transportnega traku

Prvi pogovori o projektih skrbi za nekdanje pripadnike v Vipavi

Ob koncu usposabljanja voditeljev in prvo intervizijsko srečanje

Človek ne jezi se, prilagojen invalidom

LETO 2012

Letno srečanje medgeneracijskih skupin (12. junij)

Odprtje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Slovenska Bistrica (18. marec)

Sodelovanje na predupokojitvenem seminarju, konec programa preprečevanja padcev v starosti in podelitev diplom (14. junij)

Ustanovni občni zbor v Slovenski Bistrici (27. september)

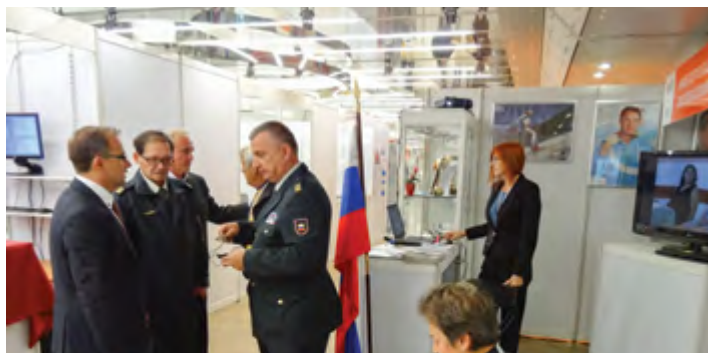
Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

Letno srečanje v Strunjanu in na Debelem rtiču (4. junij)

Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

LETO 2014

Letno srečanje v Novem mestu (1. junij)

Poletni tabor medgeneracijskih informativnih družabnih središč v Mariboru in na Pohorju z okolico

Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

LETO 2015

Letno srečanje v Dravogradu (26. maj)

Poletni tabor medgeneracijskih informativnih družabnih središč v Novem mestu

Občni zbor v Ajševici, ogled gradu Kromberk (22. marec)

Letno srečanje na Igu, poslovi se podpolkovnik Bogomir Povše (7. junij)

Tabor na Pokljuki, obisk sodelavcev z Inštituta Antona Trstenjaka (31. avgust)

Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

LETO 2017

Občni zbor na Inštitutu Antona Trstenjaka, ogled Trstenjakovega stanovanja (16. marec)

Letno srečanje v Pivki (22. junij)

Tabor na Pokljuki, v Planici in Begunjah na Gorenjskem (6. september)

Osvežitveni tečaj Zveze medgeneracijskih društev za kakovostno starost Slovenije v Dobrni, predstavitev dejavnosti ministrici Andreji Katič (18. november)

LETO 2018

Tabor v Ajševici, Rožni Dolini in Novi Gorici (avgust)

Letno srečanje v Slovenski Bistrici (16. oktober)

Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

LETO 2019

*Letno srečanje na Igu, podelitev diplom, domoljubni program
Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Ajdovščina
(19. september)*

Odprtje Medgeneracijskega informativnega družabnega središča Dravograd (24. september)

LETO 2020

Zaradi ukrepov za preprečevanje epidemije covida-19 ni bilo dogodkov, razen občnega zbora in intervizijskih srečanj po videopovezavi.

LETO 2021

Tabor na Pokljuki (september)

Letni srečanja v Novem mestu in Mirni Peči (26. oktober)

Sodelovanje na festivalu za tretje življenjsko obdobje

Modrost v jeseni

2012–2022

Zbornik ob 10. obletnici ustanovitve Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo

Odgovorni urednik: *Peter Košak*

Organizator izdaje in tehnična podpora: *Franc Kokalj*

Uredniški odbor: *Peter Košak, Evgen Primožič, Irena Šinkovec, Marija Mravlja Kodrič in Alenka Nussdorfer Bizjak*

Avtorji: *člani Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo*

Fotografije: *člani Medgeneracijskega prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo*

Oblikovanje in prelom: *Jurko Starc*

Oblikovanje naslovnice: *Aljana Vovk*

Oblikovanje logotipa: *Lojze Čemažar*

Lektoriranje: *Služba za strateško komuniciranje Ministrstva za obrambo*

Izdajatelj: *Ministrstvo za obrambo*

Tisk: *Grafex, d. o. o.*

Naklada: *300 izvodov*

Ljubljana 2022

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:316.4.051.63(497.4)"2012/2022"(082)

MEDGENERACIJSKO prostovoljsko društvo Ministrstva za obrambo (Ljubljana)

Modrost v jeseni : 2012-2022 : zbornik ob 10. obletnici ustanovitve MPD MO / [avtorji člani MPD MO ; fotografije člani MPD MO]. - Ljubljana : Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, 2022

ISBN 978-961-7175-01-1

COBISS.SI-ID 110151171

***Zbornik ob 10. obletnici ustanovitve Medgeneracijskega
prostovoljskega društva za kakovostno staranje zaposlenih
in nekdanjih delavcev Ministrstva za obrambo***